

บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ROLES OF ADMINISTRATORS TOWARDS RESOURCES MOBILIZATION
FOR EDUCATIONAL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER BURIRAM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วิทยานิพนธ์
ของ
ราเมศ กุญรัมย์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ชื่อเรื่อง	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2		
ผู้วิจัย	รามเมศ ภูรัมย์		
กรรมการควบคุม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริฉวี จุโฑปะมา	ประธานกรรมการ	
	รองศาสตราจารย์มาลิณี จุโฑปะมา	กรรมการ	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ	กรรมการ	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารการจัดการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 152 คน ครูจำนวน 345 คน รวม 497 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชีและมอร์แกน แล้วทำการสุ่มแบ่งชั้น และสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะ คือ แบบสำรวจรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .9730 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยการใช้อย่างน้อยหนึ่งวิธี ได้แก่ Independent Samples t-test และ F-test โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณ

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยทั้งผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและ

ด้านงบประมาณมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร ควรนิมนต์ พระสงฆ์มาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ด้านงบประมาณ ควรรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปีการศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญต่าง ๆ และด้านการบริหารจัดการ ควรมีการตรวจสอบที่ได้รับมาจัดการศึกษาทำให้เกิดความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้

TITLE	Roles of Administrators towards Resources Mobilization for Educational Management in Schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2		
AUTHOR	Ramate Kuiram		
ADVISORS	Assistant Professor Dr. Siranee Chutopama	Thesis Advisor	
	Associate Professor Malinee Chutopama	Co-advisor	
	Assistant Professor Prakong Karnjanakarun	Co-advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2011

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare the opinions of the administrators and teachers about the roles of administrators in resources mobilization for educational management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 in 4 aspects: personnel, budget, materials, and administrative management. The samples were 152 administrators and 345 teachers, in total of 497, selected through the Table of Krejcie & Morgan, stratified random sampling and simple random sampling, respectively. The research instrument was a 3-part questionnaire including check list, 5-rating scale, and open-ended form with its reliability at .9330. The statistics used to analyze the collected data were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by independent samples t-test, and F-test. The significant difference was set at the level of .05.

The findings were as follows:

1. The roles of the administrators towards the resources mobilization for educational management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 both as a whole and each aspect were at "high" levels. When considering at each aspect, it was found that the administrative management was reported as the highest mean score, followed by materials, personnel; whereas, budget was reported as the lowest mean score.
2. The comparison of the opinions of the administrators and teachers about the roles of the administrators towards the resources mobilization for educational management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 as a whole was statistically significant difference at .05 level. The opinions of both administrators and teachers were at "high" levels. When considering

at each aspect, it was found that personnel and budget were statistically significant differences at .05 levels; whereas, the rest aspects were not different.

3. The comparison of the opinions of the administrators and teachers about the resources mobilization for educational management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 according to different sizes of schools revealed statistically significant difference at .05 level.

4. The suggestions about the roles of the administrators towards the resources mobilization for educational management in schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 2 were:

- 1) Personnel: the monks should be invited to provide the morality knowledge to students;
- 2) Budget: the budget using should be reported to the relevant people to know each academic year;
- 3) Materials: the co-operative activities with community should be coordinated in terms of religion, Thai customs and cultures in each occasion; and
- 4) Administrative management: the checking out should be operated in educational management to be explicated, transparent, and checkable.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์กรุณาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริมาณี จุโฑปะมา ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ มาลีณี จุโฑปะมา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กาญจนการุณ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ คำแนะนำ และข้อคิดเห็นที่มีคุณค่าตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้เอื้ออำนวยและ ประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณกราบขอบพระคุณอาจารย์ ผู้สอนทุกท่านทุกวิชา ที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ พร้อมชี้แนะ และให้คำแนะนำ คอยให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาในการเรียน การศึกษาวิจัยจนเข้าใจ อย่างดี ตลอดจนเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณนายชรินทร์ เรืองประโคน รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามูรริรัมย์ เขต 2 นายสมศักดิ์ สุขสำโรง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามูรริรัมย์ เขต 2 และนายพิเชษฐ ยงปัญญา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกเบง ที่กรุณา แนะนำ และเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามูรริรัมย์ เขต 2 ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่เป็นเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนร่วมงาน และสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน ที่ให้โอกาสและสนับสนุนให้กำลังใจ และให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเป็นอย่างดี

ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูตา บูชาพระคุณแต่บิดร มารดา บุรพคณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน รวมถึงผู้มีส่วนในการ ฟูมฟัก เกื้อกูล ให้กำลังใจในการศึกษาแก่ผู้วิจัยได้ก่อเกิดเพื่อการพัฒนา และการบริหารจัดการการศึกษาสืบไป

ราเมต กุขรัมย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การระดมทรัพยากรทางการศึกษา.....	9
ความหมายของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา.....	9
ความหมายของการระดมทรัพยากร.....	9
ความหมายของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา.....	10
ความสำคัญของทรัพยากรทางการศึกษา.....	12
ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา.....	14
นโยบายของการระดมทรัพยากร.....	20
หลักการจัดสรรทรัพยากร ในสถานศึกษา.....	21
การใช้ทรัพยากร.....	25
การบริหารทรัพยากร.....	27
การระดมทรัพยากร.....	41
บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา.....	45
ความหมายของการบริหารต่อการจัดการศึกษา.....	45
แนวคิดทฤษฎีของการบริหาร.....	50
บทบาทของผู้บริหารต่อการบริหารการศึกษา.....	55
บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ขอความช่วยเหลือและภารกิจการบริหาร.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
งานวิจัยในประเทศ.....	59
งานวิจัยต่างประเทศ.....	65
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	109
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	109
สมมติฐานของการวิจัย.....	109
วิธีดำเนินการวิจัย.....	110

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สรุปผลการวิจัย.....	111
อภิปราย.....	113
ข้อเสนอแนะ.....	118
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	118
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	119
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	127
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย...	128
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือวิจัย.....	132
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	134
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	136
ภาคผนวก จ การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	146
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	149

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาด โรงเรียน...	69
2 คำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของ โรงเรียน.....	77
3 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร.....	78
4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงวิเคราะห์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร โดยรายชื่อ.....	79
5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านงบประมาณ โดยรายชื่อ.....	81
6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรายชื่อ.....	83
7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการ โดยรายชื่อ.....	85
8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง.....	88
9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านงบประมาณ จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง.....	89
10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อ การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง.....	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า	
11	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการบริหารจัดการจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง.....	95
12	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งทั้ง โดยรวมและรายด้าน.....	98
13	เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน.....	101
14	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดโรงเรียน เป็นรายคู่.....	102
15	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านงบประมาณ จำแนกตามขนาดโรงเรียน เป็นรายคู่.....	102
16	ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน เป็นรายคู่.....	103
17	จำนวนและคำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน.....	104
18	จำนวนและคำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร โดยรวม.....	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
19	จำนวนและคำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบบทบาท ของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านงบประมาณ โดยรวม.....	106
20	จำนวนและคำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบบทบาท ของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรวม.....	107
21	จำนวนและคำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบบทบาท ของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวม.....	108

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาของประเทศไทย มีความมุ่งหมายพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ในการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งเป้าหมายสูงสุดของการปฏิรูปการศึกษาคือ การปฏิรูปการเรียนรู้ สาระสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ ประกอบด้วย การให้มีการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ การเชื่อมโยงหลักสูตรและการใช้แหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ

การจัดการศึกษาของไทย พบปัญหาหลักของการจัดการศึกษาหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการบริหารและการจัดการเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญที่ทำให้การจัดการศึกษาไม่บรรลุผล มีสาเหตุหลักหลายประการ เช่น การจัดการศึกษาไทยถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ ของสถานศึกษา ผู้บริหาร และครูที่มีระบบราชการเป็นกลไกสำคัญของการจัดการ โดยการจัดการศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวคือ ไม่ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ครอบครัวยุ และชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบายการร่วมวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 10) แต่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 8 (6) ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคมอื่น ในการปฏิรูปการศึกษา เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและเป็นไปตามเจตจำนงของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งเป็นหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของกระทรวงศึกษาธิการต้องมีทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั้งประเทศร่วมกัน (เจน แผลงเดชา. 2549 : 1) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการศึกษาในด้านการระดมทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ ในการจัดการศึกษา โดยให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และ

ต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษาซึ่งรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาโดยอาจจัดเก็บภาษี เพื่อการศึกษาได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายกำหนด โดยให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น สามารถระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาค ทรัพย์สิน และทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ตามความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม และ ให้แรงจูงใจในการระดมทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและใช้มาตรการ ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตามความเหมาะสมและความจำเป็น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 : 45)

ในปัจจุบันกระบวนการจัดการศึกษา หากสังคมยังถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ รับผิดชอบการศึกษาแต่ฝ่ายเดียวย่อมไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของหลักสูตร ได้อย่างมี คุณภาพ เนื่องจากรัฐไม่สามารถสนองความต้องการด้านการจัดสรรทรัพยากร ในการจัดการศึกษา ได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง ดังเช่นคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้สถานศึกษาเป็น หน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อบรรดตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องจึงกำหนดให้มี คณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทางการศึกษา รวมทั้งผู้ปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 9-12)

การศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่า การสนับสนุนจาก ชุมชน องค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ นอกเหนือจากงบประมาณภาครัฐยังมีการดำเนินการที่น้อยมาก และยังขาดการมีส่วนร่วมใน การระดมทรัพยากรในส่วนของผู้ประชาชน ครอบครัวยุวมชน ในกระบวนการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย การร่วมวางแผน การติดตามและประเมินผลตลอดจนการระดมทรัพยากร ในการจัดการศึกษา ทำให้ส่งผลถึงประสิทธิภาพของการบริหารและคุณภาพของการจัดการศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 10)

การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาเป็นปัจจัยและวิธีการสู่กระบวนการเรียนรู้ ในปัจจุบันผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ได้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น การที่ได้เรียนรู้จากแหล่งที่หลากหลาย

จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนเชื่อมโยงการเรียนการสอนเข้ากับชีวิตจริง มีความรักความผูกพันกับท้องถิ่น และสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ นอกจากนี้แหล่งเรียนรู้ยังสามารถดึงการสอนจากในห้องเรียนไปสู่ประสบการณ์จริง เป็นห้องเรียนตามสภาพความจริงของชีวิต ซึ่งอาจเป็นห้องเรียนตามธรรมชาติที่ผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเอง หรืออาจเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เช่น ห้องสมุดห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มุมประสบการณ์ ป้ายนิเทศ ศูนย์การเรียนรู้ สวนวรรณคดี สวนธรรมะ เป็นต้น ซึ่งแหล่งเรียนรู้ทุกประเภทที่กล่าวถึง สถานศึกษาสามารถใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนบรรลุผลตามหลักสูตรและเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาที่กำหนดได้ การระดมทรัพยากรจึงมีความจำเป็นมากในการนำมาใช้ในโรงเรียน และการระดมทรัพยากรเป็นการนำแหล่งที่มีคุณค่าจากชุมชนมาใช้ประโยชน์ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา การจัดงานศิษย์เก่า จำหน่ายผลผลิตของผู้เรียน การเก็บค่าบริการในการใช้สถานที่ ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการระดมทุนและการระดมทุนโดยการดำเนินการของสถาบันการศึกษาเอง (วิชัย ตันศิริ. 2542 : 97-100) เพื่อเอื้อต่อการจัดการศึกษาให้รู้ดีไปข้างหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาการศึกษาพร้อมทั้งการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าประสงค์ขององค์กรภายในเวลาที่เหมาะสม

นโยบายการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคนและสังคมมีเป้าหมายคือ ทุกส่วนของสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศมีส่วนร่วมระดมทุนเพื่อการเรียนรู้ของคนไทย รวมทั้งเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้าร่วมลงทุนจัดการด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมในระดับเอกชนมีศักยภาพในการจัดการมากขึ้น และมีการจัดสรรทรัพยากรจากการร่วมลงทุนของทุกส่วนในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพหลากหลาย สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ให้มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ โดยมีการกำหนดกรอบการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการจัดการด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมอย่างเพียงพอ จัดระบบวิธีการจัดทรัพยากรเพื่อการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมที่สร้างความเสมอภาคเป็นธรรม การจัดระบบการบริหารและการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมตามโครงสร้างการกระจายอำนาจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้ทรัพยากร จัดระบบการติดตาม ตรวจสอบประเมินผลการใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 30-31)

การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาจึงเป็นวิธีการที่สามารถนำกลุ่มต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษา เพราะโดยข้อจำกัดหลายอย่างตามแต่บริบทของสถานศึกษาแล้วนั้น ภาครัฐในภาวะที่ต้องแบกรับภาระผูกพันภารกิจที่มีการชะลอตัว และเกิดความผันผวน ไม่นั่นอน

ของระบบ ทำให้การขับเคลื่อนในส่วนของการศึกษาค่อนข้างงัด และชะลอตัวตามไปด้วยจึงต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเพื่อจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษาในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 2 เพื่อนำความรู้และข้อมูลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไปโรงเรียนก็ได้มีการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาตามศักยภาพของแต่ละโรงเรียน และหาความร่วมมือถึงบทบาทและการกิจของบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษานั้น ๆ เพราะหากว่าสถานศึกษาใดมีบุคลากรที่มีความสามารถในเรื่องนี้อย่างเชี่ยวชาญ และมีเทคนิคในการสื่อสารที่เหมาะสมแล้วการให้ความร่วมมือก็สามารถทำได้อย่างกว้างขวางมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อ ๆ ไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานุริรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานุริรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานุริรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานุริรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษานุริรัมย์ เขต 2
2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารในการนำไปปรับปรุงและวางแผนระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในขอบเขตเนื้อหา 4 ด้าน คือ (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2544 : 43)

- 1.1 ด้านบุคลากร
- 1.2 ด้านงบประมาณ
- 1.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์
- 1.4 ด้านการบริหารจัดการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 244 คน ครู 3,243 คน รวมทั้งสิ้น 3,487 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 40) และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) หลังจากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารจำนวน 152 คน และครูจำนวน 345 คน รวม 497 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครู

3.1.2 ขนาดของโรงเรียน

3.1.2.1 ขนาดเล็ก

3.1.2.2 ขนาดกลาง

3.1.2.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทผู้บริหาร หมายถึง การแสดงออกหรือพฤติกรรมของ ผู้อำนวยการ โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2

2. การระดมทรัพยากร หมายถึง การแสวงหา การรวบรวมทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกชุมชน มาเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2

3. การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา หมายถึง การแสวงหา การรวบรวม ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาศึกษาที่สามารถ ดำเนินการ ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ใน 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านบุคลากร หมายถึง การแสวงหา การรวบรวมทรัพยากรทั้งภายในและ ภายนอกชุมชนเพื่อรับการสนับสนุนช่วยเหลือการจัดและพัฒนาศึกษารวมถึงบุคลากร ในท้องถิ่นภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ประกอบการและบุคคลทั่วไป ที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากรของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2

3.2 ด้านงบประมาณ หมายถึง การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการเงินจาก ภายในชุมชนและภายนอกชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน องค์กรและชุมชนเพื่อมาจัด และพัฒนาศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2

3.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ รวมถึงด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ จากบุคคลทั่วไปจากภาคเอกชนและองค์กรปกครอง ในท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อมาใช้ในการจัดและพัฒนาศึกษาของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2 ปี 2553

3.4 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจาก ผู้ปกครอง องค์กรในชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ในการกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ในการวางแผนการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศึกษาของโรงเรียน

4. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง การกำหนดภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงานและสายงาน ทางการศึกษา ตามความรู้ความสามารถ ดังนี้

4.1 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือรองผู้อำนวยการ โรงเรียน หรือ
ผู้รักษาการในตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่บริหารการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

4.2 ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 แบ่งเป็น 3 ขนาด โดยใช้เกณฑ์ของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121- 300 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ผู้วิจัยได้ประมวลความรู้จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการ โดยมีสาระสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. การระดมทรัพยากรทางการศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา
    - 1.1.1 ความหมายของการระดมทรัพยากร
    - 1.1.2 ความหมายของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา
  - 1.2 ความสำคัญของทรัพยากรทางการศึกษา
  - 1.3 ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา
  - 1.4 นโยบายของการระดมทรัพยากร
  - 1.5 หลักการจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษา
    - 1.5.1 การใช้ทรัพยากร
    - 1.5.2 การบริหารทรัพยากร
  - 1.6 การระดมทรัพยากร
2. บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา
  - 2.1 ความหมายของการบริหารต่อการจัดการศึกษา
  - 2.2 แนวคิดทฤษฎีการบริหาร
  - 2.3 บทบาทของผู้บริหารต่อการบริหารการศึกษา
  - 2.4 บทบาทของผู้บริหารต่อการการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา
  - 2.5 ขอบข่ายและภารกิจการบริหาร
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ความหมายของ การระดมทรัพยากร

การจัดการศึกษาจะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างในการสนับสนุน ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ทรัพยากร สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชนบท ปัจจัยที่จะมาสนับสนุนจึงเป็นทรัพยากรในท้องถิ่น หรือทรัพยากรในชุมชน ดังนั้นการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นจึงมีความจำเป็น สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา มีผู้ให้ความหมายของการระดมทรัพยากรไว้พอสรุปได้ดังนี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 ให้ความหมายของ การระดมว่าหมายถึง การรวบรวม การแสวงหา การรวบรวมอย่างฉับพลัน การระดมทรัพยากร หมายถึง การรวบรวม การแสวงหาทรัพยากร ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา ดังนั้นการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับความหมายของการระดมทรัพยากรพอสรุปได้ดังนี้

รุ่ง แก้วแดง (2541 : 51) กล่าวถึงการระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อการจัดการศึกษา ทุกส่วนของสังคม ทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สื่อมวลชน จะต้องตระหนักสำนึกรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอน แทนการผลักภาระให้เป็นความรับผิดชอบของรัฐเพียงอย่างเดียว แต่รัฐต้องมีเจตจำนงที่แน่วแน่และจริงจัง เพราะการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศ เป็น โครงสร้างพื้นฐานทางสติปัญญาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติโดยส่วนรวม

กฤษณา สว่างแสง (2542 : 12) ให้ความหมายของ ทรัพยากรท้องถิ่น ไว้ว่า หมายถึง บุคคล สถานที่ และวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่อยู่ตามธรรมชาติและกิจกรรมต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการศึกษาได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 928) ได้ให้ความหมายของการระดมหมายถึง การรวบรวม การแสวงหา การรวบรวมอย่างฉับพลัน ซึ่งพอจะสรุปความหมายของการระดมทรัพยากร หมายถึง รวบรวมทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร

ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542 : 1- 21) ได้ระบุการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้ หมวด 1 มาตรา 9(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา หมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุน ด้าน

งบประมาณ การเงินและทรัพย์สินจากทั้งของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา

สุกร บุญราช (2544 : 5) กล่าวว่า การระดมทรัพยากรว่าเป็นการรวบรวมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544 : 16) ได้กล่าวถึง การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2547-2553 โดยเน้นการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาด้วยการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

กล่าวโดยสรุป การระดมทรัพยากรในท้องถิ่น เป็นการรวบรวมแสวงหาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งหมด ทั้งทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรทางสังคมและ ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำมาใช้ในการบริหาร โรงเรียนเพื่อให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

ความหมายของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ความหมายการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการศึกษา ดังนั้นการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สำหรับความหมายของการระดมทรัพยากรพอสรุปได้ดังนี้

ในการบริหาร โรงเรียน จะต้องอาศัยทรัพยากรเป็นสำคัญ ในการบริหารงานเพื่อให้การดำเนินงานตามภาระหน้าที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้มีผู้ให้ความหมายของทรัพยากรไว้หลายแนวความคิด ดังนี้

วิทย์ เทียงบุญธรรม (2541 : 724) กล่าวว่าไว้ว่า กับความหมายของทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรของประเทศ กำลังเงิน กำลังวัตถุ

ชัชอนันต์ สมุทวนิช (2541 : 6) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรทางการศึกษาไว้ 2 แนวทาง ดังนี้

ความหมายที่แคบทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยนำเข้าเพื่อนำไปใช้เพื่อจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทภายในสังคม ปัจจัยนำเข้านี้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปของเงิน งบประมาณทั้งรายจ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานประจำ เช่น เงินเดือนและค่าตอบแทน ค่าใช้จ่ายวัสดุ อุปกรณ์และการลงทุน

ความหมายที่กว้างของทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยนำเข้าและปัจจัย กระบวนการจัดการ ในการแปรเปลี่ยนปัจจัยนำเข้านั้นให้บังเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผล

ความสามารถในการระดมสรรพกำลังในสังคมเข้ามาสนับสนุน ส่งเสริมเกื้อหนุนการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ หรือเวลาที่จัดเป็นการให้โอกาสทางการศึกษา ในแง่ของการสละเวลามาให้ทางการศึกษาของบุคคลในสังคม ซึ่งไม่ใช่ครูอาจารย์ประจำ นอกจากนั้นทรัพยากรทางการศึกษายัง หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมกับการให้บริการทางการศึกษา ตลอดจนสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต ซึ่งสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 89) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทรัพยากร หมายถึง สิ่งทั้งปวงอันเป็นทรัพย์ คำว่า ทรัพย์ หมายถึง เงินตรา สมบัติที่ดิน วัสดุอันมีรูปร่างโดยปริยายหรือหมายถึงถึงถึงว่ามีค่า อาจไม่มีรูปร่างก็ได้ เช่น มีปัญญาเป็นทรัพย์, อริยทรัพย์

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542 : 1-21) ได้ระบุการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้ หมวด 1 มาตรา 9(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา หมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงิน และทรัพย์สินจากทั้งของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544 : 16) ได้กล่าวถึง การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2547-2553 โดยเน้นการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาด้วยการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ถ้าจะให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่แท้จริงต้องให้ความสนใจในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาและระบบบริหารทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษามากขึ้น เพราะเป็นแนวทางสำคัญอันจะนำองค์กรทางการศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างแท้จริง

จากการศึกษาสรุปได้ว่าทรัพยากรหมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นตัวกลางซึ่งอาจเป็นคน วัสดุเงิน หรือ อื่น ๆ จะเป็นเครื่องช่วยทำให้องค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ความสำคัญของทรัพยากรทางการศึกษา

ทรัพยากรทางการศึกษามีความสำคัญมากในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งมีผู้กล่าวไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2546 : 81-82) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษานั้นมีความจำเป็นต่อหน่วยงานทางการศึกษา ดังนี้

1. สนับสนุนในการดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรมจำเป็นต้องได้รับทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นคน เงิน วัสดุหรือสิ่งอื่น ๆ
2. การเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่หน่วยงานนั้น บางครั้งจะเป็นไปเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงาน โดยการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสูงในการทำงาน
3. การควบคุมการดำเนินงานขององค์กรหรือผู้รับผิดชอบการบริหารทรัพยากรในบางครั้ง เพื่อการควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทำหรือดำเนินการเฉพาะในภารกิจที่มอบหมาย
4. การส่งเสริมกิจกรรมใหม่ ๆ การบริหารทรัพยากรนอกจากจะเป็นการบริหารเพื่อให้หน่วยงานดำเนินกิจกรรมปกติธรรมดาของหน่วยงานแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรเพื่อเสาะแสวงหาความคิดใหม่ ๆ
5. การกระจายทรัพยากร ความต้องการทรัพยากรในการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ นั้นมีมากกว่าทรัพยากรที่มีอยู่ การจัดสรรทรัพยากรจึงมีความจำเป็นมากที่จะต้องนำมาใช้เพื่อกระจายทรัพยากรไปยังหน่วยงาน

สมพร แดงสวัสดิ์ (2547 : 9) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน ทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้การบริหารประสบผลสำเร็จการดำเนินการหรือประกอบภารกิจขององค์กรนั้น มีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) กิจกรรมหรือภารกิจ 2) ทรัพยากร 3) คน องค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ทรัพยากรถือว่าเป็นตัวกลางที่ทำให้กิจกรรมหรือภารกิจของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายหรือสำเร็จได้ บทบาทของทรัพยากร ในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ที่มีความสำคัญ 2 ด้าน คือ ปริมาณและคุณภาพ ด้านคุณภาพของทรัพยากรมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์กร มีนัยคล้ายคลึงกับปริมาณของทรัพยากรดังได้กล่าวมาแล้ว ประสิทธิภาพของกิจกรรมคุณภาพของทรัพยากรจะมีผลต่อประสิทธิภาพเชิงกิจกรรมค่อนข้างสูงในบางครั้ง แม้ทรัพยากรจะมีจำนวนมาก แต่ถ้าหากเป็นทรัพยากรที่ปราศจากคุณภาพการดำเนินกิจกรรมก็ปราศจากประสิทธิภาพได้ เช่น ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนมีครูที่มีความรู้ความสามารถสูง การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้นก็บรรลุเป้าหมาย คือสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนสูง ประสิทธิภาพของ

กิจกรรมหรือประสิทธิผลขององค์การมีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูงกับคุณภาพของทรัพยากร ถ้าหากการดำเนินกิจกรรมใดทรัพยากรมีคุณภาพไม่ดี ประสิทธิภาพอาจจะมีแต่ค่อนข้างต่ำกว่าการมีทรัพยากรที่มีคุณภาพสูง คุณภาพของกิจกรรมที่ความสัมพันธ์กันเป็นอย่างมากกับคุณภาพของทรัพยากร ถ้าหากการดำเนินกิจกรรมใดได้ทรัพยากรที่มีคุณภาพสูง คุณภาพของกิจกรรมก็ดีไปด้วย จากตัวอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถ้าได้ผู้สอนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีประสบการณ์สูง ก็จะทำให้ผู้สอนสามารถคิดหาวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนอื่นจะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จสูงไปด้วย

ปรีชา กัมภีร์ปกรณ์ (2547 : 6-7) การดำเนินการหรือประกอบภารกิจขององค์การนั้นมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประการ คือ กิจกรรมหรือภารกิจขององค์การ ทรัพยากรและคน ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านทรัพยากรเป็นตัวกลางที่ทำให้กิจกรรม หรือภารกิจขององค์การบรรลุเป้าหมายหรือสำเร็จได้ ถ้าหากจะพิจารณาถึงบทบาทของทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมขององค์การแล้วมีหลายประการ โดยสามารถพิจารณาบทบาทความสำคัญของทรัพยากรใน 2 ด้าน คือ ด้านปริมาณ และด้านคุณภาพ ด้านปริมาณ สำหรับปริมาณของทรัพยากรมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมดังนี้

1. ประสิทธิภาพของกิจกรรม ถ้าหากทรัพยากรมีเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์การจะดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงข้ามถ้าหากปริมาณของทรัพยากรมีไม่เพียงพอการดำเนินงานจะไม่มีประสิทธิภาพ

2. ประสิทธิภาพของกิจกรรม ถ้าหากปริมาณของทรัพยากรมีไม่เพียงพอการดำเนินกิจกรรมก็อาจจะไม่บรรลุเป้าหมายได้ ถ้าหากการดำเนินกิจกรรมเหมือนกับการวิ่งของรถยนต์ ซึ่งจะต้องใช้น้ำมันถ้าหากน้ำมันมีไม่เพียงพอ รถยนต์ก็ไม่สามารถวิ่งถึงจุดหมายได้เช่นใดการดำเนินกิจกรรมขององค์การก็เช่นนั้น ถ้าหากขาดทรัพยากรหรือทรัพยากรไม่เพียงพอแล้ว การดำเนินกิจกรรมให้บรรลุหรือสำเร็จภายในเวลาที่จำกัด

3. การเลือกกิจกรรมที่จะปฏิบัติ ปริมาณจะเป็นตัวกำหนดตัวหนึ่งในการเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมตามความเป็นจริงนั้น กิจกรรมจะเป็นตัวกำหนดทรัพยากร แต่ในบางกรณีทรัพยากรจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรม เนื่องจากข้อจำกัดของทรัพยากร และความจำเป็นที่จะต้องดำเนินกิจกรรมให้บรรลุ หรือสำเร็จภายในเวลาที่จำกัด ด้านคุณภาพ คุณภาพของทรัพยากรมีผลต่อการดำเนินกิจกรรมขององค์การมีนัยคล้ายคลึงกับปริมาณของทรัพยากร กล่าวโดยสรุป ทรัพยากรเป็นตัวกลางในการกระตุ้นที่ทำให้กิจกรรมของโรงเรียนหรือหน่วยงานดำเนินการไปได้ และทรัพยากรจะมีบทบาทต่อกิจกรรม หรือการดำเนินการกิจของโรงเรียน หรือหน่วยงานทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพทำให้การดำเนินการลุล่วงไปด้วยดี

ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา

ทรัพยากรเป็นปัจจัยที่ทำให้การบริหารประสบความสำเร็จ ได้มีผู้ให้แนวคิดทางด้านประเภทของทรัพยากร ดังนี้

1. ประเภทของทรัพยากรตามแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ ตามแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ ได้แบ่งทรัพยากรเพื่อการดำเนินกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจออกเป็น 4 ประเภทด้วยกันคือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 8)

1.1 ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
ทุกระดับ

1.2 ทรัพยากรทางกายภาพ ประกอบด้วย ที่ดิน (Land) เครื่องอำนวยความสะดวก (Facilities) เครื่องมือ (Equipment) วัสดุ หรือพลังงาน (Materials and/or Energy)

1.3 ทรัพยากรการเงิน ได้แก่ เงิน และสิ่งอื่น ๆ ที่สามารถใช้จ่ายเงินได้

1.4 ข้อเสนอเทศ ประกอบด้วย ข้อมูล (Data) ความรู้ (Knowledge) ละมุนภัณฑ์ (Software) อุปกรณ์ (Hardware)

2. ประเภทของทรัพยากรตามแนวคิดทางการบริหาร สำหรับทรัพยากรพื้นฐานตามแนวคิดทางการบริหารนั้นมีแนวคิดแตกต่างกันออกไปหลายแนวคิด วิจิตร ศรีสะอ้าน (2544 : 43) ได้เสนอความเห็นไว้ว่า ในทางบริหารการศึกษาถือว่า 4M's อันได้แก่ คน (Men) เงิน (Money) วัสดุ (Material) และการจัดการ (Management) เป็นทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐานเช่นเดียวกัน กล่าวคือ การบริหารการศึกษาจะสำเร็จตามเป้าหมายต้องอาศัยบุคลากรที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ ต้องได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานมากพอต้องมีวัสดุสิ่งของตามความต้องการของโครงการและแผนงาน และจะต้องมีระบบบริหารที่ดี มีประสิทธิภาพ

3. ประเภทของทรัพยากรในชุมชน สำหรับทรัพยากรในชุมชนมีนักการศึกษาได้จัดแบ่งประเภทของทรัพยากรในชุมชนไว้หลายท่าน ดังนี้

นิโคล (Nichols. 1971 : 45; อ้างถึงใน สุกร บุญราช. 2544 : 9) ได้เขียนลงในสารานุกรมการศึกษา (Encyclopedia of Education) ว่าทรัพยากรในชุมชนมีดังนี้

1. ผู้ชำนาญพิเศษ (Specialists) ผู้ที่มีความชำนาญ เช่น นักดนตรี จิตรกร นักกีฬา พ่อค้า นักธุรกิจ นายธนาคาร นักอุตสาหกรรม แม่บ้าน ชาวนา

2. พ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน (Parents of Students) เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญ

3. ผู้แทนองค์การต่าง ๆ (Agency Representative) บุคคลที่เป็นตัวแทนของ สังกศ องค์การเกี่ยวกับวัฒนธรรม รวมทั้ง พนักงาน คณะกรรมการด้านธุรกิจต่าง ๆ แลหน่วยงาน อื่น

4. ผู้แทนด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม (Business and Industrial Representative) บุคคลที่ทำงานในโรงงานต่าง ๆ การขนส่ง เหมืองแร่ การเกษตร กิจการค้าต่าง ๆ การเงินและการประกันภัย

5. ผู้แทนของรัฐบาล (Government Representative) เช่น ผู้ที่อยู่ในระดับ การบริหารงานของประเทศ นายกเทศมนตรี ตำรวจ เจ้าหน้าที่อนามัย วุฒิสมาชิก ผู้แทนราษฎร เป็นต้น

6. คณะกรรมการผู้ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ประชาชน (Citizens Advisory Committees) เช่น กรรมการศึกษา คณะกรรมการบริหารโรงเรียน คณะที่ปรึกษาโรงเรียน คณะครู ของโรงเรียน

7. ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) ประกอบด้วย พืช สัตว์ป่า น้ำ ดิน แร่ และวัตถุทางธรรมชาติอื่น ๆ

8. สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (Man-Made Resource) มนุษย์ได้สร้างสิ่งต่าง ๆ ไว้เป็น จำนวนมากซึ่งมีคุณค่าทางการศึกษาและเป็นสิ่งที่สำคัญที่ใช้ในการสอนการเรียนรู้ ได้แก่ อาคารสถานที่ เครื่องบิน รถไฟ ห้องพิพิธภัณฑร์ รูปปั้น และทรัพยากรที่ใช้ในโรงเรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะเรียน โทรทัศน์ เก้าอี้ เป็นต้นจากการที่มีผู้จำแนกประเภทของทรัพยากร ในชุมชน ที่สามารถใช้ในการจัดการศึกษาได้ ซึ่งมีการจัดหมวดหมู่ที่แตกต่างกันไป พอจะสรุปการจัดประเภท ทรัพยากรในชุมชนได้คือทรัพยากรบุคคล ได้แก่ บุคคลทั่วไป ข้าราชการ บุคคลอาชีพต่าง ๆ ที่มี ความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ทุกสิ่งที่มีอยู่ตาม ธรรมชาติ เช่น ดิน หิน แม่น้ำ สัตว์ป่า แร่ธาตุ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ทรัพยากรที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่บรรดาวัตถุสถานที่ดินน และทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น มา และทรัพยากรทางสังคม ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่สังคมสร้างสรรค์ขึ้นมา และดำรงอยู่ในสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น

นางารีย์ เมืองเฉลิม (2546 : 24-25) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการศึกษาเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรทางบุคคล หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน พ่อแม่ หรือผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ครูอาจารย์โรงเรียนอื่น ผู้นำท้องถิ่น ด้านปกครอง ผู้นำศาสนา ผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

2. ทรัพยากรทางธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา เช่น ดิน หิน แร่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง น้ำตก พืช สัตว์ เป็นต้น

3. ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง สถานที่ราชการ สถานประกอบการบ้าน โสตทัศนูปกรณ์ในหน่วยงานต่างๆ ศูนย์วัฒนธรรมประจำจังหวัด วัด โบสถ์ มัสยิด เป็นต้น

4. ทรัพยากรทางสังคม หมายถึง ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เป็นต้น

5. ทรัพยากรทางการเงิน หมายถึง ทรัพยากรในรูปการเงินทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมเพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

4. ประเภทของทรัพยากรที่ใช้ในการบริหาร โรงเรียนในการบริหารโรงเรียนจะต้องใช้ทรัพยากรเป็นปัจจัยสำคัญ ทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาประกอบด้วยทรัพยากร 4 อย่าง คือ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

4.1 ทรัพยากรด้านบุคลากร ในการจัดการศึกษาจะต้องใช้บุคลากรเป็นจำนวนมาก อาจกล่าวได้ว่า ไม่มีภารกิจใดที่ใช้คนมากเท่าการจัดการศึกษา เพราะการศึกษามีหลายระดับ ทั้งในระบบนอกระบบ และการศึกษาคตามอัธยาศัย มีทั้งผู้ให้โอกาสและผู้รับโอกาส ในการบริหารจึงจำเป็นต้องมีรูปแบบและวิธีการเฉพาะของตนเองที่มาทำหน้าที่ให้โอกาสทางการศึกษา กลุ่มของบุคลากรที่มาปฏิบัติหน้าที่จึงต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ มีประสบการณ์สูงกว่ากลุ่มข้าราชการอื่น เพราะภารกิจทางการศึกษามีผลต่อชีวิตของคนเป็นจำนวนมาก แต่การจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งส่วนใหญ่อยู่ตามชนบท มีปัญหาการขาดแคลนบุคลากร ทางโรงเรียนจึงแก้ปัญหาโดยใช้บุคลากรในท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการศึกษา บุคลากรที่โรงเรียนขอความช่วยเหลือ ได้แก่ บุคคล ที่เป็นประชาชนทั่วไปที่สถานศึกษาสามารถติดต่อขอความร่วมมือในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาการจัดการศึกษามีความจำเป็นจะต้องใช้ทรัพยากรบุคคลทั้งในชุมชนและนอกชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้มีนักการศึกษากล่าวถึง ทรัพยากรบุคคลดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2539 : 156 -157) กล่าวว่า ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ประชาชนหรือบุคคลประเภทต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น พระ เจ้าหน้าที่การเกษตร เจ้าหน้าที่ยานามัย พ่อค้า นักธุรกิจ เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชาวนา ผู้นำเกษตรกร เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของคนได้

กฤษณา สว่างแสง (2542 : 14) ได้กล่าวถึง ทรัพยากรบุคคลว่า ได้แก่ บุคคลต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากรอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าของ

สถานประกอบการ ทรัพยากรเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและโรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

ประเวศ วะสี (2544 : 9) ได้กล่าวถึง ทรัพยากรบุคคลในฐานะที่เป็นภูมิปัญญาไทยไว้ว่า เป็นผู้ที่สร้างสมประสบการณ์หรือจัดเจนจากวิถีชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ จึงมีความเป็นบูรณาการสูงทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสิ่งแวดล้อม มีวัฒนธรรมเป็นฐาน มีการเชื่อมโยงไปสู่นามธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง และเน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุ

องค์การยูเนสโก ได้ให้ความหมายของผู้ทรงภูมิปัญญา อันเป็นทรัพยากรบุคคลไว้ว่า เป็นผู้ที่มีทักษะและเทคนิคในการคิดสร้างสรรค์ สิ่งที่ดำเนินการอยู่ในชีวิตประจำวันมาสร้างสรรค์ให้เป็นผลงาน ที่เปี่ยมด้วยศิลปะอันวิจิตรบรรจง สามารถสืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลังเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย. 2544 : 9)

ส่วนของทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่น ได้มีการศึกษาและได้มีการนำเสนอถึงทรัพยากรที่ล้ำค่าของชาติและท้องถิ่น ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2545 : 55)

1. ภูมิปัญญา (Wisdom) ที่เกิดจากการสร้างสมประสบการณ์ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันและถ่ายทอดกันมาเป็นวัฒนธรรม
2. ปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากชุมชนให้สามารถถ่ายทอด ชี้นำและให้ความเห็นต่อชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ
3. แหล่งวิทยาการให้การศึกษาในชุมชน เช่น สถาบันครอบครัวชุมชน วัด หรือสถาบันศาสนา และสถานประกอบการเป็นต้น

4.2 ทรัพยากรด้านการเงิน หรืองบประมาณ งบประมาณ จะเป็นสิ่งสนับสนุนการบริหารงานอื่น ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ได้มีผู้ให้ความหมายของงบประมาณ ไว้หลายแนวคิด ดังนี้คือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 ให้ความหมายว่า งบประมาณ หมายถึง บัญชีหรือจำนวนเงินที่กำหนดเป็นรายรับและรายจ่ายงบประมาณ (Budget) มาจากคำภาษาฝรั่งเศสโบราณว่า Bougette ประเทศอังกฤษแต่เดิมคำว่า Budget หมายถึง กระเป๋านักบวชที่เสนาบดีคลังของกษัตริย์ใช้บรรจุเอกสารต่าง ๆ ที่แสดงถึงความต้องการของประเทศงบประมาณในความหมายของนักบัญชี หมายถึง การแสดงรายรับและรายจ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541ก : 34) ความหมายของนักปกครอง นักปกครองจะให้คำจำกัดความงบประมาณว่างบประมาณคือ แผนสำหรับการใช้จ่ายในรัฐวิสาหกิจหรือรัฐบาลในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อันแน่นอนซึ่งฝ่ายบริหารจะเป็นผู้จัดเตรียม และนำเสนอต่อฝ่ายนิติบัญญัติความหมายของนักบริหาร นักบริหารได้ให้คำจำกัดความงบประมาณ ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

(2546 : 1-3) ได้เสนอข้อคิดไว้พอประมวล ได้ว่า ทรัพยากรทางการศึกษาที่ใช้ในการวิเคราะห์การเงินและการลงทุนทางการศึกษาจะประกอบด้วย

1. ทรัพยากรที่ไม่ใช้เงิน ซึ่งครอบคลุมปัจจัยการผลิตหลัก เช่น ที่ดินซึ่งเป็นทุนที่ใช้ในการประกอบการ รวมถึงบุคลากร อาคารสิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน และการผสมผสานการใช้ปัจจัยต่างๆ เข้าด้วยกัน

2. ทรัพยากรทางการเงิน ซึ่งมีการเสนอให้มีการระดมเงินจากแหล่งอื่นๆ นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดินมาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

4.3 ทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการศึกษาสำหรับในการศึกษารุ่นนี้จะศึกษาเกี่ยวกับเทคโนโลยีในรูปแบบอุปกรณ์คำว่าเทคโนโลยี มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ คือตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2525 กล่าวว่าเทคโนโลยี คือ ทักษะความรู้และกระบวนการที่ประดิษฐ์และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เทคโนโลยี หมายถึง วิทยาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะในการนำวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2537 : 159) เทคโนโลยีมีความสำคัญยิ่งต่อการบริหารทรัพยากรการศึกษา ด้วยเหตุผลหลัก 2 ประการ คือความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรในอัตราเพิ่มสูงขึ้น ในขณะที่ทรัพยากรมีอยู่จำกัด บางอย่างลดน้อยลง เช่น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติหรือความพร้อมด้านบุคลากรในบางชุมชน ซึ่งสภาพดังกล่าวเป็นแรงกดดันให้การบริหารต้องแสวงหาเทคโนโลยีในรูปแบบของเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ หรือวิธีการเพื่อใช้ทรัพยากรเท่าที่มีอยู่หรือขยายขีดความสามารถด้านทรัพยากร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้

4.4 ทรัพยากรด้านการจัดการการจัดการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ประสิทธิภาพการบริหารขึ้นอยู่กับจัดการ กล่าวได้ว่าการจัดการเป็น กระบวนการดำเนินการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดรูปงาน การเร่งรัดและการควบคุมการดำเนินงานของบุคคลอื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้การจัดการที่ดีทำให้การบริหารงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน ดังที่ สุรพล บัวพิมพ์ (2540 : 23) ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในช่วงเวลา แห่งการปรับรื้อระบบ โรงเรียน (Restructuring Schools) ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องเปลี่ยนไปเป็นผู้ฝึก ผู้อำนวยความสะดวก ไม่ใช่ผู้บริหารในสำนักงานที่ วางตัวเหมือนกับผู้บริหารแบบเก่าๆ เน้นการส่งเสริมบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (สมทวง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ. 2543 : 10-11) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 6 บทบาทหน้าที่ คือ

1. บทบาทหน้าที่ในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน
2. บทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมในการบริหารต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. บทบาทหน้าที่ในการนำการปฏิบัติงานของบุคลากร ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ
4. บทบาทหน้าที่ในการสร้างขวัญ กำลังใจและสร้างความสุขในการทำงานให้กับ บุคลากร ในโรงเรียน
5. บทบาทหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือ รวมสติปัญญาของบุคลากรในโรงเรียนและ ชุมชนเพื่อการบริหาร
6. บทบาทหน้าที่ในการจัดหาทรัพยากร และควบคุมกำกับติดตามบุคลากรใช้ทรัพยากร ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ประเภทของทรัพยากรทางการศึกษา คือทรัพยากรมนุษย์ในฐานะผู้ทรงปัญญา เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า เพราะเป็นผู้ที่สร้างสมความรู้และประสบการณ์ เป็นผู้ที่ใช้ทักษะเทคนิคมาสร้างสรรค์ผลงาน และสามารถสืบทอดไปยังอนุชนรุ่นหลังในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจะต้องอาศัยบุคคล โดยเฉพาะคนในชุมชน

นโยบายการระดมทรัพยากร

นโยบายการระดมทรัพยากร แนวนโยบายเกี่ยวกับการจัดทรัพยากรเพื่อการศึกษา ที่ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้ การจัดการศึกษาเป็นการลงทุนเพื่ออนาคต เนื่องจากการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม สังคมจะได้ประโยชน์อย่างยิ่ง หากคนมีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้สังคมจึงควรลงทุนเพื่อการศึกษาและ ในการลงทุนเพื่อศึกษานั้น ควรเปิดโอกาสให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ การจัดสรรทรัพยากรและการบริหารจัดการทรัพยากรไว้ ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 112)

แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของรัฐ การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา ได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมในหลักการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว ชุมชน สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ ในสังคม สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งปัจจุบันปีงบประมาณ 2545 มีสัดส่วนร้อยละ 60 : 35 ของงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษา ที่รัฐจัดสรรให้นั้น ส่วนใหญ่เป็นการเก็บภาษีรายได้ทางอ้อมเก็บตามความสามารถในการเสียภาษี จึงถือว่าประชาชนมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาด้วย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 113) การระดมทรัพยากรทางการศึกษานั้นแหล่งงบประมาณส่วนใหญ่มาจากงบประมาณแผ่นดิน และบางส่วนมาจากการระดมทุนทุกส่วนของสังคมเพื่อจัดการศึกษาด้วยมาตรการต่าง ๆ ดังนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544 : 116)

1. การใช้มาตรการทางด้านภาษี เป็นเครื่องมือในการระดมทรัพยากรและการลงทุน คือ การลดต้นทุนการระดมทุน ได้แก่ การลดหย่อน การยกเว้นภาษีโรงเรียนและที่ดินสำหรับสถานศึกษาเอกชน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสินค้านำเข้าที่ใช้เพื่อการศึกษา
2. การกันรายได้จากการจัดเก็บภาษี มาใช้เพื่อการศึกษา ได้แก่ การจัดเก็บ ภาษีมรดก โดยกำหนดมูลค่าขั้นต่ำของมรดกที่จะเก็บ และให้กันรายได้จากภาษีดังกล่าวมาใช้เพื่อการศึกษา
3. การสนับสนุนให้มีการบริจาค ได้แก่ การเพิ่มรายการบริจาค เพื่อการศึกษา เป็นรายการหักลดหย่อนภาษีเงินได้ แยกต่างหากจากรายการลดหย่อนภาษีการบริจาคเพื่อการกุศลอื่น ๆ
4. การยกเว้นค่าธรรมเนียมการโอนอสังหาริมทรัพย์ ที่บริจาคเพื่อการศึกษา หากมีการจัดเก็บภาษีมรดก ให้ยกเว้นภาษีการรับมรดกที่บริจาคเพื่อการศึกษา
5. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่าย กำหนดให้ผู้เรียนระดับอุดมศึกษามีส่วนร่วมในการรับภาระค่าใช้จ่ายสูงขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 ของต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา
6. การให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการทรัพย์สินของสถานศึกษา ได้แก่ รายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษาและบุคลากร
7. การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ได้แก่ การจัดทำแผนที่การศึกษา การกำหนดขนาดและรูปแบบที่เหมาะสมของสถานศึกษา การกำหนดขนาดและอัตราค่าเล่าเรียนในสถานศึกษา การจัดให้มีมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ประการ การเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดย่อยมาเป็นบัญชีตามเกณฑ์พึงรับพึงจ่าย
8. การระดมทรัพยากรจากแหล่งอื่น ได้แก่ การออกพันธบัตรการศึกษาการออกสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อนำรายได้มาใช้สำหรับการศึกษา การสนับสนุนให้สถานศึกษามีเงินทุนระยะยาว โดยการนำงบประมาณเหลือจ่ายเข้าเป็นเงินทุนสะสมของสถานศึกษา โดยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลัง การกำหนดอัตราค่าสาธารณูปโภคสำหรับบริการทางการศึกษาในอัตราพิเศษ เป็นต้น

จากการศึกษาสรุปได้ว่านโยบายการระดมทรัพยากร คือ แนวทางการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาตลอดจนถึงการจัดทำแผนที่การศึกษาการกำหนดขนาดและรูปแบบที่เหมาะสมของสถานศึกษา การกำหนดขนาดและอัตราค่าเล่าเรียนในสถานศึกษา

หลักการจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษา

หลักการจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษา เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (สุภร บุญราช.

2544 : 35)

1. หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายถึง ต้นทุนของการจัดการศึกษาจะต้องสะท้อนถึงประสิทธิภาพการจัดการศึกษาภายใต้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประสิทธิผลสูงสุด
  2. หลักการมีส่วนร่วมตามประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับตามความสามารถในการจ่ายการให้ผู้เรียนรับภาระตามตามหลักประโยชน์ที่ได้รับ โดยคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายของผู้เรียน การจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ควรคำนึงถึง สัดส่วนการรับภาระค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมระหว่างรัฐกับผู้เรียน โดยให้สถานศึกษาจัดเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาที่สะท้อนถึงต้นทุนของการจัดการศึกษาควบคู่สำหรับผู้เรียนที่ด้อยโอกาสและยากจน เพื่อให้ได้รับ โอกาสและความเสมอภาคในการเข้ารับการศึกษา
  3. หลักความเป็นธรรม การจัดสรรงบประมาณ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและปัจจัยแวดล้อม จัดสรรงบประมาณที่แตกต่างกันให้ผู้เรียนที่มีลักษณะและความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน เพื่อความเสมอภาคในโอกาสและเท่าเทียมกันในการ ได้รับการศึกษาของผู้เรียน (Vertical Equity: Equity)
  4. หลักความเสมอภาคเป็นการจัดสรรงบประมาณที่เท่ากัน ให้ผู้เรียนทุกคน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคลและปัจจัยแวดล้อม (Horizontal Equity: Equality)
  5. หลักเสรีภาพในการเลือก ให้ผู้เรียนมีสิทธิการเลือกเข้าเรียนในสถานศึกษา ที่ต้องการภายใต้การแข่งขันตามกลไกของตลาด ทำให้ผู้เรียนได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้เกิดการแข่งขันในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษา
  6. หลักการกระจายอำนาจ สถานศึกษามีความเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนตามแนวทางการบริหารจัดการที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามโครงสร้างการกระจายอำนาจ อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถแข่งขันในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ภายใต้หลักความเสมอภาคและเป็นธรรม
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรทางการศึกษาไว้ในหมวดที่ 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาตามมาตรา 58-62 ดังมีรายละเอียดดังนี้ มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุน ด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สิน ทั้งจากรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน

ประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้ในการศึกษา ดังนี้ (พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ. 2542 : 10)

1. ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยอาจ เก็บภาษีเพื่อการศึกษาได้ตามเหมาะสม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
2. ให้นำคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดม ทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและ ทรัพยากรอื่นให้แก่ สถานศึกษา และมีส่วนร่วมภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามเหมาะสมและ ความจำเป็น ทั้งนี้ ให้รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและให้แรงจูงใจในการระดม ทรัพยากรดังกล่าว โดยการสนับสนุน การอุดหนุนและมาตรการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีตาม ความเหมาะสมและความจำเป็น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนดมาตรา 60 ให้รัฐจัดสรร งบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้
  - 2.1 จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป เป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล ที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัด โดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน
  - 2.2 จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืม ให้แก่ผู้เรียนที่มาจากครอบครัว ที่มีรายได้น้อย ตามความเหมาะสมและความจำเป็น
  - 2.3 จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็น พิเศษ ให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ แต่ละกลุ่ม ตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทาง การศึกษาและความเป็นธรรม ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
  - 2.4 จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุนให้สถานศึกษา ตามนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและภารกิจของสถานศึกษาโดยให้มีอิสระในการบริหาร งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาทั้งนี้ให้คำนึงถึงคุณภาพและความเสมอภาคใน โอกาสทางการศึกษา จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป ให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน
  - 2.5 จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชน เพื่อให้พึ่งตนเอง
  - 2.6 จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

มาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษา ที่จัดโดยบุคคลครอบครัวองค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ตามความเหมาะสม และความจำเป็น

มาตรา 62 ให้มีระบบการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล การใช้จ่ายงบประมาณการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักการศึกษานโยบายจัดการ การศึกษาและคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยหน่วยงานภายในและหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ ตรวจสอบภายนอกจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 8 ว่าด้วย ทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา กล่าวโดยสรุปว่า ให้มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากทุกด้านทั้ง ภาครัฐ เอกชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อมาจัดการศึกษาตามความเหมาะสม และจำเป็น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้การสนับสนุนจากองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (2544 ก : 18-20) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาในส่วนที่เกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ทางการศึกษาไว้ พอสรุปได้ ดังนี้

1. การสร้างเครือข่ายการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างสถาบันการศึกษา ด้วยกัน ภาคเอกชน ชุมชน วิชาการองค์กรวิชาชีพตลอดจนประชาสังคมในการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาความสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายกับต่างประเทศ เพื่อยกระดับ มาตรฐานการศึกษาสู่ความเป็นสากล
2. ส่งเสริมการให้ความรู้และการจัดแหล่งการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี แก่ประชาชนอย่างเพียงพอและกว้างขวาง เพื่อเสริมสร้างความคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถนำ ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ไปประยุกต์ใช้อย่างสมดุลในวิถีชีวิตที่มีจริยธรรม
3. สนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและ ดูแลเด็กปฐมวัยและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งตรวจสอบการดำเนินงานการจัดบริการสังคม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. นโยบายการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาของ โรงเรียนจาก แนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนประถมศึกษานำมา กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้ (สุภร บุญราช. 2544 : 35)
  - 4.1 วิสัยทัศน์ การบริหารจัดการในการพัฒนาโรงเรียน จะเกิดผลต่อนักเรียน อย่างแท้จริงได้นั้น ทุกฝ่ายทุกคนในชุมชนต้องให้ความร่วมมือ ทุกคนในชุมชนมีความรู้สึกเป็น

เจ้าของโรงเรียน รักโรงเรียนเข้าร่วมคิดร่วมทำในการวางแผนการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน
ทั้งสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณ

4.2 เจือใจและปัญหา

4.2.1 โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความเชื่อมั่นในศักยภาพของชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4.2.2 โรงเรียนบริหารงานโดยมีทรัพยากรอย่างจำกัด

4.2.3 โรงเรียนและองค์กรท้องถิ่น ชุมชนยังไม่ได้ร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง

แท้จริง

4.2.4 องค์กรท้องถิ่น ชุมชน ยังไม่เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนอย่าง

โรงเรียนเท่านั้น

4.2.5 องค์กรท้องถิ่น ชุมชนเข้าใจว่า การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของ

5. ประชาสัมพันธ์โรงเรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และการให้บริการแก่ชุมชน

6. แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา และชี้แจงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้
คณะกรรมการเข้าใจอย่างชัดเจน

7. จัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการ ร่วมคิด ร่วมวางแผนและ
ร่วมดำเนินการ พร้อมทั้งการประเมินผล เพื่อปรับปรุงแก้ไขทุกครั้งที่มีการดำเนินการ

8. จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในทุกด้าน และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนรวมทั้ง
การรายงานการจัดการศึกษาให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบกล่าวโดยสรุป นโยบายเกี่ยวกับการ
การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวดที่ 8 เรื่องทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษาและปฏิบัติตาม
นโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (2545 –2549) ในเรื่องกำหนด
ยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและจะต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานใน
การจัดทำวิสัยทัศน์และกำหนดแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนหรือ
หน่วยงานเพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จในที่สุด

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การจัดสรรทรัพยากรในสถานศึกษา คือ หลักการมีส่วนร่วม
ตามประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับตามความสามารถในการจ่ายการให้ผู้เรียนรับภาระตามหลัก
ประโยชน์ที่ได้รับ โดยคำนึงถึงความสามารถในการจ่ายของผู้เรียน เช่น การจัดสรรงบประมาณ
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบประมาณให้สถานศึกษาตามนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษานั้น ๆ

การใช้ทรัพยากร

ทรัพยากรในชุมชน เป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญและมีความจำเป็น ที่จะต้องนำมาใช้ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร โดยเฉพาะ โรงเรียนประถมศึกษาที่มีทรัพยากรอย่าง จำกัด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสาะแสวงหาทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษาการจัดการศึกษาของโรงเรียน ประถมศึกษา จำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ได้มีผู้เสนอวิธีนำทรัพยากรมาใช้หลายวิธี ดังนี้

วินัย อยู่เจริญ (2537 : 25-26) ได้เสนอว่า โรงเรียนสามารถใช้ทรัพยากรในชุมชนในการศึกษา ได้ 2 วิธี คือ

1. นำบุคคล สิ่งของ หรือทรัพยากรเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนในโรงเรียน ในรูป วิทยากรประจำวิชา ในรูปวัสดุอุปกรณ์การศึกษาปฏิบัติงาน เป็นต้น
2. นำหรือจัดให้นักเรียนออกไปยังชุมชนรับการเรียนรู้จากทรัพยากรภายนอก โรงเรียนในการจัดให้นักเรียนปฏิบัติงาน โครงการเรียนที่บ้าน หรือจัดให้นักเรียนไปรับการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติจากสถานฝึกอาชีพ อาจจะเป็นแหล่งวิทยากรทางอาชีพของรัฐและเอกชน รวมทั้งสถานประกอบการอาชีพอิสระของเอกชนในท้องถิ่นนั้น ๆ

สนอง เครือมาก (2540 : 16) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้ การใช้ทรัพยากรที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการ ในโรงเรียน เพราะความสามารถของผู้บริหารอยู่ที่ การใช้บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์และเวลาที่มีอยู่ให้ ได้ผลมากที่สุด จึงเป็นที่เชื่อมั่นได้ว่า ถ้าผู้บริหาร โรงเรียนมีความสามารถในการจัดการ การใช้บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และเวลา “เป็น” แล้วย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างแน่แท้ ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจึงจำเป็นต้อง ดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ หรือที่ได้รับมาให้เกิดประโยชน์ต่อภารกิจของโรงเรียนให้มากที่สุด ซึ่งผู้บริหารสามารถดำเนินการ ได้หลายประการ คือ

1. การจัดการ ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหาร โรงเรียนโดยตรงที่ จำเป็นต้องจัดระบบการจัดการให้ชัดเจน และเป็นที่รับทราบทั่วไป โดยกำหนดกรรมวิธีที่จะใช้ ในการบริหาร ให้สอดคล้องกับสถานภาพหรือลักษณะของ โรงเรียน ประสิทธิภาพการบริหารขึ้นอยู่กับระบบการจัดการเป็นอย่างมาก แม้จะวางแผนไว้เป็นอย่างดีหากขาดระบบการจัดการที่ดีก็ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ถึงกับมีโครงการเกี่ยวกับการวางแผนและจัดการ (Planning and Management : P&M) ขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเป้าหมายว่า “จะทำ การอย่างไรจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามที่วางแผนไว้” ในการจัดการจำเป็นต้องคำนึงถึงเวลา และทรัพยากร

คนเงิน และวัสดุอุปกรณ์ นั่นคือ ถ้าใช้เวลามากก็ย่อมหมายถึง การลงทุนเกี่ยวกับคน เงิน และวัสดุ อุปกรณ์มากตามไปด้วย

2. บุคลากร ในโรงเรียนอาจมีบุคลากรหลายฝ่าย แต่ที่สำคัญที่สุดได้แก่ คณะครู ซึ่งผู้บริหารอาจดำเนินการดังนี้

2.1 กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน โดยยึดหลักความเสมอภาค ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ ตลอดจนภารกิจหลักของโรงเรียน ทั้งนี้จำเป็นต้องใช้บุคลากรมีหน้าที่หลัก หน้าที่สนับสนุน และหน้าที่บริการประกอบกันเสมอ

2.2 ติดตาม และดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ โดยวางแผนไว้ล่วงหน้าชัดเจน

2.3 นิเทศหรือให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนหรือร่วมแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะ บุคลากรปฏิบัติงาน

2.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ กอปรทั้งใช้ผลการ ประเมินประกอบการวางแผน พิจารณาความคิดความชอบ หรือส่งเสริมความก้าวหน้า ทั้งนี้จำเป็นต้อง บำรุงขวัญ ให้กำลังใจ หรือเสริมแรงอย่างต่อเนื่อง ให้เหมาะสมและยุติธรรม โดยยึดระบบคุณธรรม เป็นสำคัญ

3. เงินหรืองบประมาณ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการบริหาร โดยผู้บริหาร สามารถดำเนินการได้หลายอย่าง เช่น

3.1 วางแผนการใช้เงินหรืองบประมาณที่ได้รับ โดยยึดหลักในกิจกรรมที่มีผล ใกล้เคียงนักเรียนมากที่สุดก่อน ทั้งนี้ ควรให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

3.2 วางแนวทางการได้มาซึ่งเงินนอกงบประมาณจากชุมชน หรือแหล่งอื่นหรือ จากกิจกรรมของโรงเรียนเอง

3.3 จัดระบบการเงินให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนให้บุคลากรรับทราบ และมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยประเมินผลการใช้เงินหรืองบประมาณ

3.4 วัสดุอุปกรณ์ที่เช่นเดียวกับทรัพยากรอย่างอื่น ผู้บริหาร โรงเรียนจำเป็นต้อง ดำเนินการอย่างเป็นระบบ นั่นคือ

3.4.1 จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนที่มีประ โยชน์คุ้มค่า

3.4.2 การใช้วัสดุอุปกรณ์เต็มที่หรือไม่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

กฤษฎณา สว่างแสง (2542 : 20) ได้สรุปการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นไว้ 2 รูปแบบ คือ

1. การนำตัวบุคคล สิ่งของ ทรัพยากรต่าง ๆ ในท้องถิ่นเข้ามาสู่โรงเรียน

2. การนำโรงเรียนไปสู่ชุมชนหรือแหล่งทรัพยากร เช่น การจัดศูนย์อาชีพ การเชื่อมชุมชน การร่วมกิจกรรมของชุมชน

มิชาเอล (Micchaelis : 1972 : 466-476 ; อ้างถึงใน สมพร แดงสวัสดิ์. 2547 : 24) ได้สรุปแบบการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาไว้ คือ การนำประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนมาใช้ในการเรียนการสอน (Daily Experiences) การจัดทัศนศึกษา (Study Trips) เชิญผู้ที่มีความรู้ความชำนาญบรรยายหรือสาธิต และให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้รู้ผู้ชำนาญ โดยเฉพาะด้านของท้องถิ่น

จากการศึกษาสรุปได้ว่า วิธีการในการใช้ทรัพยากรจากชุมชนในการจัดการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การใช้ทรัพยากรในชุมชนกระทำได้ 2 วิธี คือ นำบุคคลหรือทรัพยากรในท้องถิ่น มาสู่ห้องเรียนหรือโรงเรียนและนำนักเรียนออกไปยังแหล่งทรัพยากร โดยตรงจะเห็นได้ว่าการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งเป็นสถาบันของชุมชน สามารถที่จะเลือกใช้ทรัพยากรในชุมชนได้หลายทาง เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน

การบริหารทรัพยากร

กระบวนการบริหาร

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชน ทรัพยากรจากชุมชนจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญสำหรับการบริหาร โรงเรียน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องใช้กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพเช่นกัน การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาก็ใช้หลักการและกระบวนการบริหารเช่นเดียวกันกับการบริหารงานทั่วไป ได้มีนักศึกษากล่าวถึงกระบวนการในการบริหารงานหลายท่าน ดังนี้

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2542 : 16-17) ได้ให้ความสำคัญของกระบวนการบริหาร โดยได้วิเคราะห์และประมวลกระบวนการบริหารออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารทุกประเภท ถ้าขาดการวางแผนกิจกรรมนั้น จะไม่สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ การตัดสินใจสั่งการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการบริหาร
2. การจัดองค์การ ทำให้เกิดความมีระบบระเบียบในการปฏิบัติงาน กำหนดอำนาจหน้าที่ และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน
3. การอำนวยการ เป็นความสามารถในการจูงใจ การแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การควบคุม เป็นการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน การวัดผลและการแก้ไข

5. การจัดบุคลากรลงสู่หน่วยงาน เกี่ยวกับการสรรหา การบรรจุคนที่มีความสมบัติเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่

สมเด็จพระสังฆราช (2544 : 109) ได้กล่าวในรายละเอียดของกระบวนการคุณภาพหรือวงจรเดมมิ่ง PDCA ไว้ว่า

1. การวางแผน (Plan) หรือ P จะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ โดยการวางแผนที่ดีจะต้องกำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย และต้องกำหนดวิธีการที่จะบรรลุ ถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจนและถูกต้อง แม่นยำที่สุดเท่าที่เป็นได้

2. การปฏิบัติ (Do) หรือ D ประกอบด้วย การทำงาน 3 ระยะ คือ

2.1 การวางกำหนดการ โดยการแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องกระทำ กำหนดเวลา ที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง และการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ

2.2 การจัดการแบบเมทริกซ์ การจัดการแบบนี้สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ

2.3 การพัฒนาขีดความสามารถของผู้ร่วมงาน โดยให้ผู้ร่วมงานเข้าใจงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกรกระทำนั้นๆ ให้ผู้ร่วมงานพร้อมที่จะใช้ดุลยพินิจอันเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ด้วยความยืดหยุ่นภายใต้ขีดจำกัดของแนวทางที่กำหนดไว้ และสอนให้ผู้ร่วมงานฝึกกระบวนการ ทางความคิด โดยการฝึกฝนด้วยการทำงาน

3. การตรวจสอบ (Check) หรือ C การตรวจสอบก่อนการทำงานโดยการ ใช้หลัก SWOT (S = Strength = จุดแข็ง, W = Weakness = จุดอ่อน, O = Opportunity = โอกาส, T = Threat = อุปสรรค) การตรวจสอบทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่ เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผน ซึ่งมี กระบวนการคือ

3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

3.2 รวบรวมข้อมูล

3.3 พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงาน ที่ได้รับในแต่ละขั้นตอน เปรียบเทียบกับแผนที่วางไว้

3.4 การรายงานจะเสนอผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือ ความล้มเหลว โดยรายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์และรายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

4. การปรับปรุงหรือการแก้ไข (Act) หรือ A ผลการตรวจสอบหากพบว่าเกิดข้อบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงตามเป้าหมายหรือผลงาน ไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไข

ปัญหาตาม ลักษณะปัญหาที่ค้นพบ โดยถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ ถ้าพบความผิดปกติใด ให้ค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกโดยใช้มาตรการคือ การข้านโยบาย การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน

กระบวนการบริหารที่โรงเรียนที่นิยมนำมาใช้ในการบริหาร ในปัจจุบันคือ POSDCORB (ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. 2542 : 21-22) ดังนี้

1. ความเข้าใจและการน่านโยบายไปปฏิบัติ (Policy) มีความสามารถปฏิบัติงานโดยยึดถือนโยบายของผู้บริหารระดับสูง หลักการตามวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. การใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Authority) มีความสามารถในการใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม
3. มีความสามารถในการคาดคะเนและจัดทำแผนงาน (Planning) มีความสามารถอย่างเพียงพอต่อการคาดการณ์ล่วงหน้า จัดทำแผนงานอย่างมีเหตุผลและคำนึงถึงความเป็นไปได้
4. ความสามารถในการจัดโครงสร้างและระบบงาน (Organizing) มีความสามารถในการจัดโครงสร้างและระบบงานที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน หรือโครงการร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
5. ความสามารถในการจัดบุคลากรลงหน่วยงาน (Staffing) มีความสามารถในการสรรหาคัดเลือกมอบหมายงานให้บุคลากรทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ตามหลักการ จัดคนลงให้เหมาะกับงาน
6. ความสามารถในการอำนวยการการเป็นผู้นำ (Directing) มีความสามารถในการนำผู้อื่นด้วยการจูงใจผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อสถานการณ์รอบด้านได้อย่างเหมาะสม
7. การร่วมมือประสานงานประชาสัมพันธ์ (Coordinating) มีความสามารถในการประสานงาน ให้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย เพื่อให้งานของหน่วยงานดำเนินไปโดยราบรื่น
8. ความสามารถในการจัดทำรายงาน (Reporting) มีความสามารถในการจัดทำรายงาน ให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงาน การจัดเก็บเอกสารข้อมูลอย่างเป็นระบบ
9. ความสามารถในการจัดการควบคุมทรัพยากร ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน (Budgeting) มีความสามารถในการจัดทำข้อเสนอเพื่อกำหนดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มีความสามารถในการควบคุมประสิทธิผลของต้นทุน

กล่าวโดยสรุป การบริหารทั่วไปใช้กระบวนการในการบริหารเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การจัดสายงาน การติดตามประเมินผล การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

กระบวนการบริหารทรัพยากรของโรงเรียนประถมศึกษา

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้โรงเรียนประถมศึกษาใช้กระบวนการบริหารทรัพยากร โดยมีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 11-63)

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการศึกษาสภาพปัจจุบัน จะทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการกับความพร้อมในการปฏิบัติงานของโรงเรียน เป็นข้อมูลสำคัญยิ่งในการวางแผนการบริหารซึ่งสามารถพิจารณาจากเรื่องต่าง ๆ ได้ดังนี้

1.1 ระดับคุณภาพการศึกษาสภาพปัจจัยและกระบวนการจัดการปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา รวมทั้งการใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนอัตรา การตกซ้ำชั้นและการมาเรียนของนักเรียน

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ระดับคุณภาพของครู ประจําการและสิ่งสนับสนุนการบริหารของโรงเรียน ขณะเดียวกันได้เสนอแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงและครอบคลุม โดยมีวิธีการง่าย ๆ ที่ไม่ต้องใช้เทคนิคมากนัก ได้แก่ วิธีการสำรวจ การระดมความคิดจากคณะครูผู้ปกครองเฉพาะเรื่องและการใช้ กล้อง รับฟังความคิดเห็น

2. การวางแผน

การวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหาร โรงเรียน การวางแผนเป็นการคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ทำเมื่อไร และให้ใครทำ และผลที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตการวางแผนจะต้องมีการเตรียมการเรื่องข้อมูล การเตรียมทรัพยากรการวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผนทางการแก้ปัญหา การกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติและประเมินผล

3. การดำเนินการตามแผน

การดำเนินการตามแผนเป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในขั้นตอน การดำเนินการตามแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอแนะกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติคือการนำเสนอแผนเพื่อพิจารณา การประสานงาน การอนุมัติโครงการการเตรียมบุคลากรเทคนิค วิธีการและทรัพยากรที่จำเป็นการนิเทศงานตามโครงการ การแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องจากการปฏิบัติการณ์สนับสนุนทรัพยากรและบริการต่าง ๆ การควบคุม กำกับติดตามและนิเทศงาน

4. การประเมินผล

การประเมินผลการบริหารงานของโรงเรียน เป็นการสรุปผลรวมการบริหารงาน โครงการทั้งหมด โดยจะต้องครอบคลุมถึงทรัพยากรที่ใช้ในการปฏิบัติ และผลผลิตของงาน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็น 4 ระยะคือ

4.1 การประเมินก่อนเริ่มดำเนินการเป็นการประเมินความเป็นไปได้และความคุ้มค่าของการลงทุน

4.2 ประเมินขณะดำเนินการเป็นการประเมินกระบวนการดำเนินงาน

4.3 ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการเป็นการประเมินผลสำเร็จของงาน

4.4 ประเมินผลกระทบเป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ

กล่าวโดยสรุปในการบริหาร โรงเรียนการใช้กระบวนการบริหารจะส่งผลถึงความสำเร็จและประสิทธิภาพของงาน เพราะกระบวนการบริหารประกอบด้วย การวางแผนการจ้ดองค์การ การอำนวยการ การประสานงาน การติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนสำคัญที่ทำให้การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาประสบความสำเร็จ

กระบวนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในแต่ละประเภท การบริหารทรัพยากรของโรงเรียนประถมศึกษา ตามแนวทางการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยจำแนก ในแต่ละประเภท ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 ก : 11-63)

การบริหารทรัพยากรบุคคลตามแนวทางของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดกระบวนการการบริหารที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านบุคลากรในเรื่องต่อไปนี้

1. พิจารณาความต้องการบุคลากรของหน่วยงาน โดยพิจารณา ถึงจำนวนบุคลากรในโรงเรียนทุกสาขงาน ได้แก่ สาขงานบริหาร สาขงานปฏิบัติการสอน สาขสนับสนุนการสอน และสาขงานลูกจ้าง การคิดคำนวณครูในสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์มาตรฐานอัตรากำลังครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2541

2. ศึกษาจำนวนและคุณสมบัติของบุคลากรในหน่วยงาน โดยจำแนกวุฒิ การศึกษา วิชาเอก ความถนัด ความสามารถพิเศษ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งระดับเงินเดือน หน้าที่และความรับผิดชอบ

3. พิจารณาจำนวนบุคลากรที่ขอย้าย โอน

4. พิจารณาจำนวนห้องเรียนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง และจำนวนห้องเรียน

5. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนเป็นขั้นตอนการนำสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มาวางแผนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ดังนี้

1. กำหนดความต้องการด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนบุคลากรที่ต้องการ ในอนาคต 2-3 ปี และคุณสมบัติของบุคลากรที่ต้องการในอนาคต วิชาเอก วุฒิ ความสามารถพิเศษ โดยเสนอความต้องการไปที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อนำเสนอต่อไป
2. การวางแผนจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน โดยยึดหลักจัดตามวิชาเอก ความถนัดความสนใจ โดยผู้บริหารร่วมกับคณะทำงานในการดำเนินการ
3. การกำกับ ติดตามและนิเทศบุคลากร ดำเนินการ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน กำหนดวิธีกำกับ ติดตามและรายงานผล
4. การพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร โดยการจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากร ตามลักษณะงาน โครงการด้านสวัสดิการ และการอำนวยความสะดวก
5. การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยการกำหนดผู้รับผิดชอบ การประเมินผล กำหนดแนวทางการประเมินที่ชัดเจน การจัดทำเครื่องมือ และการรายงานผล

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผน ดำเนินการดังนี้

1. การปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบ โครงการหรือข้อตกลง ร่วมกัน
2. การกำกับ ดูแล การติดตามผล การดำเนินการตามแผน
3. เป็นที่ปรึกษาของบุคลากรและเมื่อพบข้อบกพร่องให้การช่วยเหลือและ แก้ไข

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล โดยปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการประเมินผล
2. กำกับดูแล การใช้เครื่องมือในการประเมินผล
3. ดำเนินการประเมินผลตามแผนที่กำหนดไว้
4. นำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงข้อบกพร่อง

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดภาระงานหลักที่ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน โดยสรุป มี 4 ประการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 20)

1. การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ควรปฏิบัติ ดังนี้

- 1.1 กำหนดขอบข่ายภาระงานของโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน

1.2 พิจารณานุกลากรเป็นบุคคล ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ

1.3 การกำหนดหน้าที่และมอบหมายงานให้ปฏิบัติตามความรู้ความสามารถ

1.4 การจัดทำแผนภูมิการบริหาร โรงเรียน เพื่อแสดงให้เห็นสายบังคับบัญชาและความสัมพันธ์กับภาระงานที่ได้รับมอบหมายเมื่อจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานเสร็จแล้ว ก่อนเริ่มปฏิบัติงานควรจัดให้มีการปฐมนิเทศ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานในหน้าที่ พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนประวัติ

2. การพัฒนาและธำรงรักษา

บุคลากรของโรงเรียนทุกคนเป็น ทรัพยากรที่มีคุณค่าจำเป็นที่จะต้องบำรุงรักษาให้อยู่ปฏิบัติงานในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและอยู่กับหน่วยงานได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณภาพ และเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ราชการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติภารกิจดังต่อไปนี้

2.1 สนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเป็นรายบุคคล ได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น การส่งไปฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ หรือศึกษาต่อ

2.2 จัดให้มีการประชุม อบรม สัมมนา เป็นหมู่คณะในโรงเรียน

2.3 จัดให้มีการไปศึกษาคูงานหรือแลกเปลี่ยนบุคลากรภายในกลุ่มโรงเรียน

3. การรักษาระเบียบวินัย วินัยข้าราชการครู คือ ปทัสถานแห่งความประพฤติหรือข้อกำหนดที่ข้าราชการครูต้องปฏิบัติตาม หากกระทำผิดวินัยแล้วจะอ้างว่าไม่รู้หรือแก้ตัวใด ๆ คงไม่ได้ วินัยที่ข้าราชการครูต้องปฏิบัติมีหลายประการ เช่น สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ราชการ รักษาความลับของราชการ ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ปฏิบัติราชการ โดยไม่กระทำข้ามผู้บังคับบัญชา ไม่รายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาลือและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน อุทิศเวลาให้แก่ราชการ รักษาความสัมพันธ์ระหว่างข้าราชการปฏิบัติต่อประชาชนอย่างดี ไม่ทำการที่ต้องห้ามในห้างหุ้นส่วนบริษัท รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมาตรการให้ข้าราชการครูและบุคลากรในโรงเรียน ได้อธิปฏิบัติเพื่อการรักษาระเบียบวินัย ดังนี้

3.1 การให้ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบวินัย ควรจัดทำเป็นเอกสารเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และความรู้ด้านวินัย ตลอดทั้งแนวทางปฏิบัติหรือแนวทางการรักษาวินัย เพื่อให้เกิดความชัดเจนควรจัดให้มีการอบรมหรือประชุมสัมมนาภายในโรงเรียน เกี่ยวกับการรักษาวินัยเป็นการเฉพาะด้วย

3.2 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ ในการกำกับควบคุมบุคลากรให้อยู่ในขอบเขตของวินัย ควรแต่งตั้งคณะกรรมการร่างหลักเกณฑ์และวิธีการควบคุมกำกับบุคลากรให้อยู่ในขอบเขตของวินัย โดยจัดพิมพ์ร่างเสนอที่ประชุมครูทั้งโรงเรียน เพื่อร่วมกันปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ต่อไป

3.3 สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยตลอดทั้งหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดให้มีขึ้น เช่น การขอยืมของชมเชยเมื่อบุคลากรทำดี หรือมีการคัดเลือกข้าราชการตัวอย่าง ข้าราชการดีเด่น เพื่อมอบโล่รางวัลหรือเกียรติคุณบัตรและประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

3.4 ดำเนินการแก้ไขบุคลากรที่มีปัญหาหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบวินัย เช่น เชิญผู้ที่กระทำผิดวินัยหรือจงใจกระทำผิดมาคัดเตือนในที่ลับ หรือใช้ส่งคนนอกโรงเรียน เช่น กรรมการ โรงเรียน เจ้าอาวาส ช่วยกันแก้ไข เป็นต้น

4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน

เป็นภาระงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องดำเนินการให้เป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมและ โปร่งใสเพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจและกระตุ้นให้บุคลากรพัฒนางานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญหลายประการและแต่ละเรื่องผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 ประเมินเพื่อพิจารณาความดีความชอบ การประเมินในส่วนนี้ผู้บริหารสถานศึกษาให้นำระบบเปิด ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการ มาถือเป็นหลักปฏิบัติสำหรับข้าราชการครู

4.2 ประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหลักเกณฑ์และ ประชุมชี้แจงหลักเกณฑ์การประเมิน ให้ครูทุกคน ได้รับทราบ โดยทั่วกัน เมื่อผู้ขอเลื่อนตำแหน่ง เสนอผลการปฏิบัติงานเพื่อขอเลื่อนตำแหน่ง ผู้บริหารควรประเมินตามความเป็นจริง ด้วยความเป็นธรรม

4.3 ประเมินเพื่อพัฒนาบุคลากรควรดำเนินการประเมินหลายด้าน เช่น ประเมิน สภาพการปฏิบัติงานโดยเปรียบเทียบอดีตกับปัจจุบัน ในด้านพฤติกรรมการทำงานและ ผลการปฏิบัติงาน พร้อมกันนี้ ให้ประเมินความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี ตลอดทั้งการทำสื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนด้วย หากพบข้อบกพร่อง ควรเร่งพัฒนา บุคลากรตามความต้องการจำเป็นต่อไป

4.4 ประเมินเพื่อพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยการประเมินเรื่องต่าง ๆ เช่น ประเมิน โครงการของโรงเรียนที่รับผิดชอบ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ประเมินงานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น ว่าผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่บกพร่องต่อไป

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปัจจุบัน

1. แนวทางการบริหารงบประมาณของโรงเรียนการบริหารงานงบประมาณระดับโรงเรียน ปัจจุบันการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (PBB) มีการกระจายงบประมาณลงสู่โรงเรียนโดยตรง โรงเรียนจะต้องมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อกำหนดแนวทางการใช้งบประมาณเพื่อให้การบริหารงบประมาณรายเป็นไปอย่างถูกต้องเรียบร้อยทันตามกำหนดเวลาและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา โดยมีผลงานเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จ โรงเรียนจะต้องดำเนินการ ดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติการประจำปี เป็นรายละเอียดการใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีเป็นงานประจำ ตามระบบงบประมาณแบบแสดงแผนงาน โครงการ การจัดทำแผนปฏิบัติการต้องคำนึงถึงรายละเอียดของ แผนงาน งาน/โครงการ ให้สามารถใช้ประโยชน์ในการควบคุม กำกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีด้วย กล่าวคือ แผนงาน งาน/โครงการ ในแผนปฏิบัติการประจำปี ต้องแจกแจงงบประมาณที่จะใช้ดำเนินการไว้อย่างชัดเจน ไม่สับสนและสะดวกในการติดตามควบคุม กำกับของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ ผู้รับผิดชอบโครงการนั้น ๆ เจ้าหน้าที่การเงินในการควบคุมการเบิกจ่าย และทำบัญชีควบคุมและหัวหน้าส่วนราชการ ที่จะติดตามความเคลื่อนไหวของงบประมาณและเป็นเครื่องมือศึกษาความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามแผนได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.2 ปฏิทินควบคุมงาน เป็นการควบคุม กำกับและติดตามงานต่าง ๆ เช่น กำหนดแผนจัดซื้อจัดจ้าง กำหนดการรายงานการบริหารงบประมาณ กำหนดการประชุม ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งควรกำหนดให้สอดคล้องกันทุกระดับทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ โรงเรียนควรจัดทำปฏิทินงานของตนเอง ให้มีความละเอียดไม่สับสนง่ายต่อการปฏิบัติและสะดวกต่อการควบคุม กำกับและติดตามผลการปฏิบัติงาน

1.3 บัญชีคุมงบประมาณ เพื่อให้สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ให้จัดทำบัญชี ดังนี้

1.3.1 บัญชีควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ โดยปกติบัญชีควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณจะอยู่ในระบบบัญชีการเงินและพัสดุแล้วแต่เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรจัดระบบการลงบัญชีด้วยไมโครคอมพิวเตอร์ โดยแสดงยอดเงินที่ได้รับจัดสรร เงินงวดที่ได้รับอนุมัติ การก่อหนี้ผูกพัน การเบิกจ่าย และเงินคงเหลือซึ่งจะทำให้ทราบความเคลื่อนไหวการใช้จ่าย

งบประมาณ หากเห็นว่ายอดคงเหลือมากผู้บริหารหน่วยงานจะสามารถเร่งรัดการเบิกจ่ายให้ทันตามกำหนดเวลาได้

1.3.2 บัญชีคุมสัญญาซื้อ-จ้าง ผู้รับผิดชอบการจัดซื้อ จัดจ้างในระดับโรงเรียน อำเภอ และจังหวัด จะต้องจัดทำบัญชีคุมสัญญาซื้อ-จ้างเพื่อป้องกันความผิดพลาดโดยแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ รายการที่ได้รับจัดสรร วันที่ทำสัญญา และเลขที่สัญญาวันเริ่ม-สิ้นสุดสัญญา วันครบกำหนดคืนหลักประกันสัญญา ยอดเงินต้องเบิกจ่ายแต่ละงวด เจ้าหน้าที่หรือผู้รับโอนสิทธิ์ และการอนุมัติให้ต่อสัญญา/เปลี่ยนวันสุดท้ายของสัญญาเป็นวันที่เท่าใด เป็นต้น

1.3.3 บัญชีคุมเงินเหลือจ่าย เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุระดับโรงเรียนอำเภอ และจังหวัด จะต้องจัดทำบัญชีคุมเงินเหลือจ่าย เพื่อคุมยอดเงินอย่างถูกต้องและรวดเร็ว โดยแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ได้แก่ รายการยกหักหนี้หรือสิ่งก่อสร้างตามสัญญาที่เลขต่าง ๆ ยอดเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ราคากลาง) ยอดเงินในสัญญาซื้อ-จ้าง-ยอดคงเหลือ ยอดเงินคืนค่าเช่า (กรณีอนุมัติงดออกเช่า) รวมเงินที่เบิกจ่ายและรวมเงินเหลือจ่าย

1.3.4 คณะกรรมการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ให้แต่งตั้งกรรมการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณในระดับโรงเรียน อำเภอและจังหวัดมีหน้าที่ติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ตลอดจนศึกษาหาสาเหตุของปัญหาล่าช้า ข้อขัดข้อง และแนวทางแก้ไข เพื่อนำเสนอผู้บริหารหน่วยงานพิจารณาคำเนินการนอกจากดำเนินการดังกล่าวแล้ว เจ้าหน้าที่ทุกระดับจะต้องเข้าใจตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบและเสนองานเป็นระยะ สามารถเรียกตรวจสอบได้ตลอดเวลาแต่ที่สำคัญที่สุด ผู้บริหารทุกระดับ จะต้องให้ความสำคัญ ติดตาม และตรวจสอบอย่างใกล้ชิดเพื่อให้การบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

กล่าวโดยสรุป สาระสำคัญของการบริหารงบประมาณคือ เป็นการจัดการงบประมาณที่มีอย่างจำกัด ให้มีการใช้อย่างมีประสิทธิภาพตามระบบงบประมาณแบบแสดงแผนงาน โครงการ ซึ่งหน่วยราชการในระดับกระทรวง ทบวง กรม จะต้องเสนอของบประมาณดำเนินงานตามภารกิจในรูปแบบแผนงานซึ่งเรียกว่า แผนพัฒนาประจำปี เมื่อร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีผ่านรัฐสภาแล้ว หน่วยงานระดับต่าง ๆ ต้องจัดทำรายละเอียดการใช้งบประมาณอีกครั้งหนึ่ง เรียกว่า แผนปฏิบัติการประจำปี ทั้งนี้เพื่อให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ขั้นตอนการบริหารงบประมาณ เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณแผ่นดิน และการใช้จ่ายทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องควบคุมกำกับการใช้ และบริหารงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาและตรวจสอบงบประมาณ เมื่อได้รับแจ้งจัดสรรงบประมาณ ให้ตรวจสอบงบประมาณที่ได้รับในแต่ละรายการให้ถูกต้องและครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขโดยงบประมาณรายการใดไม่มีความจำเป็นหรือได้รับเกินหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้รายงานส่งคืน งบประมาณรายการใดไม่ถูกต้อง ให้แจ้งขอแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องก่อนนำไปก่อนนี้ผูกพัน

2.2 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้งบประมาณที่ได้รับจัดสรร รวมทั้งเงินนอกงบประมาณที่โรงเรียนมีอยู่สามารถนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์และเกิดประโยชน์สูงสุด โรงเรียนควรจัดทำแผนงานหรือ โครงการรองรับการใช้จ่ายงบประมาณทุกบาททุกสตางค์ พร้อมแจ้งให้ที่เกี่ยวข้องรับทราบโดยมีขั้นตอน รวบรวมเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี นำแผนปฏิบัติการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ โรงเรียน ประชุมชี้แจงบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจในการดำเนินงานตามแผน มอบหมายผู้รับผิดชอบงาน/โครงการตามแผนให้ชัดเจน

2.3 จัดทำปฏิทินการจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรนั้น ส่วนหนึ่งจะเป็นค่าวัสดุบางโรงเรียนอาจได้รับงบประมาณค่าครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างด้วย ดังนั้น เพื่อให้การบริหารงบประมาณดังกล่าว สนองต่อการดำเนินงาน โครงการที่กำหนดไว้ในแผน โรงเรียนควรจะทำปฏิทินการจัดซื้อวัสดุ-ครุภัณฑ์ และการจัดจ้าง (ถ้ามี) ทุกรายการให้ชัดเจน และให้ครูผู้รับผิดชอบงานการเงินและพัสดุ โรงเรียนดำเนินการ โดยเคร่งครัด

2.4 ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีและจัดซื้อ-จัดจ้าง ขั้นตอนการดำเนินการ

2.4.1 ทุกงาน/โครงการลงมือดำเนินการ ในแต่ละกิจกรรมตามวันเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

2.4.2 ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามปฏิทินที่กำหนด ให้ถูกต้องตามระเบียบว่าด้วยการพัสดุ ทั้งนี้ ห้ามแบ่งซื้อแบ่งจ้าง หรือกระทำการ โดยไม่มีอำนาจหรือเกินอำนาจที่ได้รับมอบ

3. ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญ กำกับ ดูแล ติดตามและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน/โครงการและจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปตามปฏิทินกำหนดจนได้ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง แต่จะทำสัญญาหรือข้อตกลงไม่ได้ หากยังไม่ได้รับแจ้งอนุมัติเงินประจำงวด

4. ก่อหนี้ผูกพันและเบิกจ่ายงบประมาณ

4.1 โรงเรียนจะก่อหนี้ผูกพันงบประมาณ ได้ก็ต่อเมื่อได้รับแจ้งอนุมัติเงินประจำงวดแล้วเท่านั้น

4.2 เงินประจำงวดสำหรับหมวดใด ๆ ให้ใช้ในหมวดนั้น ๆ และที่กำหนดสำหรับแผนงาน งานหรือ โครงการใด จะนำไปใช้แผนงานหรืองานหรือ โครงการอื่น ๆ ไม่ได้

4.3 หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ ในงานหรือ โครงการเดียวกันสามารถจ่าย
กันได้

4.4 การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ สามารถดำเนินการตามระเบียบและแนวปฏิบัติ
ส่วนที่ราชการกำหนด

5. การขอเปลี่ยนแปลงรายการเงินประจำงวดเมื่อได้รับงบประมาณค่าครุภัณฑ์ที่ดิน
และสิ่งก่อสร้าง ถ้าตรวจสอบรายละเอียดแล้ว พบว่า มีข้อผิดพลาด ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของ
โรงเรียน เช่น ชื่อโรงเรียน อำเภอ ไม่ถูกต้อง พิมพ์จำนวนหน่วยนับของงานหรือจำนวนเงิน
ผิดพลาด ให้รับรายงานหน่วยเหนือทราบทันที เพื่อจะดำเนินการขอเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
ต่อผู้มีอำนาจอนุมัติโดยปกติ ผู้ที่จะอนุมัติการเปลี่ยนแปลงงบประมาณได้ คือ ผู้อำนวยการสำนัก
งบประมาณ หัวหน้าส่วนราชการระดับกรมและผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ทั้งนี้ ห้ามแก้ไขหรือ
เปลี่ยนแปลงเอง แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย

การบริหารวัสดุอุปกรณ์

ขั้นตอนการบริหารวัสดุอุปกรณ์ การดำเนินการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน
ประถมศึกษา อาจดำเนินการ โดยการรับบริจาค การจัดซื้อ การจัดทำเอง ใช้เงินงบประมาณ หรือเงิน
นอกงบประมาณ ซึ่งต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุในส่วนของ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดขั้นตอนในการบริหารพัสดุอุปกรณ์ไว้
พอสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 ข : 177)

1. ชั้นเตรียมการ

1.1 ตรวจสอบงบประมาณ เงินประจำงวดที่ได้รับการจัดสรรและบัญชี
รายละเอียดประกอบเงินประจำงวด

1.2 สำรวจความต้องการและเหตุผลความจำเป็น ที่ต้องการใช้

1.3 เตรียมการจัดซื้อ แต่ห้ามก่อนนี้ผูกพันก่อนได้รับเงินประจำงวด

2. ชั้นดำเนินการ

2.1 ทำรายงานขอซื้อ ขอความเห็นชอบจากผู้มีอำนาจ พร้อมแต่งตั้ง
กรรมการตรวจรับผู้ควบคุมการจัดทำเองคณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงานในกรณีจัดทำเอง

2.2 ผู้บริหาร โรงเรียนเห็นชอบและลงนาม

2.3 เจ้าหน้าที่ทำประกาศและเอกสารสอบราคา

3. ชั้นตรวจรับและเบิกจ่าย

3.1 เมื่อผู้ขายส่งมอบพัสดุคณะกรรมการตรวจรับและส่งมอบแก่เจ้าหน้าที่

พัสดุ

3.2 เสนอผลการตรวจรับและขออนุมัติเบิกจ่ายเงินให้แก่ผู้ขาย

3.3 ลงบัญชีควบคุมพัสดุ

4. ขั้นตอนการปฏิบัติงานและรายงาน

4.1 ผู้ควบคุมการจัดทำเอง เบิกพัสดุเพื่อปฏิบัติงาน

4.2 ผู้ควบคุมรายงานต่อประธานคณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงาน

4.3 คณะกรรมการตรวจการปฏิบัติงานรายงานต่อ ผู้บริหาร โรงเรียนผู้บริหาร

รับทราบ

การจัดหาพัสดุของโรงเรียน จะต้องปฏิบัติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ และยังคงปฏิบัติตามแนวปฏิบัติของหน่วยงาน ในเรื่องการควบคุม การจัดทำ บัญชีและทะเบียน ทั้งจะต้องมีการตรวจสอบก่อนสิ้นเดือนกันยายนของทุกปี รวมทั้งการจำหน่าย และการรายงานให้หน่วยเหนือรับทราบ

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารทรัพยากรการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ บริหารทรัพยากร มีขั้นตอนพอสรุปได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยี
2. ความพร้อมด้าน งบประมาณการเตรียมบุคลากร อาคารสถานที่
3. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้
4. การเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสม
5. การกำหนดวิธีการได้มา เช่น ขอบริจาค
6. วางระบบการใช้การบำรุงรักษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการ

1. จัดหาเทคโนโลยี
2. กระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการใช้
3. นิเทศให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาทันที

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามประเมินผล

1. ติดตามผลการใช้ เช่น บันทึกการประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม
2. ติดตามผลประเมินผลหลังการนำไปใช้
3. สรุปผลการใช้และการปรับปรุงแก้ไข

การจัดการ

การจัดการเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้การทำงานมีระบบระเบียบไม่ขัดกันงานดำเนินไปด้วยดี การจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรจะต้องอาศัยกระบวนการและขั้นตอน ดังนี้ (ธวัชชัย เปรมปรีดี, 2543 : 88)

1. การวางแผน ได้แก่การวางโครงการล่วงหน้า เพื่อควบคุมอนาคตของการทำงาน ให้อยู่ในทิศทางที่ตรงกับเป้าหมายที่วางไว้

2. การแสวงหา ได้แก่ การแสวงหากคน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณมาใช้ให้ได้ตามแผน

3. การกระตุ้น เป็นการเร่งเร้า บำรุงขวัญ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมในการทำงานตามแผนที่วางไว้

4. การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ แบ่งความรับผิดชอบ ร่วมมือกันทำงาน ใ้บรรลุเป้าหมาย

5. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบการทำงานทุกระยะทั้งก่อนทำงาน ระหว่างทำงานและหลังทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการในโรงเรียน เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียน ในด้านการจัดการ สิ่งที่ผู้บริหารควรคำนึงถึง คือ (ธวัชชัย เปรมปรีดี, 2543 : 90)

1. การใช้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ และการปรับปรุงงานอยู่เสมอ เช่น ใช้ระบบการควบคุมแบบ PERT การจัดทำแผนระยะสั้นระยะยาว การจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับแผนงานการประเมินผลงานทุกภาคเรียน การประเมินผลงานตามโครงการและแผนงานที่กำหนดไว้

2. การจัดลำดับความสำคัญของงาน และดำเนินการตามลำดับความสำคัญเป็นขั้นตอน จะเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาได้

3. ให้ความสำคัญกับงานวิจัย โดยนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน หรือผู้บริหารอาจทำงานวิจัย เพื่อหาข้อมูลในการบริหาร เพราะการวิจัยจะช่วยสนับสนุนงานบริหาร ได้เป็นอย่างดี

4. การสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน โดยให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจแก้ปัญหา

กล่าวโดยสรุป การจัดการจะต้องอาศัย ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ความชำนาญ และทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเวลาและสถานการณ์ตามความเหมาะสมสำหรับ โรงเรียน ประถมศึกษา การจัดการ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ที่ส่งผลถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการบริหาร เพราะการบริหารในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการบริหาร ในภาวะที่ขาดแคลน

ทรัพยากรในทุกด้าน เพราะฉะนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นนักจัดการที่ดี จึงจะทำให้การบริหารงานในโรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

การระดมทรัพยากร

การระดมทรัพยากร การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเป็นหน้าที่ ของโรงเรียน สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนไว้ว่าควรมีหน้าที่ในการวางแผนการรณรงค์ ส่งเสริมการระดมทุนทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และระบบการรับจ่ายทุนทางการศึกษา เชิดชูเกียรติผู้สนับสนุนทุนการศึกษาและทุนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545 : 26)

1. การระดมทรัพยากรบุคคล ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยปกติแล้ว แต่ละสถานศึกษาจะขาดแคลนทรัพยากรทางการบริหารทุกประเภท แต่ละโรงเรียนจึงต้องใช้ความสามารถตามศักยภาพในการระดมทรัพยากรมาเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษา ในส่วนของการระดมทรัพยากรบุคคลได้พบปัญหาอุปสรรคโดยทั่วไป พอสรุปได้ ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอครบุรี. 2544 : 6)

ปัญหาการระดมทรัพยากรบุคคล มีดังนี้

1. บุคลากรในท้องถิ่น มีจำนวนน้อยมาก
2. บุคลากรไม่มีเวลาที่จะมาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างเต็มที่ เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ ส่วนค่าตอบแทนที่โรงเรียนจ่ายให้มีจำนวนจำกัด
3. บุคลากรขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์
4. บุคลากรที่มีถิ่นที่อยู่ห่างจากโรงเรียน เป็นปัญหาอุปสรรคในการเดินทาง

ปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียน มีดังนี้

1. ขาดการวางแผนเกี่ยวกับการใช้บุคลากรจากภายนอก
2. ไม่มีการสำรวจข้อมูลบุคคลภายนอกที่จะเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน
3. ผู้บริหารขาดความสนใจที่จะเชิญวิทยากรจากภายนอก

2. การระดมทรัพยากรการเงินหรืองบประมาณในส่วนของปัญหา การระดมทรัพยากรด้านงบประมาณหรือการเงินจากการสำรวจปัญหาโดยทั่วไปเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรด้านการเงินพบปัญหาดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอครบุรี. 2544 : 6)

2.1 ทรัพยากรด้านการเงินในชุมชน หรือในเขตบริการของโรงเรียนมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอกับความต้องการและความจำเป็นของโรงเรียน ทำให้ต้องไปหาจากแหล่งอื่นนอกชุมชน

2.2 การใช้เวลาในการติดต่อประสานงานต้องใช้เวลาาน ทำให้ครูต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายดังกล่าวมากขึ้น

2.3 เป็นการเพิ่ม ภาระทางเศรษฐกิจให้แก่ ครูอาจารย์ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน

2.4 ทำให้ครูอาจารย์เสียเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.5 ปัญหาความยากจนของผู้ปกครองนักเรียน

จากการศึกษาของวินัย อยู่เจริญ (2537 : 45) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการใช้ทรัพยากรในชุมชน พบว่าที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบได้แก่ เรื่องงบประมาณไม่เพียงพอและจากการศึกษาของ (ดิเรก แจ่มสุริยา. 2536 : 78) พบว่า ครูประสบปัญหาและอุปสรรคของการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ ไม่มีงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการใช้แหล่งทรัพยากร ในชุมชน

3. การระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ สำหรับปัญหาการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการจัดการศึกษาที่ทุกโรงเรียนมีความจำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาวัสดุอุปกรณ์จะเป็นตัวเสริมงานด้านอื่น ๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายและจะส่งผลถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนต่อนักเรียนด้วย แต่การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์สำหรับ โรงเรียน โดยทางราชการจัดให้ไม่เพียงพอกับความต้องการทางโรงเรียนจึงแก้ปัญหาด้วยการระดมทรัพยากร ด้านวัสดุอุปกรณ์จากชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เท่าที่จะทำได้ ได้มีการสำรวจปัญหาโดยทั่วไปเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอครบุรี พบปัญหา ดังนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอครบุรี. 2544 : 6)

3.1 แหล่งทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ที่โรงเรียนต้องการ มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ

3.2 วัสดุอุปกรณ์ที่มีในชุมชน ไม่ตรงตามความต้องการของโรงเรียน

3.3 วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นบางอย่างไม่มีคุณภาพเพียงพอ

3.4 วัสดุอุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเป็นวัสดุดิบจะต้องนำมาผลิตเป็นวัสดุตามที่ต้องการอีกครั้งหนึ่ง

สุภร บุญราช (2544 : 9) ได้ศึกษาในด้านปัญหาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร ในชุมชนและได้ สรุปปัญหาสำคัญได้ดังนี้

1. สถานที่ตั้ง ปัญหาเรื่องสถานที่ตั้งของทรัพยากร ในชุมชน ที่ตั้งอยู่ห่างไกล ศูนย์กลางของชุมชน หรือแหล่งทรัพยากร ในชุมชนที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติอย่างวนอุทยานสวนป่าสาธารณะ นอกจากนั้น โบราณสถานบางแห่งก็อยู่ห่างไกลย่านใจกลางของชุมชนการคมนาคมไปมาไม่สะดวกต่อการให้บริการ

2. กฎและระเบียบในการใช้ ปัญหาเรื่องระเบียบการใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็น ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่ง โดยเฉพาะทรัพยากรในชุมชน ที่สังกัดหน่วยงานของทาง ราชการที่มีระเบียบรัดกุมมาก ผู้ใช้ส่วนหนึ่งจึงไม่นิยมเข้าไปใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนที่มี ระเบียบเช่นนั้น

3. เวลาที่ให้บริการทรัพยากรในชุมชนบางประเภท เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์สถาน โบสถ์ วิหาร ศาสนสถานต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีเวลากำหนดเปิดปิดที่แน่นอน ตายตัว ผู้ที่ไปใช้บริการผิดเวลาก็ไม่สามารถไปใช้บริการได้ สิ่งเหล่านี้เป็นข้อจำกัดในการไปใช้ แหล่งทรัพยากรในชุมชนอีกประการหนึ่ง

4. กิจกรรมที่ให้บริการไม่น่าสนใจ

5. ขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้แก่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบผู้เกี่ยวข้องและ ผู้มาใช้บริการ ขาดการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนที่จะเผยแพร่ความรู้สู่คนส่วนใหญ่

6. บุคลากร แหล่งทรัพยากรในชุมชนส่วนใหญ่จะประสบปัญหาด้านบุคลากร เป็นการขาดทั้งด้านปริมาณคือ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดบุคลากรที่มีความเหมาะสม กับหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะให้บริการแก่ผู้ใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ

7. เจตคติของประชาชนต่อการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชน ที่ยังมีความคิด แบบดั้งเดิมว่าทรัพยากรในชุมชนบางประเภท เช่น ห้องสมุดประชาชน หรือ ที่อ่านหนังสือ เป็นสถานที่สำหรับคนบางกลุ่ม เช่น ครู อาจารย์ นักเรียน นักศึกษา เท่านั้นคนทั่วไปจะไม่เข้าไป ใช้บริการมากนัก เพราะคิดว่าตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมองไม่เห็นประโยชน์ต่อการเข้าไปใช้ บริการ

4. ด้านการจัดการ ส่วนปัญหาด้านการจัดการ การจัดการหรือการบริหารงานภายใน โรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่จะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ได้มีนักวิชาการได้เสนอปัญหาในด้านการจัดการหรือการบริหารสถานศึกษาของไทย ดังนี้ (รุ่ง แก้วแดง. 2540 : 244-250)

4.1 ปัญหาการรวมอำนาจสู่ส่วนกลาง สถานศึกษาทุกแห่งต้องขึ้นต่อสำนักงานในส่วนกลางสถานศึกษาไม่มีอำนาจในการบริหารตนเองทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและบุคลากร

4.2 ผู้บริหาร โรงเรียนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ทำหน้าที่เป็นเพียงตัวแทนของ ส่วนกลาง เป็นผู้ประสานงานมากกว่าจะเป็นผู้บริหาร เมื่อพูดถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารทั้ง 6 ประการ คือ งานการเรียนการสอน งานกิจกรรมนักเรียน งานบุคลากร งานอาคารสถานที่งาน การเงิน และความสัมพันธ์กับชุมชน จะพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาของไทยมีอำนาจการตัดสินใจ เพียงน้อยนิด ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น แนวทางการดำเนินงานถูกกำหนดมาโดย

ส่วนกลางทั้งสิ้น ด้านการบริหารบุคคล โรงเรียนก็ไม่ได้ตัดสินใจเอง การคัดเลือกการบรรจุ การเลื่อนตำแหน่ง การ โยกย้าย เป็นอำนาจของกรม ยกเว้นการประเมินศึกษาเท่านั้นที่ให้อำนาจใน บางระดับลงไปถึงจังหวัด แต่ก็นับว่าน้อยมาก การสอบคัดเลือกครูยังเป็นอำนาจของส่วนกลางหรือ ระดับจังหวัด โรงเรียนจะมีส่วนร่วมอยู่บ้างก็เฉพาะเรื่องการพิจารณาความคิดความชอบในส่วนที่เป็น อำนาจตามแบบที่ออกโดยส่วนกลางเท่านั้น ด้านกิจกรรมนักเรียนและด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนนั้น ถึงแม้ว่าจะดำเนินการ โดย โรงเรียนเอง แต่กิจกรรมก็ถูกกำหนดมาจาก ส่วนกลาง นอกจากนี้ด้านการบริหารการเงิน ก็ยังต้องพึ่งงบประมาณจากส่วนกลางเกือบทั้งหมด ผู้บริหารสถานศึกษาของไทยมีอำนาจในการบริหารที่จำกัดมาก ต้องคอยฟังการตัดสินใจจาก ส่วนกลางทุกเรื่อง ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของการใช้อำนาจระหว่างส่วนกลางกับสถานศึกษาใน ปัจจุบัน

4.3 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับผู้บังคับบัญชามากกว่านักเรียน เราจะพบว่าเวลาที่ ผู้บังคับบัญชาระดับสูง เดินทางไปราชการต่างจังหวัด จะมีผู้บริหาร สถานศึกษาเกือบทุกแห่งในภาค นั้น ๆ เดินทางไกลจากหลายจังหวัดเพื่อมาคอยต้อนรับและห้อมล้อมติดตามดูแล เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารไม่อยู่สถานศึกษา ถ้าเปรียบเทียบอำนาจการบริหาร โรงเรียนระหว่างของไทยกับ ต่างประเทศจะพบว่าแตกต่างกันมาก ผู้บริหาร โรงเรียนในต่างประเทศนั้นมีอำนาจมีอิสระที่จะ บริหารงานให้ประสบความสำเร็จโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับครูและนักเรียนซึ่งเป็นลูกค้ำมากกว่าผู้บริหารจากกระทรวง แต่บรรยากาศเช่นนี้จะไม่ค่อยพบใน โรงเรียนของประเทศ ไทยที่ผู้บริหารต้องทำตามคำสั่งของส่วนกลาง และเน้นการบริหารงานธุรการมากกว่างานวิชาการ (รุ่ง แก้วแดง. 2540 : 248)

4.4 ชุมชนและผู้ปกครอง ไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษา แม้จะมีแนวความคิดให้ ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามานานแล้วก็ตาม แต่เนื่องจากการบริหารการศึกษา ของไทยสั่งตรงลงไปจากส่วนกลาง งบประมาณเกือบทั้งหมดไปจากส่วนกลางโรงเรียนจึงไม่ค่อย เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง หรือการแก้ปัญหาครุคิด วิตย บบบาทของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนมีน้อยมาก แม้แต่พ่อแม่ผู้ปกครองในฐานะผู้ที่ได้รับ บริการการศึกษาโดยตรงก็ไม่มีสิทธิไม่มีเสียงในการจัดการศึกษาของลูกหลาน จะมีอยู่ก็เฉพาะ การบริจาคเงินช่วยเหลือ โรงเรียนหรือบริจาคแรงงานเท่านั้นแม้จะมีกิจกรรมร่วมกันอยู่บ้างก็ยังไม่ พ้นเรื่องการหาเงินสมทบทุนนั่นเอง

4.5 การเรียนไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การบริหารด้านวิชาการนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้คุมเข้มมาตลอดทั้งในเรื่องของเนื้อหาหลักสูตร การเลือกใช้สื่อการเรียน การสอนและระยะเวลาที่ใช้ในการเรียน ที่สำคัญคือการวัดผลที่เน้นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ละเอียด มีหลายกรณีที่เนื้อหาวิชาในหลักสูตรไม่ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้รับการเอาใจใส่ให้เข้ามาอยู่ในระบบการศึกษา นักเรียนเรียนสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับชีวิตในชุมชน นำไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่ได้

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ปัญหาในการระดมทรัพยากร ในด้านทรัพยากรบุคคลในด้านการเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก ส่วนปัญหาและอุปสรรคของทรัพยากรบุคคลคือบุคคลที่เป็นทรัพยากรไม่มีเวลาว่างเพียงพอ และบุคลากรที่เป็นทรัพยากรบุคคลขาดทักษะการนำเสนอ ปัญหาด้านการจัดการในโรงเรียน เป็นปัญหาเนื่องจากการกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติมาจากส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจการตัดสินใจการมีส่วนร่วมของชุมชนมีน้อยมาก โรงเรียนต้องรอรับการจัดสรรทรัพยากรจากส่วนกลางในทุกด้าน จึงทำให้การบริหารจัดการไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ โรงเรียนจะต้องเป็นผู้ดำเนินการในการจัดหาหรือจัดทำเอง และจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเองทำให้เป็นการเพิ่มภาระให้ทางโรงเรียน โดยเฉพาะครูอาจารย์ จึงทำให้การดำเนินการมีปัญหาและอุปสรรคมาก

บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา

ความหมายของการบริหารต่อการจัดการศึกษา

การบริหารถือเป็นกลไกหลักในการดำเนินงานทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้องค์กรมีความก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้ ซึ่งมีผู้นำเสนอและให้ความหมายของการบริหาร ไว้ดังนี้

พยอม วงศ์สารศรี (2538 : 249) ได้กล่าวถึงการบริหารในลักษณะของการยึด

วัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนด (Management By Objectives) ว่าวัตถุประสงค์เปรียบเสมือนเข็มทิศที่ชี้บอกแนวทางผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานว่าจะดำเนินไปในลักษณะใด นอกจากนั้นวัตถุประสงค์ยังเป็นกุญแจสำคัญของผู้บริหารที่จะดำเนินการวางแผนให้มีประสิทธิผล วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนจะเป็นตัวกระตุ้นและส่งเสริมการวางแผนการบริหารและการตัดสินใจ ถ้าองค์กรกำหนดวัตถุประสงค์อย่างแจ่มชัดก็จะก่อให้เกิดผลดี มีเอกภาพด้านการวางแผน เป็นวิธีการที่นำไปสู่การกระจายอำนาจ กระตุ้นให้เกิดการสนใจในการทำงาน และเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินงาน

ศิริอร ขันธหัตถ์ (2541 : 44) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่คณะบุคคลร่วมกันกระทำตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดที่วางไว้ร่วมกันก่อนแล้ว และในการกระทำกิจกรรมเช่นว่านั้นมีการใช้ทรัพยากรการบริหาร คือคน เงิน และวิธีการต่างๆ ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

พิภพ สุวรรณรักษ์ (2542 : 70 - 71) และประเวศ วะสี (2540 : 46 - 47) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติงานต้องเกิดจากคนในระบบช่วยกันสร้างขึ้นและ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะต้องรู้ว่าต้องการทำหรือไม่ต้องการทำอะไร สิ่งที่ได้ตกลงกันนั้นจะกลายเป็น พันธะทางสังคมที่จะต้องทำตามที่ได้ตกลงกันไว้ เมื่อมีการแปลแผนสู่การลงมือปฏิบัติการติดตาม ประเมินผลก็จะมีตัวแทนของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมด้วย ซึ่งในการกระทำดังกล่าวจะเกิดการ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยทุกส่วนในระบบ ทำให้มีการประสานสัมพันธ์กันด้วยดี หากสามารถ ดำเนินการได้เช่นนี้ การบริหารก็จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลทั้งในองค์กรและหน่วยงาน ภายนอก มีความเสมอภาคทางสังคม มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมซึ่งจัดว่าเป็นการบริหาร ที่เน้นการจัดการเพื่อพัฒนาสังคม

เสนาะ ดิเขาว์ (2544 : 14) ก็ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีจรรยาบรรณ มีความ รับผิดชอบต่อสังคม (Ethics and Social) โดยประพฤติให้เป็นไปตามหลักศีลธรรมและจรรยาบรรณ ของสังคมนั้นๆ และความนึกคิด การตัดสินใจหรือแนวคิดในการบริหารต้องกระทำในแนวทางที่ ส่งเสริมสังคม อยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของสังคมหรือชุมชน ผู้บริหารจะต้องคาดคะเนและ เตรียมปรับกระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพื่อลดปัญหาให้น้อยลง เพราะสิ่งที่ จะเกิดขึ้นในอนาคตก็คือ ความคาดหวังของผู้รับบริการที่มีต่อองค์กรจะสูงขึ้น ทั้งในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมและผลสัมฤทธิ์ของงาน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องให้ความสนใจอย่าง จริงจังในการออกแบบองค์กร

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2545 : 25) นั้นได้กล่าวถึงการบริหารในแง่ของการบริหารแบบมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ (Management For Result) ไว้ว่า เป็นการจัดหาให้ได้ทรัพยากรการบริหารมาอย่าง ประหยัด (Economy) บริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และได้งานบรรลุเป้าหมาย ขององค์กร (Effectiveness) และเงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ กระบวนการที่มีระบบข้อมูลปฏิบัติงานที่เหมาะสม มีแผนกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน และมุ่งเน้น การมีส่วนร่วมของประชาชน

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545 : 11) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่หลักการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การปฏิบัติงาน และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหาร เป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้ทักษะ ทางการบริหารและแสดงบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องกับระดับหน้าที่ของตนเอง นอกจากนั้น ผู้บริหารยังจะต้องเข้าใจสภาพแวดล้อมขององค์กร ทั้งสภาพแวดล้อมภายนอก สภาพแวดล้อม ภายใน และมีจริยธรรมทางการบริหาร

มหาวิทยาลัยขอนแก่น (2547 : 15) ได้กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะในการนำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resources) ตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ จากความหมายจะเห็นว่า การบริหารมีลักษณะเด่นหลายประการ คือ มีวัตถุประสงค์ ต้องอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นองค์ประกอบสำคัญ ต้องใช้ทรัพยากรบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน มีการดำเนินงานเป็นกระบวนการ เป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล มีลักษณะการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล (Rational) มีลักษณะเป็นการตรวจสอบผล การปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารไม่มีตัวตน (Intangible) แต่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยอาศัยหลักการบริหารต่างๆ เช่น การวางแผนการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล การรายงาน ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีทักษะเรื่องของพฤติกรรมมนุษย์ ทักษะการวิเคราะห์สถานการณ์การตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสมและอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์การ มีคุณธรรมจริยธรรม มีจรรยาบรรณ มีความรับผิดชอบต่องค์กร คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือความต้องการของลูกค้า การมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรสังคมหรือชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับของคนทั้งภายในและภายนอกองค์กร มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีระบบข้อมูลเครือข่าย และระบบงานที่ชัดเจนเพื่อผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงาน (Management for Result) บริหารงานแบบใช้ปัจจัยอย่างประหยัด (Economy) โดยมีวัตถุประสงค์เป็นตัวกำหนด (Management by Objective) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของงาน (Efficiency)

ผู้บริหารโรงเรียนจะสามารถบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ได้นั้น ขึ้นอยู่กับความตระหนักในขอบเขตของหน้าที่ ความรับผิดชอบ และสามารถแสดงพฤติกรรมตามบทบาทของคนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมเช่นเดียวกับ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่นๆ, 2543 : 8-12) เห็นว่าเมื่อมีการกระจายอำนาจไปสู่โรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคงจะไม่พ้นผู้บริหาร โรงเรียน ผู้บริหารจะต้องมีศักยภาพข้อหนึ่ง

สุรพล บัวพิมพ์ (2540 : 23) ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียน ในช่วงเวลาแห่งการปรับระบบโรงเรียน (Restructuring Schools) ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องเปลี่ยนไปเป็นผู้ฝึก ผู้อำนวยการความสะอาด ไม่ใช่ผู้บริหารในสำนักงานที่วางตัวเหมือนกับผู้บริหารแบบเก่าๆ เน้นการส่งเสริมบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถ โดยที่ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 : 29) ได้กล่าวว่า บุคลากรครูเปรียบเสมือน

นักรบประจำโรงเรียน งานโรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว จะรบแพ้หรือชนะ บทบาทหลักจะอยู่ที่บุคลากรครู ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ (ภิญ โฉม สาทร. 2517 : 5) ที่กล่าวว่าในวงการศึกษาดูว่าการบริหารงานบุคคลเป็นหัวใจของการบริหารเพราะความสำเร็จของงาน ขึ้นอยู่กับคน บรรดา สิ่งก่อสร้าง อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ และการเงิน แม้จะมีบริบูรณ์สักเพียงใดจะไม่มี ความหมายเลย ถ้าคนที่ใช้สิ่งเหล่านี้ไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะใช้ หรือขาดขวัญ ขาดกำลังใจที่จะร่วมมือกันปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน ผู้บริหารที่ดีคือผู้ที่มีความรู้ ความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคลสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่นๆ. 2543 : 10-11) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 6 บทบาทหน้าที่ คือ

1. บทบาทหน้าที่ในการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน
2. บทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมในการบริหารต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนบรรลุ วัตถุประสงค์ตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. บทบาทหน้าที่ในการนำการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนให้เกิด ประสิทธิภาพ
4. บทบาทหน้าที่ในการสร้างขวัญ กำลังใจและสร้างความสุขในการทำงานให้กับ บุคลากรในโรงเรียน
5. บทบาทหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือ รวมสติปัญญาของบุคลากรในโรงเรียน และชุมชนเพื่อการบริหาร
6. บทบาทหน้าที่ในการจัดหาทรัพยากร และควบคุมกำกับติดตามบุคลากรใช้ ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยที่ในเอกสารการสอนชุดวิชาฝึกอบรม ผู้บริหารสถานศึกษา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่นๆ (2543 : 30 – 31) ได้กล่าวถึง บทบาทในการบริหาร จัดการสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. จัดทำ นโยบาย แผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและดูแลการดำเนินงานตาม นโยบายและแผนให้เกิดประ โยชน์สูงสุด
2. พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมถึงสื่อแบบเรียน และวัสดุอุปกรณ์ประกอบ การเรียน การสอนตามหลักสูตร
3. จัดทำข้อเสนอของงบประมาณ ในรูปเงินอุดหนุนเพื่อจัดการศึกษาของสถานศึกษา
4. เสนอแต่งตั้ง ถอดถอน โยภย้ายครูและบุคลากรในสถานศึกษา รับผิดชอบ การบริหารงานบุคคลโดยทั่วไปของสถานศึกษา
5. นิเทศและพัฒนาการเรียนการสอนและประกันคุณภาพในสถานศึกษา

6. จัดทำรายงานและจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา
7. เป็นผู้แทนสถานศึกษาในการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
8. แสวงหาความร่วมมือและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร

การศึกษา

ประจักษ์ ลือฉาย (2547 : 40) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการศึกษาไว้ว่า องค์ประกอบที่ทำให้สถานศึกษาเกิดประสิทธิผล คือ

1. คุณลักษณะของผู้บริหาร ต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีคุณธรรม เหตุผล มีความรู้ทางการศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถทางการบริหาร มีการวางแผนกลยุทธ์ มีความสามารถในการระดมทรัพยากรและบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ รู้จักนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข

2. การบริหารจัดการ ผู้บริหารที่ดีต้องสามารถนำหลักการบริหารมาใช้ เพื่อให้บรรลุ ความมุ่งหมายของหน่วยงาน โดยเน้นจุดประสงค์ร่วมกันก่อให้เกิดความพึงพอใจในหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องใช้กระบวนการตัดสินใจ (Decision Making) มาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ใน ทุกขั้นตอน และทุกๆ กระบวนการบริหารดังนี้

2.1 กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนา สถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ คือการปฏิรูปการศึกษา

2.2 การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการมองสภาพปัจจุบันของการปฏิบัติงานใน หน่วยงาน เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดแนวทางในอนาคต

2.3 การตัดสินใจ โดยอาศัยการวิเคราะห์สถานการณ์ จุดอ่อน จุดแข็ง วิกฤต โอกาส เป็นข้อมูลในการตัดสินใจควบคุมบริหารงาน

2.4 การวางแผน เป็นการนำข้อมูลที่ได้วางแผนบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามทิศทางที่กำหนดถูกต้องตามวัตถุประสงค์

2.5 การดำเนินงานของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องมีทักษะและกระบวนการชักนำ บุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ

2.6 การติดตามประเมินผล เพื่อดูความก้าวหน้าของงานและความสามารถของ ผู้ปฏิบัติงาน

2.7 การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพัฒนางาน ทั้งนี้หากมีการสร้างบรรยากาศที่ดีของ การทำงาน ผู้ร่วมงานมีขวัญและกำลังใจ ผู้บริหารมีพฤติกรรมที่มุ่งมั่นและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อ

เพื่อร่วมงาน ย่อมเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งในการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้นต่อไป

ลูทันทส์ (Luthans, 1995 : 381) ได้กล่าวถึงผู้นำทางการศึกษาไว้ว่า ในการบริหารสถานศึกษาให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น ผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำทางการศึกษาให้เหมาะสมปฏิบัติหน้าที่ให้สมบูรณ์เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมมือปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ผู้บริหารต้อง

1. มีความฉลาด มีความคิดกว้างไกล กล่าวที่จะเปลี่ยนแปลง และเป็นผู้นำ
2. สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
3. ต้องรู้จักวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์งานให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในโลก

ปัจจุบัน

4. ต้องเป็นผู้มีความสามารถในการวางแผน ด้านบุคคล วิชาการ อาคารสถานที่งบประมาณ ธุรการ กิจกรรมนักเรียน ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน เป็นต้น

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้บริหาร โรงเรียนเปรียบเสมือนกับต้นเรือผู้กำหนดทิศทางของโรงเรียน โดยมีบทบาท 2 ด้านใหญ่ คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องภายในโรงเรียน มีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ส่งเสริมสนับสนุน และส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน มีบทบาทเป็นผู้ประสาน ประชาสัมพันธ์ เป็นทั้งบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่บุคคลอื่นคาดหวังว่าการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารนั่นเอง

แนวคิดทฤษฎีการบริหาร

กระบวนการบริหารที่โรงเรียนที่นิยมนำมาใช้ในการบริหาร ในปัจจุบัน

คือ POSDCORB (ปราชาญา กล่าวขวัญ และสมศักดิ์ กงเทียง. 2542 : 21-22)

1. ความเข้าใจและการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy) มีความสามารถปฏิบัติงานโดยยึดถือนโยบายของผู้บริหารระดับสูง หลักการตามวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
2. การใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงาน (Authority) มีความสามารถในการใช้อำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม
3. มีความสามารถในการคาดคะเนและจัดทำแผนงาน (Planning) มีความสามารถอย่างเพียงพอต่อการคาดการณ์ล่วงหน้า จัดทำแผนงานอย่างมีเหตุผลและคำนึงถึงความเป็นไปได้
4. ความสามารถในการจัดโครงสร้างและระบบงาน (Organizing) มีความสามารถในการจัดโครงสร้างและระบบงานที่จำเป็นเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือโครงการร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ความสามารถในการจัดบุคลากรลงหน่วยงาน (Staffing) มีความสามารถในการสรรหาคัดเลือกมอบหมายงานให้บุคลากรทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ตามหลักการ จัดคนลงให้เหมาะกับงาน

6. ความสามารถในการอำนวยการการเป็นผู้นำ (Directing) มีความสามารถในการนำผู้อื่นด้วยภารกิจผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาและตอบสนองต่อสถานการณ์รอบด้านได้อย่างเหมาะสม

7. การร่วมมือประสานงานประชาสัมพันธ์ (Coordinating) มีความสามารถในการประสานงาน ให้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่าย เพื่อให้งานของหน่วยงานดำเนินไปโดยราบรื่น

8. ความสามารถในการจัดทำรายงาน (Reporting) มีความสามารถในการจัดทำรายงานให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดประเมินผลการปฏิบัติงานของพนักงานการจัดเก็บเอกสารข้อมูลอย่างเป็นระบบ

9. ความสามารถในการจัดการควบคุมทรัพยากร ค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน (Budgeting) มีความสามารถในการจัดทำข้อเสนอเพื่อกำหนดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มีความสามารถในการควบคุมประสิทธิภาพของต้นทุน

กล่าวโดยสรุป การบริหารทั่วไปใช้กระบวนการในการบริหารเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยใช้กระบวนการวางแผน การจัดองค์กร การจัดสายงาน การติดตามประเมินผล การจัดตั้งอำนาจความสะดวก และการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เดมมิง (Deming, 1950 : 11-20 ; อ้างถึงใน อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : 139 - 149) นักสถิติชาวอเมริกันค้นคิดสูตร การบริหารจัดการหลักการที่เป็นที่เลื่องลือก็คือวงจร PDCA (Plan วางแผน - Do ทำ - Check/Study ตรวจสอบผล - Act แก้ไขปรับปรุง) หรือเรียกกันว่าเดมมิงไซเคิลนั่นเอง ซึ่งสาระสำคัญของวงจรเดมมิง กล่าวถึงการดำเนินการควบคุมให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

Plan หมายถึง การวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบ ครอบคลุมถึงการกำหนดหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานอาจประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานวางแผนการจัดอันดับความสำคัญของ เป้าหมายกำหนดการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลาการดำเนินงาน กำหนดผู้รับผิดชอบหรือผู้ดำเนินการและกำหนดงบประมาณที่จะใช้การเขียนแผนดังกล่าวอาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถ

คาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตและช่วยลดความเสี่ยงต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ ผลดีของการปฏิบัติตามวงรอบ PDCA:

1. สามารถจัดการงานประจำวันได้ดี ทั้งสำหรับบุคคลและระดับกลุ่ม
2. สามารถแก้ไขปัญหาได้ดี
3. ช่วยในการจัดการ โครงการ
4. ช่วยในการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
5. ปรับปรุงผู้จำหน่ายผู้ให้บริการแก่ธุรกิจ
6. ปรับปรุงคุณภาพของบุคลากร
7. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของผลิตภัณฑ์ใหม่
8. ช่วยปรับเปลี่ยนการทดลองกระบวนการใหม่

การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ (DO) แผนที่ดีมีลักษณะ 5 ประการ

1. เป็นไปได้จริง (Realistic)
2. สามารถเข้าใจได้ (Understandable)
3. สามารถตรวจวัดได้ (Measurable)
4. ใช้หลักพฤติกรรมนิยม (Behavioral)
5. บรรลุผลสำเร็จได้ (Achievable)

ขั้นตอนการวางแผน

1. กำหนดขอบเขตของปัญหาให้ชัดเจน
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
3. กำหนดวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้ชัดเจนและถูกต้องแม่นยำ

ที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

Do หมายถึง การดำเนินการตามแผนอาจประกอบด้วย การมีโครงสร้างรองรับการดำเนินการ (เช่น คณะกรรมการหรือหน่วยงานของคณะ) มีวิธีการ ดำเนินการ(เช่น มีการประชุมของคณะกรรมการมีการจัดการเรียน การสอน มีการแสดงความจำนงขอรับนักศึกษาไปยังทบวงมหาวิทยาลัย) และมีผลของการดำเนินการ (เช่น รายชื่อนักศึกษาที่รับในแต่ละปี)

ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ

1. การวางกำหนดการ
  - 1.1 การแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องกระทำ
  - 1.2 กำหนดเวลาที่คาดว่าจะต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง

1.3 การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ

2. การจัดการแบบแมทริกซ์ (Matrix Management)

การจัดการแบบนี้ สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้ และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ

3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน

3.1 ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำนั้น

3.2 ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลยพินิจอันเหมาะสมในการปฏิบัติงานด้วยความยืดหยุ่นภายใต้ขีดจำกัดของแนวทางที่กำหนดไว้

3.3 สอนให้ผู้ร่วมงานฝึกกระบวนการทางความคิดโดยการฝึกฝนด้วยการทำงาน

3.3.1 อธิบาย / แสดงให้เห็นว่าทำอย่างไร

3.3.2 ให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้ลองปฏิบัติจริง

3.3.3 ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนขณะกำลังฝึกฝน

3.3.4 ขอมรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่นเพื่อนำมาให้ผู้ร่วมงานได้ปรับปรุงงาน

3.3.5 ใช้เอกสารการวางแผนเป็นอุปกรณ์ในการสอน

Check หมายถึง การประเมินแผน อาจประกอบด้วยการประเมินโครงสร้างที่รองรับการดำเนินการ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน และการประเมินผลของการดำเนินงานตามแผนที่ได้ตั้งไว้ โดยในการประเมินดังกล่าวสามารถทำได้เอง โดยคณะกรรมการที่รับผิดชอบแผนการดำเนินงานนั้น ๆ ซึ่งเป็นลักษณะของการประเมินตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ อีกรูปแบบประเมินแผนหรือไม่จำเป็นต้องคิดเครื่องมือหรือแบบประเมิน ที่ยุ่งยากซับซ้อน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (CHECK)

การตรวจสอบทำให้รับรู้สภาพการณ์ของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่ วางแผน ซึ่งมีกระบวนการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ

2. รวบรวมข้อมูล

3. พิจารณากระบวนการเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวน และคุณภาพของผลงานที่

ได้รับในแต่ละขั้นตอน เปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้

4. การรายงานจะเสนอผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว

4.1 รายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์

4.2 รายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไขปัญหา (ACT)

Act หมายถึง การนำผลการประเมินมาพัฒนาแผน อาจประกอบด้วย การนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ว่ามีโครงสร้าง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใดที่ควร ปรับปรุงหรือพัฒนาสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดีขึ้นไปอีก และสังเคราะห์รูปแบบ การดำเนินการใหม่ที่เหมาะสม สำหรับการดำเนินการ ในปีต่อไป

ผลการตรวจสอบ หากพบว่าเกิดข้อบกพร่องเกิดขึ้น ทำให้ งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายหรือ ผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติการแก้ไขตามลักษณะปัญหาที่พบ

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ

2. ถ้าพบความคิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อไม่ให้ความคิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกดังนั้นวงจรเดมมิง (PDCA) ก็คือวิธีการที่เป็นขั้นตอนในการที่ทำให้ งานเสร็จอย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และเชื่อถือวางใจได้ โดยการใช้วงจร PDCA เป็นเครื่องมือ การบริหารงานอย่างต่อเนื่องในการติดตาม ปรับปรุงพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุป การระดมทรัพยากรที่มีขั้นตอนของการวางแผน การปฏิบัติ การตรวจสอบ และการแก้ไขปัญหา โดยการดำเนินการที่อาศัยการควบคุมให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามความเหมาะสมของลักษณะ การดำเนินงาน การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถ คาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตและช่วยลดความเสี่ยงต่างๆที่อาจเกิดขึ้น ได้ผลดีของการปฏิบัติตามวงจร PDCA (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542 : 139 - 149)

ดริคเกอร์ (Drucker. 1996 : 21-24) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุ เป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์กรที่ กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์กรที่เข้ามาร่วมกันทำงาน ในองค์กร ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้ง ข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม โดยอาศัยหลักการบริหารด้วย 4M

หลักบริหาร 4 M คือ

Man หมายถึง การบริหารกำลังคน จะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพกับงานให้มากที่สุด

Money หมายถึง การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและ ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

Materials หมายถึง การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลือง น้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด

Management หมายถึง การจัดการ คือกระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การระดมทรัพยากร โดยยึดหลักการบริหาร 4M ของปีเตอร์ เอฟ. ดริคเกอร์ เป็นการระดมทรัพยากรทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ เพื่อจัดการศึกษาดังกล่าวมาแล้วมีความเหมาะสมในการศึกษาเพื่อสะท้อนปัจจัยทั้ง 4 ด้านในการบริหารจัดการให้บรรลุเป้าประสงค์

บทบาทของผู้บริหารต่อการบริหารการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามมาตรา 10 และมาตรา 58 บัญญัติไว้ชัดเจนว่า รัฐ ต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาค อย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และให้มีการระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และจากต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 6-27) และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 39-47) ในการบริหารงานงบประมาณ ของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีต่อผู้เรียน มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ เป็นไปตามข้อตกลงให้บริการและเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มีการดำเนินการ ดังนี้คือ การจัดทรัพยากร การระดมทรัพยากร การหารายได้ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารต่อการบริหาร จะต้องบริหารงานด้านงบประมาณมีความเป็นอิสระ คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ เป็นไปตามข้อตกลงให้บริการ และเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา

ราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 928) ได้ให้ความหมายของ การระดม หมายถึง การรวบรวม การแสวงหา การรวบรวมอย่างฉับพลันซึ่งพอจะสรุปความหมายของการระดมทรัพยากร หมายถึง รวบรวมทรัพยากร การแสวงหาทรัพยากร

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 1- 21) ได้ระบุว่า การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้ หมวด 1 มาตรา 9(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา หมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินจากทั้งของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษาในการบริหารโรงเรียน จะต้องอาศัยทรัพยากรเป็นสำคัญ

อุทัย บุญประเสริฐ (2544 : 1 - 3) ได้กล่าวถึงการบริหาร ในลักษณะของการใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ว่าเป็นแนวคิดในด้านการบริหารสถานศึกษา (School Management Approach) โดยยึดโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารจัดการ โดยให้โรงเรียนดูแลรับผิดชอบการบริหารจัดการด้วยตนเอง มีความเป็นอิสระ และคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ และการสั่งการเกี่ยวกับด้านหลักสูตร การเงิน การงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ด้วยระบบการมีส่วนร่วมแบบเป็นหุ้นส่วน (Partner) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสีย หัวใจของการบริหารจึงเป็นการที่สถานศึกษาได้บริหารงานด้วยตนเองให้เป็นไปตามความต้องการอันจำเป็น (Needs) ของโรงเรียนเอง ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร หรือการทำงานจากการที่คอยรับคำสั่ง หรือต้องรอคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงกว่ามาเป็นการบริหาร โดยการริเริ่มด้วยตนเอง

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 24 - 26) ก็ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) ไว้ว่า สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในบรรดาหน่วยงานทางการศึกษาในการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ผู้บริหารต้องเป็นมืออาชีพในเรื่องการบริหารการเรียน และบริหารการสอน ต้องเน้นการบริหารวิชาการให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความชัดเจนเรื่องการเรียนรู้กับการสอน และทำการบริหารทุก

เรื่องโดยใช้กระบวนการง่ายๆ ที่เราเรียนกันว่า กระบวนการพัฒนาคุณภาพ (Plan - Do - Check - Action) ทั้งนี้สิ่งที่สำคัญก็คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และจากรายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเน้นการให้ความสำคัญกับคน การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมองค์กร โรงเรียนจะเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรจากการคอยรับคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงกว่ามาเป็นการบริหาร โดยการริเริ่มและสนองความต้องการจำเป็นของโรงเรียนเอง ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ในด้านการตรวจสอบ โรงเรียนจะถูกตรวจสอบมากขึ้นในทุกด้าน สถานศึกษาจะไม่มีเฉพาะครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่อีกต่อไป ผู้ปกครองจะเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดการเรียนการสอน (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542 : 139-149)

สำหรับ สุภร บุญราช (2544 : 5) กล่าวว่า การระดมทรัพยากรว่าเป็นการรวบรวมทรัพยากรมาใช้ในการจัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544 : 16) ได้กล่าวถึง การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2547-2553 โดยเน้นการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาด้วยการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

รุ่ง แก้วแดง (2546 : 51) กล่าวถึง การระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อจัดการศึกษา ทุกส่วนของสังคมทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สื่อมวลชน จะต้องตระหนักสำนึกรับผิดชอบร่วมกัน ในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอนแทนการผลักภาระให้เป็นความรับผิดชอบของรัฐเพียงอย่างเดียว แต่รัฐต้องมีเจตจำนงที่แน่วแน่และจริงจัง เพราะการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศเป็น โครงสร้างพื้นฐานทางสติปัญญาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคล และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติโดยส่วนรวม

ขบข่ายและภารกิจการบริหาร

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 32 - 65) ได้กำหนดขบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาโดยจัดทำคู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยมีขบข่ายงานดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายงานประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
  2. ด้านการบริหารงบประมาณ ขอบข่ายงานประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
  3. ด้านการบริหารงานบุคคล ขอบข่ายงานประกอบด้วย การวางแผนอัตราค่าจ้าง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหาบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ
  4. ด้านการบริหารทั่วไป ขอบข่ายงานประกอบด้วย การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การส่งเสริมและประสานงาน การจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริม งานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น งานบริการสาธารณะและงานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น ทั้งนี้การกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีอิสระและมีความเข้มแข็งในการบริหาร และเป็น ไปอย่างคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน คนในท้องถิ่นและประเทศชาติ ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องจัดระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพ มีการจัดระบบข้อมูล การวางแผนการดำเนินงานตามแผน ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม และ โปร่งใส
- จากการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งอำนาจหน้าที่ ศาสตร์ศิลป์ กระบวนการบริหาร ตลอดจนจรรยาบรรณความดีที่มีอยู่

บริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งอาจจำแนกภารกิจของการบริหารสถานศึกษาออกได้เป็น 2 ภารกิจหลักๆ ดังนี้

1. ภารกิจการบริหารการศึกษา เป็นการสร้างคุณภาพแบบองค์รวมให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยอาศัยครู อาจารย์บุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนอย่างเหมาะสม

2. ภารกิจการบริหารเชิงสังคมวิทยา ผู้บริหารนั้นต้องมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กร สถาบันสังคมต่างๆ ชุมชน และสถานประกอบการ เพื่อแสวงหาปัจจัย ทรัพยากร การระดมทุน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และบริหารงานทั่วไป และเพื่อสนับสนุนให้การบริหารการศึกษาเป็นไปอย่างสะดวกราบรื่น และคล่องตัว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ทัศนีย์ เบญจศิลาภิรักษ์ (2534 : 35 ; อ้างถึงใน สมพร แดงสวัสดิ์. 2547 : 48) ศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กับกลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการและหัวหน้าหมวดทุกหมวดวิชา ผลการวิจัย พบว่าทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้ในงานวิชาการประเภททรัพยากรบุคคล ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านประเภททรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่ราชการและสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ประเภททรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ ดิน หิน แร่ และวนอุทยานประเภททรัพยากรทางสังคมในชุมชน ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมวันสำคัญในด้านลักษณะการใช้ทรัพยากรบุคคล โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ในลักษณะขอคำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะและเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการวางแผนและพัฒนางานวิชาการ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้นใช้ในลักษณะขอพิมพ์เอกสารทางวิชาการมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และศึกษานอกสถานที่ ทรัพยากรธรรมชาติใช้ในลักษณะเป็นวัสดุประกอบการเรียน การสอนและทัศนศึกษา และทรัพยากรในชุมชนใช้ในลักษณะมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองและเป็นผู้สังเกตการณ์ปัญหาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ปัญหาการใช้ทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนประสบ คือทรัพยากรมีจำนวนน้อยและอยู่ห่างไกล ทรัพยากรวัตถุที่

มนุษย์สร้างขึ้นมีจำนวนจำกัดและระยะทางอยู่ห่างไกล ทรัพยากรธรรมชาติไม่มีความปลอดภัยและอยู่ห่างไกลเช่นเดียวกันทรัพยากรทางสังคมขาดการอนุรักษ์เพื่อการศึกษา ส่วนปัญหาการดำเนินการใช้ในโรงเรียนยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นและการวางแผนการใช้ให้สอดคล้องกับระยะเวลา

สมพิศ วงศ์แหยม (2535 : 28 ; อ้างถึงใน นาจารย์ เนื่องเฉลิม. 2546 : 34) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลกับศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้การปรับปรุงกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหา การจัดทำเนื้อหารายวิชาใหม่ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การปรับปรุงกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม นั้น เป็นลักษณะการพัฒนาหลักสูตรที่ดำเนินการมากที่สุดทรัพยากร ในท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคล และนำมาใช้ในวิชากลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ ส่วนปัญหาที่พบคือ ทรัพยากรบุคคลไม่มีเวลาว่างพอ โดยเฉพาะศึกษานิเทศก์เนื่องจากมีภารกิจอื่นที่ต้องปฏิบัติ

ดิเรก แจ่มสุริยา (2536 : 22 ; อ้างถึงใน สมพร แดงสวัสดิ์. 2547 : 49) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด สุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานีใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการบริหารงานวิชาการครบทั้ง 4 ประเภท คือ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมในลักษณะการใช้ได้แก่ ขอคำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ การศึกษานอกสถานที่ การมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า และการให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรม ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ที่ประสบ คือ ระยะทางอยู่ห่างไกล ทรัพยากรมีปริมาณน้อย และขาดการอนุรักษ์ สำหรับปัญหาในการดำเนินการ ได้แก่ ขาดงบประมาณ ความไม่ปลอดภัย และขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในชุมชน

ยูพา ทรัพย์อุไรรัตน์ (2536 : 75 ; อ้างถึงใน สมพร แดงสวัสดิ์. 2547 : 50) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในงานการศึกษานอกระบบ โรงเรียน ภาคตะวันออก ผลการวิจัย พบว่า การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรม พบว่านำมาใช้ใน กิจกรรมการศึกษาด้านความรู้พื้นฐาน ด้านทักษะอาชีพ ด้านบริการ ด้านข้อมูลข่าวสาร ในระดับปาน กลาง สำหรับประเภทของภูมิปัญญาชาวบ้านที่นำมาใช้มากที่สุด คือ ด้านวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น สำหรับปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน คือ ผู้ปฏิบัติขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร และกิจกรรม การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาเป็นวิทยากร พบว่า นำมาใช้ในกิจกรรมพัฒนา การศึกษาด้านทักษะอาชีพมากที่สุด สำหรับประเภทภูมิปัญญาชาวบ้านที่นำมาใช้มากที่สุด คือ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน และที่พบปัญหาในการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ไม่มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ การนำ ภูมิปัญญา ชาวบ้านมาใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษา พบว่า นำมาใช้ในกิจกรรมการศึกษาด้านความรู้พื้นฐาน ด้านทักษะอาชีพ ด้านบริการข่าวสารข้อมูลในระดับปานกลางสำหรับประเภทของภูมิปัญญา ชาวบ้านที่นำมาใช้มากที่สุดคือ ด้านหัตถกรรมพื้นบ้านและปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ภูมิปัญญาชาวบ้านบางประเภทไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษา

วินัย อยู่เจริญ (2537 : 21; อ้างถึงใน สมพร แดงสวัสดิ์. 2547 : 50) ศึกษาเรื่องสภาพ การใช้ทรัพยากรในชุมชน ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อ การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี ใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อ การบริหารงานวิชาการครบทั้ง 4 ประเภทคือ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรที่ มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมโดยลักษณะการใช้ ได้แก่ ขอคำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ การศึกษานอกสถานที่ การมอบหมายให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า และการให้นักเรียนไปร่วม กิจกรรม ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้ทรัพยากรส่วนใหญ่ที่ประสบ คือ ระยะเวลาอยู่ห่างไกล ทรัพยากรมีปริมาณน้อย และขาดการอนุรักษ์ ส่วนปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ คือ ขาดงบประมาณ ความไม่ปลอดภัยและขาดข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรในชุมชน

อำนาจ สุขสุเสียง (2539 : 28 ; อ้างถึงใน นাজারีย์ เนืองเฉลิม. 2546 : 11) ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการวิจัยพบว่า การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการบริหารงาน

โรงเรียน ประเภททรัพยากรบุคคล ได้แก่พระ ผู้ปกครองนักเรียน สิกขานิเทศก์ โดยเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้กับบุคลากรและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ ประเภททรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ วัด โรงเรียนมัธยมที่ใกล้เคียง โดยใช้เป็นสถานที่อบรมพัฒนาแก่บุคลากร ประเภททรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ดิน ไม้ ใช้ตกแต่งบริเวณ โรงเรียน และประเภททรัพยากรทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญโดยใช้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สำหรับปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลที่เป็นทรัพยากรไม่มีเวลาว่างพอ ขาดงบประมาณ ในการดำเนินการ แหล่งทรัพยากรมีจำนวนไม่เพียงพอและอยู่ห่างไกล ระยะเวลาที่ใช้ทรัพยากรไม่สอดคล้องกัน และขาดการวางแผนการใช้ทรัพยากร

กฤษณา สว่างแสง (2542 : 14) ศึกษาเรื่อง ความต้องการการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อศึกษาความต้องการในการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ ในสภาพปัจจุบันมีการนำทรัพยากรท้องถิ่นทั้ง 4 ประเภท คือ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมมาใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่ในระดับมาก 2) ด้านการบริหารงานวิชาการในสภาพปัจจุบันมีการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อยที่สุด และมีความต้องการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนในสภาพปัจจุบันมีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับน้อยที่สุด และมีความต้องการนำทรัพยากรท้องถิ่น มาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด 4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ ในสภาพปัจจุบันมีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก 5) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนและงานทะเบียนนักเรียนในสภาพปัจจุบันมีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับน้อยที่สุด และมีความต้องการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก 6) ด้านการประเมินผลการจัดการงานวิชาการ ในสภาพปัจจุบันมีการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อยถึงระดับน้อยที่สุด และมีความต้องการนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

สุกร บุญราช (2544 : 17-18) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติและความคาดหวังเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติและปัญหาการระดมทรัพยากร ในชุมชนเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาความคาดหวังเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร ในชุมชนเพื่อจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการปฏิบัติ พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนประถมศึกษามีสภาพการปฏิบัติเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ปฏิบัติอยู่ในสามอันดับแรก คือ การรับทราบนโยบายเกี่ยวกับการระดมทรัพยากร การปฏิบัติจริงของโรงเรียนและวิธีการที่โรงเรียนใช้ในการระดมทรัพยากร ส่วนเรื่องที่มีการปฏิบัติในอันดับสุดท้ายคือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากร 2) ปัญหาการระดมทรัพยากร พบว่า โดยภาพรวมโรงเรียนมีปัญหาในระดับปานกลางเรื่องที่มีปัญหาในสามอันดับแรกคือ ปัญหาจากทรัพยากรด้านการเงิน ปัญหาจากทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น ปัญหาจากทรัพยากรบุคคล ในเรื่องเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการเป็นปัญหาในอันดับสุดท้าย

เบญจวรรณ อุไรรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและสถานภาพทางตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและสถานภาพทางตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อำนาจ ชัยพันธ์ (2552 : 59-60) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการระดมทรัพยากร ทางการศึกษา กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาบทบาท ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของ โรงเรียนบ้านด้าย เทพกาญจนอุปถัมภ์ จากการศึกษาพบว่า การบริหารและการจัดการเพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนอุปถัมภ์ ปรากฏว่า ผู้บริหารสถานศึกษานำการสร้างควมตระหนักให้กับครู นักเรียน ให้เห็นความสำคัญ ของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

มีวิธีการการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยการขอรับบริจาคจากประชาชน ทั้งในส่วนบุคคล และองค์กรเอกชน มูลนิธิ ร่องลงมาคือ การรับ ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่ไม่ใช่รูปตัวเงิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาเป็นสำคัญผู้บริหาร สถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการระดมทรัพยากร ทางการศึกษาโดยการสรุปผลการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ เบื้องต้น มาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเป้าหมายการระดมทรัพยากรทางการศึกษา มีการจัด การประชาสัมพันธ์ การระดม ทรัพยากรทางการศึกษาแก่ผู้ปกครอง ชุมชน บุคคลภายนอก ด้วยการจัดประชุมผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการระดมทรัพยากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง และนำผลการระดมทรัพยากรทางการศึกษามาปรับปรุงพัฒนาวิธีการ ระดมทรัพยากร ทางการศึกษา

ประเสริฐ วงศ์เสนา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการระดมทรัพยากร ในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครู ที่มีต่อสภาพการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการระดม ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน พบว่า 1) ข้าราชการครูที่มี ตำแหน่งต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ข้าราชการครูที่มี วุฒิการศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยภาพรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 4) 3) ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวม และทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรกฤษฎี พวงนิล (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทาง การศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหาและพัฒนาากลยุทธ์ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษา บริบทเพื่อจัดทำร่างกลยุทธ์ ประกอบด้วยการศึกษาเอกสารการศึกษาพหุกรณี จำนวน 3 โรงเรียน

การสนทนากลุ่ม และการศึกษาเชิงสำรวจ และระยะที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบกลยุทธ์ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเป็นไปได้ และได้รับการยอมรับ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชาพิจารณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหา ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา พบว่า 1) ด้านเงินทุนหรืองบประมาณ โรงเรียนมีการปฏิบัติ และปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านบุคคล โรงเรียนมีการปฏิบัติและปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี โรงเรียนมีการปฏิบัติและปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง 4) ด้านที่ดินและสิ่งก่อสร้าง โรงเรียนมีการปฏิบัติและปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และ 5) ด้านแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากแต่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ประเด็นกลยุทธ์ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านเงินทุนหรือ งบประมาณ ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ 21 มาตรการ และ 43 ตัวชี้วัด 2) ด้านบุคคล ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ 23 มาตรการ และ 48 ตัวชี้วัด 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ 24 มาตรการ และ 57 ตัวชี้วัด 4) ด้านที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ 23 มาตรการ และ 49 ตัวชี้วัด และ 5) ด้านแหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 กลยุทธ์ 23 มาตรการ และ 45 ตัวชี้วัด

ส่วนกลไกการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ กลไกการควบคุมกลยุทธ์ และกลไกการประเมินกลยุทธ์นั้น ประกอบด้วย 3 กลไกหลัก ได้แก่ 1) กลไกด้านองค์กร คือ การกำหนดโครงสร้างองค์กร การประสานงาน การมอบหมายภารกิจ ระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบมีความโปร่งใส 2) กลไกด้านบุคคล คือ เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน มีทักษะและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ มีความเสียสละ อดทน มีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความมุ่งมั่นเพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร และ 3) กลไกด้านการบริหารจัดการ คือ การยึดหลักการมีส่วนร่วม จัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึงตามความจำเป็น การให้อำนาจและ กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ การควบคุมการปฏิบัติงานด้วยแผนงานหรือโครงการ ซึ่งจะต้องสอดคล้องประสานและเชื่อมกันเพื่อความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยโรงเรียนควร นำมาตรการ ไปวางแผนในการปฏิบัติให้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์บิสตัน (Harbison. 1998 : 674) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้อำนวยการ โรงเรียนและ อาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนในมลรัฐเนบราสก้า ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของผู้อำนวยการ โรงเรียน และอาจารย์ใหญ่มีความต้องการใช้เวลาการบริหารด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากร การเป็นผู้นำในการเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับคณะกรรมการ โรงเรียนการทำงานให้บรรลุ เป้าหมายการกำหนดนโยบาย และการนิเทศนักศึกษาและนักเรียนเพื่อเป็นการลดต้นทุนของการจัดการศึกษาในมลรัฐเนบราสก้า

ซาง (Tsang. 2001 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดสรรเงินงบประมาณด้านการศึกษา ในประเทศจีน โดยมุ่งเน้นศึกษาการระดมทรัพยากร ความเสมอภาคและประสิทธิภาพทางการศึกษา พบว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญทางการศึกษาเป็นอย่างมาก จัดสรรเงินงบประมาณ เพื่อการศึกษาหลายโครงการการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รัฐบาลเป็นผู้จัดสรรเงินงบประมาณ เพื่อการลงทุนการศึกษา ด้านความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่ต้องขจัดปัญหาทางการศึกษา โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจน

โครล (Kroll. 2002 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษากฎหมายโรงเรียนและโอกาสการทำงาน ฉบับ ปี 1994 ซึ่งผู้อนุมัติเป็นกฎหมายคือ ประธานาธิบดีบิล คลินตัน ในวันที่ 8 พฤษภาคม 1994 กฎหมายฉบับนี้ให้งบประมาณโรงเรียนเป็นระยะเวลา 5 ปี เพื่อให้การศึกษาแก่เยาวชนให้มีความรู้ ความชำนาญในทักษะการประกอบอาชีพ ผู้วิจัยมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาว่าทำไมการศึกษาและ เศรษฐกิจก่อให้เกิดกฎหมายฉบับนี้ขึ้น และได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์บุคคล ต่างๆ ใน 3 รัฐ คือรัฐเมน โฮคลา โสมา และ โอเรกอนซึ่งเป็นรัฐที่สนับสนุนกฎหมายฉบับนี้ และ สัมภาษณ์คนในรัฐเพนซิลวาเนียที่ไม่สนับสนุนกฎหมายฉบับนี้ ผู้วิจัยพบว่า แต่ละรัฐใช้งบประมาณ จากส่วนกลางเพื่อแก้ปัญหาซึ่งปัญหานั้นอาจจะไม่ตรงกับปัญหาที่ผู้ร่างนโยบายในส่วนกลาง กำหนด ยิ่งถ้างบประมาณส่วนกลางให้มาน้อยและระยะสั้นการใช้เงินงบประมาณนั้นก็ยิ่งเกิดปัญหา ไปด้วย

ลอยด์ (Lloyd. 2002 : บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นต่อการจัดสรรทุนก่อน นโยบายการแบ่งกลุ่ม โรงเรียนระดับอนุบาลถึงเกรด 12 ในประเทศแคนาดา งานวิจัยนี้ทำขึ้นเพื่อให้ ความคิดเห็นของผู้บริหาร เฮอร์คิวติก ผู้บริหารทางการเงิน ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้ปกครอง ต่อผลกระทบของรูปแบบการจัดสรรทุนแบบใหม่กับการเก็บข้อมูล ใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า ความเหมือนและความแตกต่างของความคิดเห็นเหล่านั้นยังพบความคิดเห็นที่น่าสนใจซึ่งรวมทั้ง ความสำคัญของบทบาทของผู้ถูกสัมภาษณ์ในด้านการศึกษา

เอดีลินเนล และทิม (Adeline & Tim. 2004 : บทคัดย่อ) ศึกษาการประเมินค่า ด้านการระดมชุมชน โครงการ SAGE เพื่อพัฒนาการศึกษาของเด็กผู้หญิงที่ได้รับทุนการศึกษา พบว่า การจัดให้มีทุนทางการศึกษาของโครงการทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ทำให้ เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายมา โรงเรียนมากขึ้นและชุมชนเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้น

เอ็ดเวิร์ด และเฮเลน (Edward & Helen. 2004 : บทคัดย่อ) ศึกษาการใช้ทรัพยากร เพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นที่ค่าธรรมเนียมด้านการศึกษาและผลกระทบด้านการให้ทุน การศึกษา พบว่า การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาไม่มีผลกระทบต่อครอบครัวชั้นกลาง แต่กระทบ ต่อเด็กด้อยโอกาส ทำให้คุณภาพการศึกษาไม่พัฒนาเท่าที่ควร

มิซูกิ (Mizuko. 2004 : บทคัดย่อ) ศึกษาการระดมและรวบรวมความสนุกสนาน ความบันเทิงลงในผลิตภัณฑ์ซอฟต์แวร์เพื่อเด็ก พบว่า ความสนุกสนาน ความบันเทิงเป็นโครงสร้างสำคัญต่อการศึกษาทำให้เด็กมีความเข้าใจเนื้อหา และถือได้ว่าเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ชอด (Chod. 2005 : บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางแก้ไขอุปสรรคในการลงทุน ด้านทรัพยากรพบว่า การใช้ข้อมูลเป็นหลักฐานสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการลงทุน ด้านทรัพยากรเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาได้

เอสเตอบาน (Esteban. 2005 : บทคัดย่อ) ศึกษาการลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ช่วยเหลือทางการศึกษามีผลต่อการสนับสนุนโรงเรียนหรือไม่ พบว่า การได้รับการลดหย่อนภาษี เป็นแรงจูงใจ

เฟเดอริก (Fredrick. 2005 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดระบบทรัพยากรบุคคลภายใน บริษัทเบเซอร์ โพลีเมอร์ แอนด์ เคมีคอล จำกัด พบว่าทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญต่อการดำเนินการธุรกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะบุคลากรต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ จึงจะทำให้ธุรกิจของบริษัทประสบความสำเร็จแต่ในกำหนดคุณสมบัติในการสรรหาให้ได้บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามาทำงานเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก

แคทเธอริน และแองเจลา (Katherine & Angela. 2006 : บทคัดย่อ) ศึกษาอุปสรรคของนักศึกษาในการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นไปในวิทยาลัย พบว่า การตัดเงินงบประมาณและทุนการศึกษาของรัฐบาลมีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในระดับที่สูงขึ้นไป

สรุปได้ว่าทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยในต่างประเทศต่างก็ให้ความสนใจและให้ความสำคัญในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาจะบรรลุผลสำเร็จได้จะต้องใช้ทรัพยากรเพื่อนำมาพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารที่สำคัญ ซึ่งได้แก่ คน เงิน การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่าที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณและการบริหารทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยดำเนินการตามหัวข้อ
ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 แยกเป็นผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 244 คน
ครู 2,659 คน รวมทั้งสิ้น 2,903 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม
ตารางของ เครจซีและมอร์แกน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148) และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างให้
กระจายไปตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นชั้น (Stratified Random Sampling)
หลังจากนั้นจึงสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร
จำนวน 152 คน และครูจำนวน 345 คน รวม 497 คน ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียนที่สุ่ม	จำนวนประชากร		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	
			ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
โรงเรียนขนาดเล็ก	70	42	70	369	42	62
โรงเรียนขนาดกลาง	102	66	102	1932	66	161
โรงเรียนขนาดใหญ่	72	44	72	698	44	122
รวม	244	152	244	3243	152	345

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาขอบข่ายบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรทางการศึกษา การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา หลักการและกระบวนการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนสรุปเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ

2. กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามในแต่ละตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้านตามกรอบงานทั้ง 4 ด้าน

3. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามของ บุญชม ศรีสะอาด (2543 : 63-71)

4. ประมวลข้อมูลและความรู้ที่ได้มา สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

5. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไขเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของแบบสอบถาม แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข ตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะ

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ

6.1 นายชรินทร์ เรืองประโคน ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหา

6.2 นายสมศักดิ์ สุขสำโรง ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาด้านการวัดผลประเมินผล

6.3 นายพิเชษฐ์ ขงปัญญา ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกเบง ตั้งกักสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาด้านการใช้ภาษา

7. นำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วตามที่คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try Out) กับสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวม 30 คน

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ (Try Out) ในข้อ 7 มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (t) ซึ่งพิจารณาคัดเลือกค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยมีค่า t อยู่ระหว่าง 1.792-6.439 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96-98) และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9730

9. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจทานและปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องเพื่อให้เป็นแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และหนังสือขอความร่วมมือจากผู้วิจัยเอง ขอความอนุเคราะห์กับผู้บริหาร โรงเรียนในการตอบแบบสอบถาม
3. แบบสอบถามที่แจกให้โรงเรียน และผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ ในการจัดกระทำข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทำแบบสอบถามทุกฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแล้ว คัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์และถูกต้องมาวิเคราะห์
2. คัดแยกแบบสอบถามตามสถานภาพของผู้ตอบ
3. กรอกรหัสแบบสอบถาม
4. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อแล้วบันทึกข้อมูล
5. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
2. การศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 100)
  - 4.51–5.00 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 3.51–4.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
  - 2.51–3.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 ความหมาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยการทดสอบค่าคะแนนที (t -test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการใช้ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ใช้การทดสอบโดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หากำร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 304)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน

N แทน จำนวนข้อมูล

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังสูตรต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 309-310)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยวิธีหาค่าอัตราส่วนวิกฤติเป็นรายข้อ ตามวิธีการของ t-test โดยใช้สูตร (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 260)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอัตราส่วนวิกฤติรายข้อ
	$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	จำนวนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยใช้ Independent Samples *t*-test ดังสูตรต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 322)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{N_1} + \frac{S_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
	S_1^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
	S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	N_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	N_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ดังสูตรต่อไปนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าแจกแจงของ F-Distribution
	MS_b	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองระหว่างกลุ่ม (Mean Square between Group)
	MS_w	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองภายในกลุ่ม (Mean Square within Group)

3.3 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe' Method) ดังสูตรต่อไปนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2541 : 258-249 ; อ้างถึงในสุพจน์ รัตนกุล. 2546 : 46)

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})}$$

เมื่อ	K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	F^*	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_{within}	แทน	ค่าที่คำนวณไว้แล้วในการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	N	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ระดับของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบที่ (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบที่ (F-test)
*	แทน	มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 5 วิเคราะห์เชิงเนื้อหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	497	100.00
1. สถานภาพตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารโรงเรียน	152	30.58
1.2 ครู	345	69.42
2. ขนาดของโรงเรียน		
2.1 ขนาดเล็ก	104	20.93
2.2 ขนาดกลาง	227	45.67
2.3 ขนาดใหญ่	166	33.40

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 30.58 เป็นครู จำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 69.42 และเมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ขนาดกลาง จำนวน 227 คิดเป็นร้อยละ 45.67 รองลงมา ขนาดใหญ่ จำนวน 166 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 33.40

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมเป็นรายด้านและรายข้อ ปรากฏดังตาราง 3-7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1	ด้านบุคลากร	3.50	0.78	ปานกลาง
2	ด้านงบประมาณ	3.37	0.81	ปานกลาง
3	ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.77	0.66	มาก
4	ด้านการบริหารจัดการ	3.92	0.71	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.64	0.66	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือด้านการบริหารจัดการ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือด้านวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.37$)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงวิเคราะห์ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร โดยรายชื่อ

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
1	มีการรวบรวมข้อมูลของบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.54	0.92	ปานกลาง	8
2	จัดทำปฏิทินกำหนดเวลาในการเชิญบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือบุคลากรจากองค์กรอื่นๆเพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.45	0.96	ปานกลาง	9
3	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการจัดการศึกษา	3.91	0.87	มาก	2
4	ประสานงานในการขอตัว หรือยืมตัวบุคลากรในรายวิชาที่ขาดแคลนในสถานศึกษาใกล้เคียง	3.06	1.12	ปานกลาง	14
5	ผู้บริหารเชิญศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ มีความสามารถมาช่วยสอนประจำอย่างสม่ำเสมอ	2.95	1.25	ปานกลาง	15
6	เชิญศิษย์เก่ามาแนะแนวการศึกษาต่อให้กับรุ่นน้องที่จะจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน	3.08	1.31	ปานกลาง	13
7	ร่วมมือกับ ตำรวจ แพทย์ พยาบาล พระ เพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน	3.76	1.00	มาก	4
8	ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านยาเสพติดใน โรงเรียน	3.81	0.96	มาก	3
9	ขอรับการสนับสนุนจากศึกษานิเทศก์เพื่อให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ	3.33	1.07	ปานกลาง	11
10	ขอรับการสนับสนุนการให้ความรู้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.61	1.04	มาก	6

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
11	มีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น(ปราชญ์ชาวบ้าน)มาให้ ความรู้แก่นักเรียน	3.61	1.00	มาก	6
12	นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม แก่นักเรียน	3.97	1.14	มาก	1
13	นิมนต์พระสงฆ์มาช่วยสอนในโรงเรียน	3.71	1.27	มาก	5
14	เชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมา ให้ความรู้และแนะนำแนวความคิดแก่นักเรียน	3.24	1.03	ปานกลาง	12
15	ประสานงานเพื่อการรายงานผลการประเมิน การระดมทรัพยากรบุคคลให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิ ปัญญา และผู้เกี่ยวข้องทราบผลอย่างสม่ำเสมอ	3.43	1.00	ปานกลาง	10
รวมเฉลี่ย		3.50	0.76	ปานกลาง	

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อ
การจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้าน
บุคลากร โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า
ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากคือ ข้อ 12 นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่
นักเรียน ($\bar{X} = 3.97$) ข้อ 3 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วน
ร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 3.91$) ข้อ 8 ร่วมมือ
กับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านยาเสพติดในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.81$) ข้อ 7 ร่วมมือกับ
ตำรวจ แพทย์ พยาบาล พระ เพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.76$) ข้อ 13 นิมนต์
พระสงฆ์มาช่วยสอนในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.71$) ข้อ 11 มีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น(ปราชญ์
ชาวบ้าน) มาให้ความรู้แก่นักเรียน และข้อ 10 ขอรับการสนับสนุนการให้ความรู้จากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 12 นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ($\bar{X} = 3.97$)
และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 5 ผู้บริหารเชิญศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์มีความสามารถมาช่วยสอน
ประจำอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.95$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการ
ระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านงบประมาณ โดยรายชื่อ

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
1	มีการวางแผนศึกษาสำรวจความต้องการตามความเป็นจริง	3.66	0.95	มาก	4
2	วางแผนจัดทำข้อมูลความต้องการนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับปกติ	3.58	0.98	มาก	6
3	สำรวจหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนแก่นักเรียนที่ยากจน	3.61	1.01	มาก	5
4	จัดทำหนังสือขอรับการบริจาคโดยตรงกับหน่วยงาน สถานประกอบการ ผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ ในชุมชน	3.30	1.16	ปานกลาง	11
5	โรงเรียนจัดผ้าป่าการศึกษา	3.34	1.22	ปานกลาง	9
6	จัดกิจกรรมเพื่อหางบประมาณในการสนับสนุนจัดการศึกษา	3.33	1.14	ปานกลาง	10
7	จัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน	2.86	1.18	ปานกลาง	14
8	จัดหารายได้จากการผลิตหรือบริการต่างๆ ในโรงเรียน	2.99	1.20	ปานกลาง	13
9	ประสานงานรับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	2.41	1.29	ปานกลาง	15
10	ประสานงานขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	3.22	1.08	ปานกลาง	12
11	การประสานงานขอรับงบประมาณสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษแก่นักเรียน	3.58	1.01	มาก	6

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
12	ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้น สังกัด	3.58	0.97	มาก	6
13	ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	3.68	1.03	มาก	3
14	ประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการ ประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ	3.72	0.99	มาก	2
15	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ	3.76	1.00	มาก	1
รวมเฉลี่ย		3.37	0.81	ปานกลาง	

จากตาราง 5 พบ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากร
เพื่อการจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
ในด้านงบประมาณ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ข้อ 15 ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 3.76$) ข้อ 14 ประสานงานกับ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้
งบประมาณอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.72$) ข้อ 13 ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.68$) ข้อ 4 มีการวางแผนศึกษาสำรวจความต้องการตามความเป็นจริง
($\bar{X} = 3.66$) ข้อ 3 สำรวจหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนแก่นักเรียนที่ยากจน ($\bar{X} = 3.61$) และข้อ 2
วางแผนจัดทำข้อมูลความต้องการนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับปกติ ข้อ 11 การประสานงาน
ขอรับงบประมาณสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษาแก่นักเรียน และข้อ 12 ประสานงานขอรับ
การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ($\bar{X} = 3.58$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ
ปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 15 ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ($\bar{X} = 3.76$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 9 ประสานงานรับการสนับสนุนจากต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.41$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรายชื่อ

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับที่
1	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เกี่ยวข้อง ระดมความคิดเพื่อการวางแผนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน	3.70	0.90	มาก	9
2	รวบรวมแหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่ขาดแคลนและจำเป็นต้องรับการสนับสนุนช่วยเหลือ	3.57	0.89	มาก	13
3	ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันกับต่อการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์	3.64	0.95	มาก	10
4	มีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาดูงาน นอกสถานศึกษาหน่วยงานราชการ และเอกชน	3.89	0.86	มาก	4
5	มีการจัดสถานประกอบการต่างๆเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์	3.42	0.99	ปานกลาง	14
6	มีการประสานงาน อำนวยความสะดวก ในการใช้ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทางศาสนา นำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางการศาสนาประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	4.00	0.83	มาก	3
7	ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและชุมชน	4.05	0.84	มาก	2

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
8	มีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชนในการ จัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยใน วันสำคัญต่าง ๆ	4.07	0.83	มาก	1
9	มีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในชุมชนและท้องถิ่น	3.88	0.85	มาก	5
10	ผู้บริหารแสดงบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทาง วิชาการ	3.87	0.87	มาก	6
11	มีการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการ เรียนรู้ของนักเรียน	3.74	0.89	มาก	7
12	มีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรใน ชุมชนเข้มงวดอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	3.62	0.92	มาก	11
13	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ศึกษาหา ความรู้ตามแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการศึกษาในท้องถิ่น	3.74	0.90	มาก	7
14	มีการประสานงานขอรับการบริจาควัสดุอุปกรณ์ที่ ขาดแคลนเพื่อใช้ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.59	1.04	มาก	12
รวมเฉลี่ย		3.77	0.66	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากร
เพื่อ การจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
ในด้านวัสดุอุปกรณ์โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางคือ ข้อ 5 มีการจัดสถานประกอบการต่าง ๆ
เป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.42$) ส่วนข้ออื่น ๆ มีการปฏิบัติ
อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 8 มีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน
ในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.07$) และข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 5 มีการจัดสถานประกอบการต่างๆเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้และการฝึก
ประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.42$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการ
ระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการ โดยรายชื่อ

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
1	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ได้ศึกษานโยบายการระดมทรัพยากรทาง การศึกษาเพื่อบริหารจัดการศึกษาและวางแผนการ ดำเนินงานไว้ล่วงหน้าจากหน่วยเหนือ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	3.82	0.84	มาก	14
2	มีการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรที่จำเป็นและ ขาดแคลน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ โดยกระจาย อำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	3.78	0.88	มาก	15
3	มีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนตาม ระเบียบว่าด้วยการวัดผล	4.13	0.83	มาก	1
4	จัดหาหลักสูตร เอกสารหลักสูตรอย่างเพียงพอตาม สภาพของโรงเรียน	4.09	0.88	มาก	2
5	มีการบริหารจัดการ โดยอาศัยหลักนิติธรรมและ หลักคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่าง เป็นธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับ นักเรียน	4.00	0.88	มาก	5
6	จัดให้ครูผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอน ควบคุมดูแลให้ครูนำไปใช้ประกอบการเรียนการ สอน	3.86	0.84	มาก	11

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
7	มีการวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักความ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	4.03	0.87	มาก	4
8	เปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่ายเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจแก้ปัญหาใน การบริหารและจัดการศึกษาโดยอาศัยหลักการมี ส่วนร่วม	3.90	0.86	มาก	9
9	มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์ สูงสุดในการบริหารและจัดการศึกษาโดยอาศัยหลัก ความคุ้มค่า	3.94	0.87	มาก	6
10	มีการจัดการอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถทันการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	3.92	0.84	มาก	8
11	มีการจัดครูรับผิดชอบในสายงาน โดยคำนึงถึง ความรู้ความสามารถ	4.06	0.86	มาก	3
12	จัดหาอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการ พัฒนาการสอน เพื่อบริการแก่ครู	3.94	0.87	มาก	6
13	มีการพัฒนาทั้งระบบปรับโครงสร้างและ วัฒนธรรมขององค์กรทั้งระบบ	3.84	0.86	มาก	12
14	ให้ความสำคัญในการ กำกับติดตาม ตรวจสอบผล การระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.82	0.86	มาก	13
15	สถานศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการระดมทรัพยากร อย่างเป็นระบบ	3.77	0.86	มาก	16

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อ	บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ปฏิบัติ	ลำดับที่
16	สถานศึกษารายงานข้อมูลการระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบแก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบประจำปี	3.90	0.88	มาก	9
รวมเฉลี่ย		3.92	0.71	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการระดมทรัพยากร เพื่อ การจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านการบริหารจัดการ โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 3 มีการวัดผล ประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล ($\bar{X} = 4.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อ 15 สถานศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.77$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของ ผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมรายด้านและรายข้อปรากฏ ดังตาราง 8-12

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านบุคลากร	3.48	0.96	3.51	0.68	27.101*
2	ด้านงบประมาณ	3.28	0.93	3.41	0.74	8.063*
3	ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.77	0.61	3.77	0.69	0.574
4	ด้านการบริหารจัดการ	4.07	0.69	3.86	0.71	0.062
รวมเฉลี่ย		3.65	0.70	3.64	0.63	8.840*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารจัดการ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรายชื่อ

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	มีการรวบรวมข้อมูลของบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.55	0.80	3.54	0.97	5.521*
2	จัดทำปฏิทินกำหนดเวลาในการเชิญบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือบุคลากรจากองค์กรอื่นๆ เพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.50	1.01	3.43	0.94	3.321
3	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการจัดการศึกษา	3.96	0.88	3.88	0.87	0.560
4	ประสานงานในการขอตัว หรือยืมตัวบุคลากรในรายวิชาที่ขาดแคลนในสถานศึกษาใกล้เคียง	3.01	1.15	3.08	1.11	0.026*
5	ผู้บริหารเชิญศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ มีความสามารถมาช่วยสอนประจำอย่างสม่ำเสมอ	3.11	1.32	2.88	1.21	3.148
6	เชิญศิษย์เก่ามาแนะแนวการศึกษาต่อให้กับรุ่นน้องที่จะจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน	3.17	1.49	3.04	1.22	21.686*
7	ร่วมมือกับ ตำรวจ แพทย์ พยาบาล พระ เพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน	3.63	1.12	3.83	0.94	6.431*

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
8	ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านยาเสพติดใน โรงเรียน	3.68	1.09	3.87	0.90	10.462*
9	ขอรับการสนับสนุนจากศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ	3.36	1.22	3.32	0.99	18.461*
10	ขอรับการสนับสนุนการให้ความรู้จาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.59	1.11	3.62	1.01	0.741
11	มีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น (ปราชญ์ ชาวบ้าน) มาให้ความรู้แก่นักเรียน	3.72	1.02	3.56	1.00	0.220
12	นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้าน คุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน	3.84	1.43	4.03	0.98	47.348*
13	นิมนต์พระสงฆ์มาช่วยสอนใน โรงเรียน	3.55	1.47	3.79	1.16	21.594*
14	เชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จใน การประกอบอาชีพมาให้ความรู้และ แนะนำแนวความคิดแก่นักเรียน	3.15	1.20	3.28	0.95	6.229*
15	ประสานงานเพื่อการรายงานผลการ ประเมินการระดมทรัพยากรบุคคลให้ ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญา และ ผู้เกี่ยวข้องทราบผลอย่างสม่ำเสมอ	3.33	1.14	3.48	0.93	6.752*
	รวมเฉลี่ย	3.48	0.96	3.51	0.68	27.101*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานูริรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 1 มีการรวบรวมข้อมูลของบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อ 4 ประสานงานในการขอตัว หรือยืมตัวบุคลากรในรายวิชาที่ขาดแคลน ในสถานศึกษาใกล้เคียง ข้อ 6 เชิญศิษย์เก่ามาแนะแนวการศึกษาต่อให้กับรุ่นน้องที่จะจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน ข้อ 8 ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านยาเสพติดในโรงเรียน ข้อ 9 ขอรับการสนับสนุนจากศึกษานิเทศก์เพื่อให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ข้อ 12 นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ข้อ 13 นิมนต์พระสงฆ์มาช่วยสอนในโรงเรียน ข้อ 14 เชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาให้ความรู้และแนะนำแนวความคิดแก่นักเรียน และข้อ 15 ประสานงานเพื่อการรายงานผลการประเมินการระดมทรัพยากรบุคคลให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญา และผู้เกี่ยวข้องทราบผลอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านงบประมาณ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรายชื่อ

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	มีการวางแผนศึกษาสำรวจความต้องการตามความเป็นจริง	3.50	0.86	3.73	0.98	0.849
2	วางแผนจัดทำข้อมูลความต้องการนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับปกติ	3.50	1.12	3.61	0.90	9.424*
3	สำรวจหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนแก่นักเรียนที่ยากจน	3.41	1.06	3.69	0.97	7.339*
4	จัดทำหนังสือขอรับการบริจาคโดยตรงกับหน่วยงาน สถานประกอบการ ผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ ในชุมชน	3.27	1.31	3.31	1.09	12.002*
5	โรงเรียนจัดผ้าป่าการศึกษา	3.28	1.28	3.36	1.19	4.841*
6	จัดกิจกรรมเพื่อหางบประมาณในการสนับสนุนจัดการศึกษา	3.47	1.31	3.27	1.05	18.718*
7	จัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน	2.55	1.12	2.99	1.18	0.038
8	จัดหารายได้จากการผลิตหรือบริการต่างๆ ในโรงเรียน	2.82	1.19	3.07	1.20	0.155
9	ประสานงานรับการสนับสนุนจากต่างประเทศ	2.18	1.33	2.52	1.26	0.080
10	ประสานงานขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	3.23	1.12	3.21	1.06	1.454

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
11	การประสานงานขอรับงบประมาณสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษาแก่นักเรียน	3.55	1.18	3.59	0.93	14.244*
12	ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด	3.59	1.13	3.58	0.89	10.683*
13	ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3.68	1.24	3.68	0.92	24.856*
14	ประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ	3.65	1.14	3.74	0.92	11.862*
15	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	3.55	1.09	3.86	0.94	4.809*
	รวมเฉลี่ย	3.28	0.93	3.41	0.743	8.063*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามูรวิรัมย์ เขต 2 ด้านงบประมาณ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 2 วางแผนจัดทำข้อมูลความต้องการนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับปกติ ข้อ 3 สำรวจหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนแก่นักเรียนที่ยากจน ข้อ 4 จัดทำหนังสือขอรับการบริจาค โดยตรงกับหน่วยงาน สถานประกอบการ ผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ ในชุมชน ข้อ 5 โรงเรียนจัดผ้าป่าการศึกษา ข้อ 6 จัดกิจกรรมเพื่อหางบประมาณในการสนับสนุนจัด

การศึกษา ข้อ 11 การประสานงานขอรับงบประมาณสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษาแก่นักเรียน
ข้อ 12 ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด ข้อ 13 ประสานงานขอรับ
การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อ 14 ประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ
และข้อ 15 ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรายงานผลการใช้งบประมาณ
ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบส่วนข้ออื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตาราง 11 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรายชื่อ

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เกี่ยวข้อง ระดมความคิดเพื่อการวางแผนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน	3.76	0.93	3.68	0.89	2.086
2	รวบรวมแหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่ขาดแคลนและจำเป็นต้องรับบริการสนับสนุนช่วยเหลือ	3.62	0.88	3.54	0.89	0.006
3	ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันต่อการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์	3.77	0.93	3.58	0.95	0.019
4	มีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาหน่วยงานราชการและเอกชน	3.78	0.71	3.94	0.92	1.704
5	มีการจัดสถานประกอบการต่างๆเป็นแหล่งสนับสนุนการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์	3.24	1.04	3.50	0.96	1.814
6	มีการประสานงาน อำนวยความสะดวก ในการใช้ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทางศาสนานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางการศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน	4.07	0.83	3.97	0.82	4.559*

ตาราง 11 (ต่อ)

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7	ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและชุมชน	3.99	0.82	4.07	0.85	0.605
8	มีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญต่างๆ	4.02	0.92	4.09	0.80	13.760*
9	มีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนและท้องถิ่น	3.76	0.87	3.93	0.83	6.036*
10	ผู้บริหารแสดงบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางวิชาการ	3.86	0.90	3.87	0.86	7.094*
11	มีการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน	3.81	0.80	3.71	0.93	3.660
12	มีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กรในชุมชนยืมวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน	3.55	0.88	3.65	0.94	0.039
13	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ศึกษาหาความรู้ตามแหล่งเรียนรู้ที่ต้องการศึกษาในท้องถิ่น	3.72	0.78	3.74	0.95	3.392
14	มีการประสานงานขอรับการบริจาควัสดุอุปกรณ์ที่ขาดแคลนเพื่อใช้ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา	3.76	0.95	3.51	1.07	0.006
รวมเฉลี่ย		3.77	0.61	3.77	0.67	0.574

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านวัตถุประสงค์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ข้อ 6 มีการประสานงาน อำนวยความสะดวก ในการใช้ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทางศาสนานักเรียนเข้าร่วม กิจกรรมทางการศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน ข้อ 8 มีการประสานงานขอ ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญต่างๆ ข้อ 9 มีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนและท้องถิ่นและข้อ 10 ผู้บริหารแสดงบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่วนข้ออื่นๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรายชื่อ

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษานโยบายการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อบริหารจัดการศึกษาและวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าจากหน่วยเหนือ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	4.04	0.74	3.72	0.87	8.093*
2	มีการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรที่จำเป็นและขาดแคลน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ โดยกระจายอำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	3.86	0.88	3.75	0.88	1.074
3	มีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล	4.14	0.80	4.12	0.84	0.915
4	จัดหาหลักสูตร เอกสารหลักสูตรอย่างเพียงพอตามสภาพของโรงเรียน	4.20	0.86	4.04	0.88	0.668
5	มีการบริหารจัดการ โดยอาศัยหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับนักเรียน	4.16	0.89	3.93	0.88	1.227
6	จัดให้ครูผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอน ควบคุมดูแลให้ครูนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน	4.03	0.72	3.78	0.87	8.525*

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
7	มีการวางแผนในการปฏิบัติงานโดยใช้หลักความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	4.17	0.89	3.97	0.85	6.239*
8	เปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจแก้ปัญหาในการบริหารและจัดการศึกษาโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม	4.04	0.88	3.83	0.85	0.196
9	มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารและจัดการศึกษาโดยอาศัยหลักความคุ้มค่า	4.05	0.89	3.89	0.86	0.030
10	มีการจัดการอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถทันการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	3.99	0.80	3.88	0.85	1.817
11	มีการจัดครูรับผิดชอบในสายงานโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ	4.19	0.80	4.00	0.88	0.037
12	จัดหาอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการพัฒนางานสอน เพื่อบริการแก่ครู	4.10	0.74	3.87	0.91	9.924*
13	มีการพัฒนาทั้งระบบปรับโครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กรทั้งระบบ	4.08	0.78	3.73	0.88	7.110*

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อ	รายการปฏิบัติ	ผู้บริหาร		ครู		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
14	ให้ความสำคัญในการ กำกับติดตาม ตรวจสอบผลการระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่น และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	4.11	0.78	3.70	0.87	2.778
15	สถานศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการ ระดมทรัพยากรอย่างเป็นระบบ	3.88	0.81	3.73	0.88	1.543
16	สถานศึกษารายงานข้อมูลการระดม ทรัพยากรอย่างเป็นระบบแก่ผู้ที่มีส่วน ได้ส่วนเสียบทราบประจำปี	4.05	0.82	3.84	0.89	2.407
	รวมเฉลี่ย	4.07	0.69	3.86	0.71	0.062

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามูรวิรัมย์ เขต 2 ในด้านการบริหารจัดการ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือข้อ 1 ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษานโยบายการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อบริหารจัดการศึกษาและวางแผนการดำเนินงานไว้ล่วงหน้าจากหน่วยเหนือ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ข้อ 6 จัดให้ครูผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอน ควบคุมดูแลให้ครูนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ข้อ 7 มีการวางแผนในการปฏิบัติงานโดยใช้หลักความโปร่งใสสามารถ ตรวจสอบได้ ข้อ 12 จัดหาอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการพัฒนางานสอน เพื่อบริการแก่ครู และข้อ 13 มีการพัฒนาทั้งระบบปรับโครงสร้างและวัฒนธรรมขององค์กร ทั้งระบบ ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมรายด้านและรายข้อ ปรากฏดังตาราง 13 - 16

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

รายการ	ผู้บริหารและครู						F
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
ด้านบุคลากร	3.67	0.69	3.48	0.83	3.43	0.74	3.278*
ด้านงบประมาณ	3.58	0.75	3.29	0.89	3.37	0.70	4.635*
ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.94	0.68	3.71	0.67	3.74	0.64	4.582*
ด้านการบริหารจัดการ	4.07	0.81	3.91	0.71	3.86	0.63	2.924
รวมเฉลี่ย	3.82	0.23	3.60	0.27	3.60	0.24	4.497*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method) ซึ่งปรากฏผลดังตาราง 14 ถึงตาราง 16 ดังนี้

ตาราง 14 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร
จำแนกตามขนาดโรงเรียน เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3.67	3.48	3.43
ขนาดเล็ก	3.67	-	0.19	0.23*
ขนาดกลาง	3.48		-	0.05
ขนาดใหญ่	3.43			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 14 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการ
ระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร โรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นของผู้บริหาร
และครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 และส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านงบประมาณ
จำแนกตามขนาดโรงเรียน เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3.58	3.29	3.37
ขนาดเล็ก	3.58	-	0.29*	0.21
ขนาดกลาง	3.29		-	0.08
ขนาดใหญ่	3.37			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อภาระคัม
 ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
 เขต 2 ในด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อ
 ภาระคัมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 และส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 16 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อภาระคัมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาใน
 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านวัสดุอุปกรณ์
 จำแนกตามขนาดโรงเรียน เป็นรายคู่

ขนาดโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		3.94	3.71	3.74
ขนาดเล็ก	3.94	-	0.23*	0.20
ขนาดกลาง	3.71		-	0.03
ขนาดใหญ่	3.74			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อภาระคัม
 ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
 เขต 2 ในด้านวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อ
 ภาระคัมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05 และส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้บริหาร และครู โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นกันแล้วแจกแจงความถี่ หากำร้อยละและเสนอข้อมูลประกอบความเรียง ปรากฏดังตาราง 17-21

ตาราง 17 จำนวนและค่าร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
1. ด้านบุคลากร	395	79.48	3
2. ด้านงบประมาณ	373	75.05	4
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์	420	84.51	1
4. ด้านการบริหารจัดการ	400	80.48	2
รวม	318	63.98	-

จากตาราง 17 พบว่า ผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมเฉลี่ยจำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 63.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีจำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 84.51 รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการ มีจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 80.48 ส่วนด้านที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ด้านงบประมาณ มีจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 75.05

ตาราง 18 จำนวนและค่าร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบทบทวนของ
ผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านบุคลากร โดยรวม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
ด้านบุคลากร			
1. นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน	125	25.15	1
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการวางแผนในการจัดการศึกษาคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วน ร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนใน การจัดการศึกษาให้มากกว่านี้	110	22.13	2
3. ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ ด้านยาเสพติดใน โรงเรียน	86	17.30	3
4. สถานศึกษาควรมีการขอรับบริการสนับสนุนการให้ ความรู้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กร อื่น ๆ	74	14.92	4
รวม	395	79.48	-

จากตาราง 18 พบว่า ผู้ที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านบุคลากร
มีจำนวน 395 คน คิดเป็นร้อยละ 79.48 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในรายละเอียด
พบว่า ข้อที่มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม
แก่นักเรียน มีจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 25.15 รองลงมาคือ คณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการ
จัดการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการจัดการศึกษาให้มากกว่านี้ มีจำนวน 110 คน
คิดเป็นร้อยละ 22.13 ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านยาเสพติดใน โรงเรียน

มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 17.30 และสถานศึกษาควรมีการขอรับการสนับสนุนการให้ความรู้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่น ๆ มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 14.92 ตามลำดับ

ตาราง 19 จำนวนและค่าร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านงบประมาณ โดยรวม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
ด้านงบประมาณ			
1. ผู้บริหาร คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานควรรายงานผลการใช้งบประมาณให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปีการศึกษา	120	24.14	1
2. ควรประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมใน การประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ	96	19.32	2
3. ควรประสานงานขอรับการสนับสนุนจากองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง	84	16.90	3
4. ควรมีการวางแผนศึกษาสำรวจความต้องการตาม ความเป็นจริง	73	14.69	4
รวม	373	75.05	-

จากตาราง 19 พบว่า ผู้ที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านงบประมาณ มีจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 75.05 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในรายละเอียด พบว่า ข้อที่มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ผู้บริหาร คณะครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปีการศึกษา มีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 24.14 รองลงมาคือ ควรประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ มีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 19.32 ด้านควรประสานงานขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง มีจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90 และควรมีการวางแผนศึกษาสำรวจความต้องการตามความเป็นจริง มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 14.69 ตามลำดับ

ตาราง 20 จำนวนและค่าร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตอบบทบาทของ
ผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยรวม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
ด้านวัสดุอุปกรณ์			
1. ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ในวันสำคัญต่าง ๆ	126	25.35	1
2. ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยในสถานศึกษาและชุมชน	111	22.33	2
3. มีการประสานงาน อำนวยความสะดวกในการใช้ ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทาง ศาสนานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางการศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน	98	19.72	3
4. มีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาดูงาน นอก สถานศึกษาหน่วยงานราชการ และเอกชน	85	17.10	4
รวม	420	84.51	-

จากตาราง 20 พบว่า ผู้ที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านวัสดุอุปกรณ์
มีจำนวน 420 คน คิดเป็นร้อยละ 84.51 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในรายละเอียด
พบว่า ข้อที่มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน
ในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญต่าง ๆ มีจำนวน 126 คน
คิดเป็นร้อยละ 25.35 รองลงมาคือ ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยใน
สถานศึกษาและชุมชน มีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 22.33 มีการประสานงาน อำนวยความสะดวก
ในการใช้ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทางศาสนานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม
ทางการศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 19.72 และ
มีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาดูงาน นอกสถานศึกษาหน่วยงานราชการ และเอกชน มีจำนวน 85 คน
คิดเป็นร้อยละ 17.10 ตามลำดับ

ตาราง 21 จำนวนและคำร้อยละของผู้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ต่อบทบาทของ
ผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวม

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ลำดับที่
ด้านการบริหารจัดการ			
1. การตรวจสอบที่ได้รับมาจัดการศึกษา ให้เกิด ความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้	122	24.55	1
2. ศึกษานโยบายการบริหารทรัพยากรทาง การศึกษาเพื่อการบริหารการศึกษาของหน่วยงาน	101	20.32	2
3. พัฒนานุคลากรให้ใช้ทรัพยากรที่ได้รับมา อย่างคุ้มค่า สนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	97	19.51	3
4. การประชาสัมพันธ์การได้รับทรัพยากร และ เผยแพร่ข้อมูลจากที่ได้รับบริจาค	80	16.10	4
รวม	400	80.48	-

จากตาราง 21 พบว่า ผู้ที่แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านการบริหาร
จัดการ มีจำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 80.48 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะใน
รายละเอียด พบว่า ข้อที่มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุด คือ การตรวจสอบที่ได้รับมาจัดการศึกษา
ให้เกิดความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้ มีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 24.55 รองลงมาคือ
ศึกษานโยบายการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารการศึกษาของหน่วยงาน
มีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 20.32 พัฒนานุคลากรให้ใช้ทรัพยากรที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่า
สนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น มีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 19.51 และ
การประชาสัมพันธ์การได้รับทรัพยากร และเผยแพร่ข้อมูลจากที่ได้รับบริจาค มีจำนวน 80 คน
คิดเป็นร้อยละ 16.10 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอหัวข้อคำถามสำคัญ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมุติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 แยกเป็นผู้บริหาร โรงเรียนจำนวน 244 คน ครู 2,659 คน รวมทั้งสิ้น 2,903 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148) และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามขนาดโรงเรียน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น หลังจากนั้น จึงสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารจำนวน 152 คน และครูจำนวน 345 คน รวม 497 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยปรึกษาคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงแบบ Face Validity แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยมีค่า อยู่ระหว่าง 1.792-6.439 นำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีการของครอนบาค ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9730

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จัดส่งแบบสอบถามไปที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง แล้วผู้วิจัยติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 497 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ 497 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติดังนี้

1. การศึกษาสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อ

การระดมทรัพยากรเพื่อการจัดศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยการทดสอบค่า t -test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดศึกษาในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการใช้ F -test เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ใช้การทดสอบโดยวิธีการของเซฟเฟ้ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หากคำร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร โรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดม

เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร โรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านงบประมาณ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านวัสดุอุปกรณ์ โรงเรียนขนาดกลางกับขนาดเล็ก มีความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

4.1 ด้านบุคลากร ควรนิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการจัดการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านยาเสพติดในโรงเรียน และสถานศึกษาควรมีการขอรับการสนับสนุนการให้ความรู้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่น ๆ

4.2 ด้านงบประมาณ ควรรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปี การศึกษา ประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนศึกษาสำรวจความต้องการตามความเป็นจริง

4.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญต่าง ๆ ให้ความสำคัญ ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษาและชุมชน มีการประสานงาน อำนวยความสะดวก

ในการใช้ ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทางศาสนานำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางการศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน และมีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาดูงานนอกสถานศึกษาหน่วยงานราชการและเอกชน

4.4 ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการตรวจสอบที่ได้รับมาจัดการศึกษาทำให้เกิดความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้ ศึกษา นโยบายการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อการบริหารการศึกษาของหน่วยเหนือ ศึกษานโยบายการให้ใช้ทรัพยากรที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่า สนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์การได้รับทรัพยากร และเผยแพร่ข้อมูลจากที่ได้รับบริจาค

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และด้านการบริหารการจัดการ ซึ่งผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาเป็นกระบวนการบริหารจัดการที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี และการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องให้สอดคล้องกับสภาพ ที่เป็นจริงของสังคมในปัจจุบัน การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นย่อมจะต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง โดยเฉพาะการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในการบริหาร โรงเรียน จะต้องอาศัยทรัพยากรเป็นสำคัญในการบริหารงานเพื่อให้การดำเนินงานตามภาระหน้าที่ที่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ข้าราชการครูทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารหรือครูมีภาระหน้าที่เช่นเดียวกันคือ พยายามพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายและต้องสรรหาทรัพยากรทางการศึกษามาใช้ในการบริหารจัดการให้ได้มากที่สุด รวมทั้งการระดมทรัพยากรเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญมากในปัจจุบัน หากโรงเรียนสามารถระดมทรัพยากรทางการศึกษาได้มากเท่าใดก็จะทำให้เกิดคุณภาพการศึกษามากขึ้น อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการระดมการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้ หมวด 1 มาตรา 9(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา หมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการจัดการศึกษา มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุน ด้านงบประมาณ การเงินและทรัพย์สินจากทั้งของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและต่างประเทศมาใช้ในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ เบนจิวรณ อุไรรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอำนาจ ชัยพันธ์ (2552 : 59-60) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการระดมทรัพยากร ทางการศึกษา-กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีจุดประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของ โรงเรียนบ้านด้าย เทพกาญจนอุปถัมภ์ จากการศึกษาพบว่า การบริหารและการจัดการ เพื่อให้ได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนอุปถัมภ์ ปรากฏว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เน้นการสร้าง ความตระหนักให้กับครู นักเรียน ให้เห็นความสำคัญ ของการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการการระดมทรัพยากรทางการศึกษา โดยการขอรับบริจาคจากประชาชน ทั้งในส่วนบุคคลและองค์กรเอกชน มูลนิธิ สอดคล้องกับประเสริฐ วงศ์เสนา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครู มีความคิดเห็นต่อสภาพการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษา

ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและด้านงบประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีบทบาทหน้าที่ต่างกัน ส่งผลต่อการดำเนินการต่าง ๆ ย่อมแตกต่างกันด้วย ผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องบริหารจัดการในทุกเรื่องของกิจการในโรงเรียน เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรม มีเหตุผล มีความรู้ทางการศึกษา เป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถทางการบริหาร มีการวางแผนกลยุทธ์ มีความสามารถในการระดมทรัพยากรและบริหารทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ รู้จักนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข อีกทั้งกำหนดนโยบายและแผนงาน การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการ สามารถนำหลักการบริหาร มาใช้ เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหน่วยงาน โดยเน้นจุดประสงค์ร่วมกันเกิดความพึงพอใจ ในหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ส่วนครูจะเป็นผู้ที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานคือ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข อีกทั้งยังต้องดำเนินงานตามนโยบายและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย สนับสนุนแนวคิดของผู้บังคับบัญชา จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับ เบญจวรรณ อุไรรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและสถานภาพทางตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและสถานภาพทางตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ประเสริฐ วงศ์เสนา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการระดมทรัพยากร ในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพการระดมทรัพยากร ในท้องถิ่น เพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่วางไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพและบริบทของโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดโรงเรียน ไม่เหมือนกันรวมถึงปัจจัยอื่น ๆ เช่น งบประมาณที่ได้รับในการจัดสรร จำนวนบุคลากร จำนวนนักเรียน อาคารสถานที่ สภาพเศรษฐกิจของชุมชน เป็นต้น จึงทำให้สถานศึกษามีเหตุผลและความจำเป็นไม่เหมือนกัน เหล่านี้จึงทำให้โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2549 : 5-12) ที่รายงานสรุปผลการสัมมนาระดมความคิดเรื่องการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษา : การบริหารและการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัว การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี พบว่า ปัญหาการจัดสรรค่าใช้จ่ายรายหัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือขนาดและที่ตั้งของสถานศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กรวมทั้งโรงเรียนเอกชน ซึ่งไม่มีงบประมาณเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาให้มี คุณภาพ อีกทั้งยังได้รับงบประมาณล่าช้า สาเหตุการจัดสรรค่าใช้จ่ายให้โรงเรียนขนาดเล็ก โดยคิดเฉพาะค่าใช้จ่ายรายหัวทำให้โรงเรียนไม่มีงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และจากการสรุปผลการติดตามและรายงานความก้าวหน้าของการปฏิรูปการศึกษาในปี 2548 พบว่า การระดมทรัพยากรจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมยังดำเนินการไม่ได้กว้างขวางเท่าที่ควร เนื่องจากรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมและให้แรงจูงใจให้บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษา จากการติดตามผลพบว่าการสนับสนุนหรือการอุดหนุนงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาของสถาบันสังคมและองค์กรต่างๆ ยังไม่มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ เบญจวรรณ อุไรรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและสถานภาพทางตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและสถานภาพ

การศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และเปรียบเทียบจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและสถานภาพทางตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่าเมื่อเปรียบเทียบการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและสถานภาพทางตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ประเสริฐวงศ์สนา (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อสภาพการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการบริหารการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์และขนาดโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งมีประเด็นดังนี้ ด้านบุคลากรคือ ควรมีนโยบายที่ช่วยให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการจัดการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพจิตในโรงเรียนและขอรับการสนับสนุนการให้ความรู้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่น ๆ ด้านงบประมาณควรรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทุกปีการศึกษา ประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบและมีการวางแผนศึกษาสำรวจ ความต้องการตามความเป็นจริง ด้านวัสดุอุปกรณ์ควรมีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยในวันสำคัญต่าง ๆ ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในสถานศึกษา และชุมชน มีการประสานงาน อำนวยความสะดวกในการใช้ ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทางศาสนานักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน และมีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาดูงาน นอกสถานศึกษาหน่วยงานราชการและเอกชน ด้านการบริหารจัดการควรมีการตรวจสอบที่ได้รับมาจัดการศึกษาทำให้เกิดความชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้ศึกษานโยบายการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อการบริหารการศึกษาของหน่วยเหนือ

พัฒนาบุคลากรให้ใช้ทรัพยากรที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่า สนองความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์การได้รับทรัพยากร และเผยแพร่ข้อมูลจากที่ได้รับบริจาค สอดคล้องกับ บุญเสริม วิสกุล และคนอื่น ๆ (2546 : 21-24) ได้กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบงบประมาณทางการศึกษาของ ประเทศไทยได้มีการเสนอให้มีการระดมเงินจากแหล่งอื่นๆ นอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน มาใช้ในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น ในส่วนของเงินอุดหนุนจากท้องถิ่น ควรมีการกระจายอำนาจทางการเงินและการคลัง รวมทั้งการปฏิรูประบบภาษีอากร เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถรายได้เพิ่มขึ้น ในระยะแรกเริ่ม มีข้อเสนอให้นำรายได้ของท้องถิ่นมาใช้จ่ายการศึกษาให้สูงขึ้นจากเดิม ควรระดม การลงทุนจากภาคเอกชนและผู้เรียนให้มากขึ้น โดยส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนทางการศึกษาและ ให้ผู้เรียนเสียค่าเล่าเรียนให้สะท้อนค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้มากขึ้นในระดับอุดมศึกษา ส่งเสริมให้ องค์กรหรือเอกชนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพจัดการศึกษาให้มากขึ้น โดยรัฐให้การสนับสนุน ทางการเงินและความช่วยเหลือทางวิชาการ ตลอดจนอำนวยความสะดวกเพื่อให้ภาคเอกชนและ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อ บุคลากร และหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหาร จัดการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการบริหารและจัดการศึกษาไปอย่างมีประสิทธิภาพและ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้ จึงขอเสนอแนะโดยสรุป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม แก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ควรส่งเสริมการจัดการศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน ได้ตระหนักถึงการประพฤติตนเป็นคนดี ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการนิมนต์ครูพระ มาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในส่วนของคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามแก่นักเรียน
2. ด้านงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นควรมีการบริหาร งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนจัดสรรงบประมาณ ให้เหมาะสมกับความต้องการ ในการพัฒนาให้คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอ งบประมาณ ติดตาม และตรวจสอบ ระดมทุนในการพัฒนาโรงเรียนจากชุมชน ท้องถิ่น ครูที่ทำ หน้าที่เกี่ยวข้องการบริหารงบประมาณได้เข้าอบรม เพื่อให้มีความรู้ในการทำงานอย่างต่อเนื่อง และ

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ที่สามารถฝึกประสบการณ์อาชีพในโรงเรียน หรือนำนักเรียน ไปศึกษาในสถานฝึกประสบการณ์ในท้องถิ่น เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

4. ด้านการบริหารจัดการ ผลการวิจัยพบว่า มีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นควรมีการบริหารจัดการ โรงเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม มีการติดตามช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ให้ความรู้ครูและส่งเสริมการเข้ารับการอบรมด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นและความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชักพื้นฐานและชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และองค์กรอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อการระดมทรัพยากร เพื่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2545). การประเมินตามสภาพจริง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ดู
สภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ (ร.ศ.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ :
กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณา สว่างแสง. (2542). ความต้องการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น ในการบริหารงานวิชาการของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย. (2544). ยุทธศาสตร์การลงทุนทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย.
- เจน แผลงเดชา. (2549). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ ศ.ม.(การบริหาร
การศึกษา). ภูเก็ต : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2541). รายงานการวิจัยประกอบพระราชบัญญัติการศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริก แฉ่มสุริยา. (2536). สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานราชการ
ของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สาขาการบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทิพาดี เมฆสุวรรณค์. (2545). การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาทิตย์โปรดักส์กรุ๊ป.
- รวิชัย เปรมปรีดี. (2543). ปัจจัยที่จำเป็นในการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- นาจาร์บี เมืองเฉลิม. (2546). สภาพการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารจัดการศึกษาใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

- _____. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญฟ้า ถิมวัฒนา. (2549). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา
เพื่อการบริหารสถานศึกษา : กรณีโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บุญเสริม วิสกุล และคณะ. (2546). การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดระบบงบประมาณและการ
ลงทุนเพื่ออุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคมและเศรษฐกิจมหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์.
- เบญจวรรณ อุไรรัตน์. (2550). การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สุรินทร์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ประจักษ์ ลือฉาย. (2547). “ ประสิทธิผลของสถานศึกษา : สภาพและความคาดหวัง,”
วารสารบัณฑิตศึกษา. 1(4) : 41 – 43.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. ภาควิชา
ทดสอบและวิจัยทางการศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประเสริฐ วงศ์เสนา. (2552). สภาพการระดมทรัพยากรในห้องเรียนเพื่อการบริหารการศึกษา
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประเวศ วะสี. (2540). ภาวะผู้นำ...พยาธิสภาพในสังคมไทยและวิธีแก้ไข. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์พิมพ์ไทย.
- _____. (2544). ยุทธศาสตร์การลงทุนทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : การปิโตรเลียม
แห่งประเทศไทย.
- ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.
กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2547). การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี :
ฝ่ายการพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549). (2545). กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2538). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : ตุภา.
- พิภพ สุวรรณรักษ์. (2542). การวางแผนและการบริหารโครงการ. นครปฐม : สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- พัชรกฤษฏี พวงนิล. (2553). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ค. (สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2547). หลักการและแนวคิดทางการบริหาร. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา : <http://vdo.kku.ac.th/mediacenter/mediacenteruploads/lib/html/1228/mu1.html#LINK02> [2548, ตุลาคม 10].
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์ จำกัด.
- รุ่ง แก้วแดง. (2528). “โรงเรียนประถมศึกษา.” ใน เอกสารการสอนชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1. หน้า 28. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2540). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : มติชน.
- _____. (2546, พฤษภาคม). “ การเตรียมการเข้าสู่โครงสร้างใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ รายการ เข้าวันนี้,” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.once.go.th/news46/sala/s460531.html> [2546, สิงหาคม 6]
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2544). ทรัพยากรการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิชัย ดันศิริ. (2542). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดสู่การปฏิรูปในพระราชบัญญัติการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย อยู่เจริญ. (2537). สภาพการใช้ทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิทย์ เทียงบูรณธรรม. (2541). การบริหารงานวิจัย แนวคิดจากประสบการณ์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2545). การบริหารหลักการทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบท
วิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- ศิริอร ชันธหัตถ์. (2541). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.
- ศุภร บุญราช. (2544). การปฏิบัติและความคาดหวังเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อ
การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา 2542 ในโรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(สาขาการบริหาร
การศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สนอง เครือมาก. (2540). คู่มือสอบ : ปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์การพิมพ์.
- สมพร แดงสวัสดิ์. (2547). การศึกษาปัญหาการระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การ
บริหารการศึกษา). นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ. (2543). รายงานวิจัยเอกสารเรื่องใบอนุญาตผู้ประกอบการ
ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- สมเดช สีแสง. (2544). การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป. ชัยนาท: มปท.
- สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอครบุรี. (2544). ปัญหาการจัดการทรัพยากรและวิทยาการ
บุคคลภายนอกของสถานศึกษา. นครราชสีมา : สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอครบุรี. แผ่นพับ.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541ก). ชุดฝึกอบรมผู้บริหารระดับสูง
บริหารศาสตร์ เล่ม 3-5. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- _____. (2541ข). เอกสารชุดประกันคุณภาพการศึกษา เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. (2544). แนวทางการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน. (2544). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559):
ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ : สกศ.
- _____. (2546). ความเคลื่อนไหวการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ที.พี.พริน.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2546). การพัฒนาการบริหารสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ
กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). รายงานการปฏิรูปการศึกษาต่อประชาชน.
กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- _____. (2545). แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- สุพจน์ ธนานุกูล. (2546). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล บัวพิมพ์ (2540). การพัฒนาผู้นำเพื่อการปรับเปลี่ยนระบบโรงเรียน : อุปนิสัยใหม่ของจิต
วิญญาณและหัวใจ. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เสนาะ ดิเขาว์. (2544). หลักการบริหาร . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อำนวยการ ชัยพันธ์. (2552). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการระดมทรัพยากร
ทางการศึกษา กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านด้ายเทพกาญจนาอุปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา เชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2539). “แนวคิดและปัญหาเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน,”
ใน เอกสารการสอนชุดโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 8-15. หน้า 156-157.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Adeline, O. B., Avril, K. & Tim. D. (2004). **Evaluation of the Community Mobilization
Component of Strategies for Advancing Girl's Evaluation (SAGE)**. n.p.
- Chod, J. (2005). **Operational of Resource Investments**. Doctoral Dissertation, University of
Rochester. Available from: UMI ProQuest Digital Dissertation (UMI Order No.
3169570).
- Drucker, P. (1996). **An Alternative View of the Management Process in Resource
Management**. New York: John Wiley and Sons.
- Edward, F. B. & Helen, F. L. (2004). **Balancing Publican Private Resources for Basic
Education; School Fees in Post-Apartheid South Africa Software**. n.p: Durham Duke
University.
- Esteban, D. G. (2005). **School Finance and Local Incentives: Are Property Tax
Abatements Effective and do they Influence the Distribution of the Tax Base
Across School Districts?**. Doctoral Dissertation, Indiana University. Available from:
UMI ProQuest Digital Dissertation (UMI Order No. 3167271).

- Fredrick, K. O. (2005). **Perceptions Regarding the Future of the Human Resource Functions within Bayer Polymers and Chemicals**. Doctoral Dissertation, Capella University. Available from: UMI ProQuest Digital Dissertation (UMI Order No. 3159707).
- Harbison, F. H. (1998). **Education Manpower and Economic Growth: Strategies of Human Resource Development**. New York: McGraw- Hill Book.
- Kroll, J. L. (2002). **Learning to Do: An Analysis of the School-to-Work Opportunities Act of 1994**. Master's Thesis, University of Pennsylvania. Available from: UMI ProQuest Digital Dissertation (UMI Order No. 219732).
- Lloyd, D. B. (2002). **The Perceived Effects of Alternate Funding on School Division Policy and Practice for K-12 Education in Canada**. Master's Thesis, University of Walden. Available from: UMI ProQuest Digital Dissertation (UMI Order No. 4619381).
- Luthans, F. (1995). **Organizational Behavior**. Singapore: McGraw-Hill Book.
- Micchaelis, J. U. (1972). **Social Studies for Children in a Democracy: Recent Trends and Development**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- MiZuko, I. (2004). **Mobilizing Fun in the Product and Consumption of Children's Software**. New York: The Annals of the American Academy of Political and Social Science.
- Paul, S. B. (1983). **An Alternative View of the Management Process in Resource Management**. New York: John Wiley and Sons.
- Tsang, M. C. (2001). **Cost of Education in China: Issues of Resource Mobilization, Equality, Equity and Efficiency**. Michigan: Michigan State University.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๕๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณชรินทร์ เรื่อง ประโคน

ด้วย นายรามศ กุญรัมย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาวิทยาลัย เขต 2 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุโฑปะมา เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดีจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๕๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสมศักดิ์ สุขดำโรง

ด้วย นายรามศ กุขรัมย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาวิทยาลัย เขต 2 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุโฑปะมาเป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดีจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศร ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๕๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณพิเชษฐ ขงปัญญา

ด้วย นายรามเมต กุขรัมย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุโฑปะมา เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดีจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๗๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
 ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง
 จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๑ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓

ด้วย นายรามศต กุขรัมย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุโฑปะมา เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษา มีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายรามศต กุขรัมย์ ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๖๗๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๓ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๒

ด้วย นายราเมศ กุญรัมย์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุโฆปะมา เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษา มีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เพื่อนำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติการวิจัย และเพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงประสิทธิภาพในการระดมทรัพยากรของโรงเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

3. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. ข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการวิจัยอย่างเคร่งครัดการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่และหน่วยงานของท่านแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะสงวนคำตอบของท่านเป็นความลับ โดยจะนำเสนอในภาพรวมเท่านั้น จึงขอความกรุณาให้ท่านได้ตอบตามความจริง ให้ครบทุกข้อ

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอเรียนว่า ผู้วิจัยมิได้มุ่งศึกษาใน โรงเรียนใด โรงเรียนหนึ่งโดยเฉพาะ แต่จะเสนอผลการวิเคราะห์ในภาพรวม และผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ต่อไป

นายรามศ ฤกษ์รัมย์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่ง

- ( ) ผู้บริหาร
( ) ครู

2. ขนาดของสถานศึกษาที่ท่านปฏิบัติงาน

- ( ) ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน)
( ) ขนาดกลาง (จำนวนนักเรียน 121- 300 คน)
( ) ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 301 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าเป็นบทบาท

ของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนของท่านที่ตรงกับความจริงมากที่สุด โดยมีความหมายของคะแนนดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึงมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
4 หมายถึงมีระดับการปฏิบัติมาก
3 หมายถึงมีระดับการปฏิบัติปานกลาง
2 หมายถึงมีระดับการปฏิบัติน้อย
1 หมายถึงมีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่างตอนที่ 2

ลำดับที่	การปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านทรัพยากรบุคคล						
0	ผู้บริหารสถานศึกษามีการเชิญภูมิปัญญา(ปราชญ์ชาวบ้าน)มาให้ความรู้แก่นักเรียน	/					

แสดงว่า ข้อ 0 ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการเชิญภูมิปัญญา (ปราชญ์ชาวบ้าน) มาให้ความรู้แก่นักเรียนจึงทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหมายเลข 5

ลำดับ ที่	บทบาทผู้บริหารต่อภาระความรับผิดชอบ เพื่อจัดการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านบุคลากร							
1	มีการรวบรวมข้อมูลของบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น						
2	จัดทำปฏิทินกำหนดเวลาในการเชิญบุคลากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือบุคลากรจากองค์กรอื่น ๆ เพื่อการสนับสนุนการจัดการศึกษา						
3	คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการวางแผนในการจัดการศึกษา						
4	ประสานงานในการขอตัว หรือยืมตัวบุคลากรในรายวิชาที่ขาดแคลนในสถานศึกษาใกล้เคียง						
5	ผู้บริหารเชิญศิษย์เก่าที่มีประสบการณ์ มีความสามารถมาช่วยสอนประจำอย่างสม่ำเสมอ						
6	เชิญศิษย์เก่ามาแนะแนวการศึกษาต่อให้กับรุ่นน้องที่จะจบการศึกษาชั้นสูงสุดของโรงเรียน						
7	ร่วมมือกับ ตำรวจ แพทย์ พยาบาล พระ เพื่อให้ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน						
8	ร่วมมือกับ ตำรวจ ทหาร แพทย์ เพื่อให้ความรู้ด้านยาเสพติดในโรงเรียน						
9	ขอรับการสนับสนุนจากศึกษานิเทศก์เพื่อให้ความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่างๆ						
10	ขอรับการสนับสนุนการให้ความรู้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น						
11	มีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่น(ปราชญ์ชาวบ้าน)มาให้ความรู้แก่นักเรียน						

ลำดับ ที่	บทบาทผู้บริหารต่อภาระคัมภีรพยากร เพื่อจัดการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
ด้านบุคลากร (ต่อ)							
12	นิมนต์ครูพระมาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน						
13	นิมนต์พระสงฆ์มาช่วยสอนในโรงเรียน						
14	เชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพมาให้ความรู้และแนะนำแนวความคิดแก่นักเรียน						
15	ประสานงานเพื่อการรายงานผลการประเมินการระดมทรัพยากรบุคคลให้ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญา และผู้เกี่ยวข้องทราบผลอย่างสม่ำเสมอ						
ด้านงบประมาณ							
16	มีการวางแผนศึกษาสำรวจความต้องการตามความเป็นจริง						
17	วางแผนจัดทำข้อมูลความต้องการนอกเหนือจากงบประมาณที่ได้รับปกติ						
18	สำรวจหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนแก่นักเรียนที่ยากจน						
19	จัดทำหนังสือขอรับการบริจาคโดยตรงกับหน่วยงานสถานประกอบการ ผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ ในชุมชน						
20	โรงเรียนจัดผ้าป่าการศึกษา						
21	จัดกิจกรรมเพื่อหางบประมาณในการสนับสนุนจัดการศึกษา						
22	จัดหารายได้จากทรัพย์สินของโรงเรียน						
23	จัดหารายได้จากการผลิตหรือบริการต่างๆ ในโรงเรียน						
24	ประสานงานรับการสนับสนุนจากต่างประเทศ						
25	ประสานงานขอรับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก						
26	การประสานงานขอรับงบประมาณสนับสนุนเรื่องทุนการศึกษาแก่นักเรียน						

ลำดับ ที่	บทบาทผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
27	ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้น สังกัด						
28	ประสานงานขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น						
29	ประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้แทนชุมชน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมใน การประเมินผลการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ						
30	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานรายงานผลการใช้งบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบ						
ด้านวัสดุอุปกรณ์							
31	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้เกี่ยวข้อง ระดมความคิดเพื่อการ วางแผนในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์จากแหล่งต่างๆ ทั้งหน่วยงานราชการและเอกชน						
32	รวบรวมแหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่ขาดแคลนและ จำเป็นต้องรับการสนับสนุนช่วยเหลือ						
33	ชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีการกำหนดแนวปฏิบัติร่วมกันกับ ต่อการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์						
34	มีการจัดทัศนศึกษา การศึกษาดูงาน นอกสถานศึกษา หน่วยงานราชการ และเอกชน						
35	มีการจัดสถานประกอบการต่างๆเป็นแหล่ง สนับสนุนการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์						
36	มีการประสานงาน อำนวยความสะดวก ในการใช้ ศาสนสถานเป็นแหล่งเรียนรู้และจัดกิจกรรมทาง ศาสนานำนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทางการ ศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน						

ลำดับ ที่	บทบาทผู้บริหารต่อภาระความรับผิดชอบ เพื่อจัดการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
37	ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตยในสถานศึกษาและชุมชน						
38	มีการประสานงานขอความร่วมมือกับชุมชนในการ จัดกิจกรรมศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทยใน วันสำคัญต่างๆ						
39	มีการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในชุมชนและท้องถิ่น						
40	ผู้บริหารแสดงบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทาง วิชาการ						
41	มีการจัดหาแหล่งเรียนรู้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการ เรียนรู้ของนักเรียน						
42	มีการประสานงานกับหน่วยงานและองค์กร ในชุมชน เข้มงวดอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน						
43	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้ศึกษาหา ความรู้ตามแหล่งเรียนรู้ที่ต่อการศึกษาในท้องถิ่น						
44	มีการประสานงานขอรับการบริจาควัสดุอุปกรณ์ที่ ขาดแคลนเพื่อใช้ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา						
ด้านการบริหารจัดการ							
45	ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ได้ศึกษานโยบายการระดมทรัพยากรทาง การศึกษาเพื่อบริหารจัดการศึกษาและวางแผนการ ดำเนินงานไว้ล่วงหน้าจากหน่วยเหนือ เช่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา						
46	มีการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรที่จำเป็นและ ขาดแคลน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ โดยกระจาย อำนาจให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม						
47	มีการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนตามระเบียบ ว่าด้วยการวัดผล						

ลำดับ ที่	บทบาทผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
48	จัดหาหลักสูตร เอกสารหลักสูตรอย่างเพียงพอตาม สภาพของโรงเรียน						
49	มีการบริหารจัดการ โดยอาศัยหลักนิติธรรมและหลัก คุณธรรมเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างเป็น ธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้องโดยคำนึงถึงผลที่เกิดกับ นักเรียน						
50	จัดให้ครูผลิต จัดหาสื่อการเรียนการสอน ควบคุมดูแลให้ครูนำไปใช้ประกอบการเรียนการ สอน						
51	มีการวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยใช้หลักความ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้						
52	เปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่ายเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจแก้ปัญหาใน การบริหารและจัดการศึกษาโดยอาศัยหลักการ มีส่วนร่วม						
53	มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประโยชน์ สูงสุดในการบริหารและจัดการศึกษาโดยอาศัยหลัก ความคุ้มค่า						
54	มีการจัดการอบรมเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถทันการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา						
55	มีการจัดครูรับผิดชอบในสายงานโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ						
56	จัดหาอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกในการ พัฒนางานสอน เพื่อบริการแก่ครู						
57	มีการพัฒนาทั้งระบบปรับ โครงสร้างและวัฒนธรรม ขององค์กรทั้งระบบ						

ลำดับ ที่	บทบาทผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากร เพื่อจัดการศึกษา	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
58	ให้ความสำคัญในการ กำกับติดตาม ตรวจสอบผล การระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ท้องถิ่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง						
59	สถานศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลการระดมทรัพยากร อย่างเป็นระบบ						
60	สถานศึกษารายงานข้อมูลการระดมทรัพยากรอย่าง เป็นระบบแก่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียรับทราบ ประจำปี						

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารต่อการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

1. ด้านบุคลากร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านงบประมาณ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านวัตถุประสงค์.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านบริหารจัดการ.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ท่านกรุณากรอกข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	222.3333	895.1954	.6911	.9723
A2	222.4667	907.0161	.4510	.9729
A3	222.2333	899.2195	.6623	.9724
A4	222.9000	893.9552	.5043	.9729
A5	222.9333	890.1333	.5496	.9728
A6	223.0000	899.4483	.4739	.9729
A7	222.4667	899.9126	.5440	.9727
A8	222.3667	895.2747	.6732	.9724
A9	222.8000	908.2345	.4155	.9730
A10	222.4333	902.2540	.4592	.9729
A11	222.2667	898.4092	.6191	.9725
A12	222.8000	906.9241	.4732	.9728
A13	222.5333	905.8437	.5718	.9726
A14	222.8000	906.9241	.4732	.9728
A15	222.5333	905.8437	.5718	.9726
B16	222.2667	887.5126	.7066	.9723
B17	222.4667	882.3264	.7883	.9720
B18	222.5000	898.8793	.6612	.9724
B19	222.8000	897.4759	.5564	.9727
B20	222.7667	891.9092	.5667	.9727
B21	222.9000	900.9897	.4552	.9730
B22	223.1000	899.4724	.4537	.9730
B23	222.8667	891.2920	.5797	.9727
B24	222.8000	897.4759	.5564	.9727
B25	222.8000	905.7517	.4692	.9728
B26	222.3667	902.7920	.5461	.9727
B27	222.5000	902.7414	.5715	.9726
B28	222.3333	896.9195	.6538	.9724
B29	222.4000	895.6966	.6505	.9724
B30	222.2667	904.5471	.4611	.9729
C31	222.3333	905.4023	.5381	.9727
C32	222.4333	900.1851	.7118	.9724
C33	222.6667	890.8506	.7189	.9722
C34	222.2000	903.1310	.5198	.9727
C35	222.7000	905.3207	.5118	.9727
C36	222.1333	915.7057	.3198	.9731
C37	222.1333	892.2575	.6863	.9723
C38	222.0667	894.8920	.6795	.9723
C39	222.4667	887.7057	.8320	.9720
C40	222.4000	890.3172	.7248	.9722
C41	222.3667	904.6540	.5048	.9727

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
C42	222.4667	897.0851	.6713	.9724
C43	222.5000	903.0862	.7279	.9724
C44	222.6000	898.1103	.6511	.9724
D45	222.4000	899.8345	.6369	.9725
D46	222.3667	891.6885	.7945	.9721
D47	222.0000	910.6207	.3831	.9730
D48	222.2333	896.0471	.6521	.9724
D49	222.4667	882.6023	.8156	.9720
D50	222.5333	894.8092	.7438	.9722
D51	222.4000	891.0069	.6788	.9723
D52	222.4000	888.4552	.8015	.9720
D53	222.3667	883.4126	.8022	.9720
D54	222.3667	899.2747	.6245	.9725
D55	222.3000	897.4586	.6596	.9724
D56	222.3667	901.6195	.6596	.9724
D57	222.6000	892.1103	.7411	.9722
D58	222.5000	899.1552	.7038	.9723
D59	222.5667	897.5644	.6711	.9724
D60	222.4000	895.1448	.7004	.9723

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 60

Alpha = .9730

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายราเมศ กุชรรัมย์
วัน เดือน ปีเกิด	27 สิงหาคม 2511
สถานที่เกิด	3 หมู่ 14 บ้านโนนเจริญ ตำบลบ้านค่าน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	37 หมู่ 3 ตำบลปราสาท อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านโคกเบง อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 31180
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านโคกเบง อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ 31180
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2527 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2530 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2534 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2554 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์